STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO KIEROWANEGO PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ STOWARZYSZENIA LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA REGIONU KOZŁA NA LATA 2023-2027

Spis treści

I. Charakterystyka partnerstwa lokalnego 3

1.1. Forma prawna i nazwa LGD 3

1.2. Opis sposobu powstania partnerstwa 3

1.3. Struktura LGD 4

1.4. Opis składu organu decyzyjnego – Rady 4

1.5. Zasady funkcjonowania LGD 5

1.6. Potencjał ludzki LGD 7

II. Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR 8

2.1. Obszar 8

2.1.1. Zakres oddziaływania poszczególnych EFSI na obszarze LSR 8

2.2. Wewnętrzna spójność obszaru 9

2.3. Charakterystyka ludności 10

III. Partycypacyjny charakter LSR 13

3.1. Opis procesu włączania społecznego w przygotowanie LSR 13

3.2. Opis metod partycypacyjnych 14

3.3. Wyniki i wnioski z zastosowanych metod partycypacyjnych na poszczególnych etapach tworzenia strategii 15

3.4. Zasady horyzontalne przy tworzeniu LSR 21

3.5. Wzmacnianie współpracy partnerów oraz animowanie i angażowanie społeczności lokalnej w proces wdrażania LSR 21

IV Analiza potrzeb i potencjału LSR 23

4.1. Potencjał 23

4.1.1. Gospodarka i przedsiębiorczość 23

4.1.2. Rynek pracy i bezrobocie 24

4.1.3. Turystyka 24

4.1.4 Kapitał społeczny 26

4.2. Wyniki ankiety dla społeczności zamieszkującej obszar realizacji LSR 26

4.3. Potrzeby rozwojowe i grupy docelowe 32

V. Spójność, komplementarność i synergia 33

5.1. Zgodność celów LSR z dokumentami planistycznymi 33

5.2. Opis sposobu integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć 38

VI. Cele i wskaźniki 41

6.1. Specyfikacja celów i przedsięwzięć 41

6.2. Wskaźniki przypisane do celów 48

VII. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanowienia kryteriów wyboru 54

7.1. Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań 54

7.2. Sposób ustanawiania i zmiany lokalnych kryteriów wyboru operacji.....55
7.3. Innowacyjności i inkluzywność w kryteriach wyboru i zasady jej oceny.....56
7.4. Zachowanie zasad horyzontalnych 57
- **Zrównoważony rozwój**.....57
- **Równość szans i niedyskryminacja**.....57
- **Równość płci** 57

VIII. Plan działania.....57
IX Plan finansowy.....58
X. Monitoring i ewaluacja.....60
Bibliografia 63
Spis tabel 64
Spis rysunków 64
Załączniki.....65
Załącznik 1 Cele i wskaźniki 66
Załącznik 2 Plan działania 72
Załącznik 3 Budżet LSR.....76
Załącznik 4 Plan wykorzystania budżetu.....77

I. Charakterystyka partnerstwa lokalnego

1.1. Forma prawna i nazwa LGD

Lokalna Grupa Działania Regionu Kozła jest Stowarzyszeniem zarejestrowanym pod numerem KRS 0000257273, posiadającym osobowość prawną. Działa zgodnie z obowiązującymi przepisami krajowymi oraz Unii Europejskiej dotyczącymi działalności stowarzyszeń, wspierania obszarów wiejskich oraz realizacji lokalnych strategii rozwoju, ujętymi w §4 ust 1 Statutu Stowarzyszenia. W rozumieniu przepisów, jest Stowarzyszeniem „specjalnym", w którym członkami zwyczajnymi obok osób fizycznych, mogą być osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, z wyłączeniem województw, nad którym nadzór sprawuje Marszałek Województwa Lubuskiego. Członkowie Stowarzyszenia reprezentują jeden z sektorów: społeczny, gospodarczy lub publiczny.

Organami władzy są Walne Zebranie Członków, Zarząd oraz Komisja Rewizyjna. Osobnym organem jest Rada, która podejmuje decyzje w sprawie wyboru operacji realizowanych w ramach LSR.

1.2. Opis sposobu powstania partnerstwa

Proces budowania partnerstwa w ramach Lokalnej Grupy Działania Regionu Kozła rozpoczął się w roku 1995, kiedy to siedem gmin położonych wzdłuż rzeki Obry postanowiło zawiązać stowarzyszenie dla realizacji wspólnych działań kulturalnych, sportowych, turystycznych i gospodarczych. Utworzone wtedy zrzeszenie nazwano Stowarzyszeniem Gmin Regionu Kozła, od nazwy instrumentu ludowego występującego na tym obszarze. W roku 2006 z inicjatywy tego Stowarzyszenia doszło do powołania Lokalnej Grupy Działania Regionu Kozła. Zebranie założycielskie odbyło się 19 kwietnia 2006 roku w Babimoście. W spotkaniu tym uczestniczyło 47 osób reprezentujących 3 sektory: gospodarczy, społeczny i publiczny, które wyłoniły spośród siebie organy Stowarzyszenia i przyjęły pierwszy statut. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Regionu Kozła zostało zarejestrowane w dniu 18 maja 2006 roku, co umożliwiło rozpoczęcie przygotowań do aplikowania o środki finansowe w ramach programu Leader. Pierwszy projekt w ramach I Schematu został zrealizowany na kwotę 56 000 zł, a jego najważniejszym efektem było opracowanie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich. Aktywnie działająca grupa członków przygotowała Stowarzyszenie do udziału w II Schemacie programu Leader. W okresie tym przygotowano również wniosek o środki w ramach projektu Leader + II Schemat na kwotę 738 200 zł. Po podpisaniu 19 lutego 2007 roku umowy z Fundacją FAPA o dofinansowaniu projektu „Region Kozła inny niż wszystkie" przystąpiono do działań, mających na celu realizację projektów związanych z promocją regionu, aktywizowaniem i integrowaniem lokalnej społeczności, podnoszeniem kompetencji mieszkańców poprzez warsztaty i szkolenia, itd. Projekt realizowano do kwietnia 2008 r.

Rozwijany potencjał i uzyskane doświadczenie LGD zaowocowały w następnej kolejności opracowaniem Lokalnej Strategii Rozwoju, której wdrożenie możliwe było dzięki Programowi Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Umowę o warunkach i sposobie realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju podpisano w dniu 14 maja 2009 roku, zakładającą realizację działań: Odnowa i rozwój wsi, Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej i tzw. Małe projekty, na łączną kwotę nieprzekraczającą 6 104 433,75 zł.

Oprócz realizacji wyżej wymienionych działań LGD Regionu Kozła nawiązała ścisłą współpracę z kilkoma lokalnymi grupami działania, co zaowocowało realizacją 3 projektów współpracy: „Powstanie Wielkopolskie – Pamiętamy Kontynuujemy", na kwotę 37 953,98 zł, „Produkt Lokalny Atrakcją Turystyczną PLAT", na kwotę 102 032,66 zł oraz „Kajakowa Aktywna Turystyka KAJAKTUR", na kwotę 17 250,32 zł. Realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju Regionu Kozła na lata 2007-2013 zaowocowała dofinansowaniem ponad 200 projektów, które przyczyniły

się do rozwoju przedsiębiorczości, popularyzacji dziedzictwa kulturowego, promocji turystyki, stworzenia wielu miejsc, sprzyjających pobudzaniu aktywności społecznej.

Tak duże doświadczenie, jakie zdobyła LGD Regionu Kozła i wzbudzony potencjał społeczny regionu były kontynuowane i wykorzystywane w kolejnych latach. Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność Regionu Kozła w ramach PROW wdrażanego w kolejnej perspektywie budżetowej Unii Europejskiej w latach 2014-2020 przyczyniła się do dalszego wzrostu zaangażowania społeczeństwa, dbającego o zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz do podniesienia atrakcyjności gospodarczej i turystycznej Regionu Kozła.

1.3. Struktura LGD

LGD Regionu Kozła liczy 59 członków zwyczajnych i jednego wspierającego i jest partnerstwem trójsektorowym. Spośród nich, 36 podmiotów reprezentuje sektor społeczny, 13 gospodarczy i 10 publiczny. Szczególną uwagę zwraca się na przestrzeganie zasady, aby sektor społeczny i gospodarczy nie był reprezentowany przez osoby powiązane z władzą publiczną.

Skład członkowski jest reprezentatywny dla całej społeczności obszaru LGD Regionu Kozła. Są w nim podmioty gospodarcze, w szczególności mikroprzedsiębiorcy prowadzący działalność zarówno produkcyjną, jak i usługową. Są wśród nich również rolnicy oraz te podmioty, które świadczą usługi w zakresie turystyki i agroturystyki. Reprezentantem sektora gospodarczego jest także członek wspierający – Bank Spółdzielczy w Siedlcu. Drugą grupą są stowarzyszenia i organizacje społeczne, zajmujące się kultywowaniem dziedzictwa kulturowego, rozwijaniem zainteresowań, aktywizowaniem społeczności, również tej wykluczonej, jak np. Uniwersytety Trzeciego Wieku, koncentrujące się na działaniach aktywizacyjnych dla ludzi powyżej 50 roku życia. Trzecim reprezentowanym sektorem są przedstawiciele władzy publicznej, zarówno burmistrzowie i wójt, a także pracownicy urzędów gmin i jednostek podległych oraz instytucji kultury, itp. Wśród reprezentantów poszczególnych sektorów są także mieszkańcy.

Lokalna Grupa Działania Regionu Kozła jest stowarzyszeniem otwartym a członkostwo nieograniczone. Żaden z sektorów ani grupy interesów nie ma znaczącej dominacji w LGD takiej, która skutkowałaby wywieraniem szczególnego wpływu z punktu widzenia realizacji LSR.

Każda z reprezentowanych grup jest zainteresowana rozwojem obszaru LGD, gdyż skutkuje to polepszeniem jakości życia mieszkańców, zarówno w sferze gospodarczej, jak i społecznej. Właśnie na te dziedziny, jak rozwój gospodarczy i turystyczny obszaru oraz wspieranie i pobudzanie aktywności społecznej ukierunkowana jest ta strategia.

1.4. Opis składu organu decyzyjnego – Rady

Rada, stanowiąca organ decyzyjny, zajmuje się przede wszystkim oceną i wyborem do dofinansowania operacji, złożonych w trakcie naborów ogłaszanych przez LGD. Dokonując wyboru operacji, kieruje się kryteriami wyboru, które podane są do publicznej wiadomości. Każda czynność tego organu jest transparentna, a protokoły publikowane są na stronie internetowej www.lgdrk.pl. Jej skład został tak dobrany, aby zagwarantować uczciwy i merytoryczny wybór oraz reprezentatywność każdego sektora, z zachowaniem zasady, że żadna pojedyncza grupa interesu nie kontroluje podejmowania decyzji. Szczególną uwagę zwraca się na przestrzeganie zasady, aby sektor społeczny i gospodarczy nie był reprezentowany przez osoby powiązane z władzą publiczną.

Dodatkowo przynajmniej 50% składu Rady musi mieć doświadczenie we wdrażaniu LSR (rozumiane jako wcześniejszą pracę w Zarządzie LGD lub Radzie LGD) lub przy realizacji projektów finansowanych z funduszy Unii

Europejskiej. Szczegółowe zasady pracy Rady LGD i proces podejmowania decyzji zostały sformułowane w Regulaminie Rady Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Regionu Kozła oraz procedurach i kryteriach wyboru.

Rada składa się z 7 członków, z czego 3 osoby pracowały w Radzie LGD przy weryfikacji wniosków w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju Regionu Kozła na lata 2007-2013 i 2014-2020 oraz regularnie uczestniczyło w szkoleniach, 2 osoby pracowały w radzie w okresie 2014 -2020. Wszystkie osoby mają duże doświadczenie w pracy LGD, realizacji LSR w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Dodatkowo sektor publiczny ma mniej niż 30% składu Rady, zadbano również o to, aby zachowany był parytet płci.

Tabela 1. Skład organu decyzyjnego

L.p.	Imię i nazwisko	sektor	płeć	doświadczenie
1.	Zdzisław Krupa	społeczny	mężczyzna	Tak – Komisja rewizyjna,
2.	Tomasz Janeczek	gospodarczy	mężczyzna	Tak – Rada 2007-2013, 2014-2020
3.	Jerzy Jaszczak	gospodarczy	mężczyzna	Tak – Rada 2014-2020
4.	Monika Toboła	publiczny	kobieta	Tak – Rada 2014-2020
5.	Ewa Woś	publiczny	kobieta	Tak – Rada 2007-2013, 2014 - 2020
6.	Brygida Wróblewska	społeczny	kobieta	Tak – Rada 2007-2013, 2014-2020
7.	Wojciech Wittke	gospodarczy	mężczyzna	Tak – Zarząd LGD 2014-2020, Rada 2023

1.5. Zasady funkcjonowania LGD

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Regionu Kozła działa na podstawie ustawy z 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855, z późn. zm.), a także ustawy o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności z 20 lutego 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 378). Jej funkcjonowanie zgodne jest z prawodawstwem krajowym dotyczącym wspierania rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 oraz Unii Europejskiej dotyczących wdrażania programów pomocowych.

Zasady funkcjonowania LGD w szczególności określa statut oraz regulaminy wewnętrzne, które omówiono w poniższej tabeli.

Tabela 2 Opis dokumentów wewnętrznych LGD regulujących jej funkcjonowanie

L.p.	Rodzaj dokumentu / sposób uchwalania	Regulowane kwestie
1.	Statut *Uchwalany przez Walne Zebranie Członków LGD*	• Podstawa prawna funkcjonowania LGD Regionu Kozła, • Cele działalności, • Wskazanie organu nadzoru, • Zasady nabywania i utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członka, • Opis organów władzy oraz ich zadań i kompetencji, • Wprowadzenie dodatkowego organu Stowarzyszenia – Rady zajmującej się oceną i wyborem operacji wraz z określeniem jej kompetencji i zasad reprezentatywności, • Uregulowanie zasady dotyczącej bezstronności członków Rady wraz z przesłankami wykluczającymi z głosowania • Zasady gospodarowania majątkiem,

		• Określenie organu odpowiedzialnego za uchwalanie LSR, dokonywania jej aktualizacji oraz kryteriów wyboru operacji,
1.	Regulamin organu decyzyjnego - Rady *Uchwalany przez Walne Zebranie Członków LGD*	• Sposób wyboru członków Rady, ich obowiązki oraz wymagania dotyczące doświadczenia, • Zasady i przesłanki dotyczące odwołania członka Rady, • Zasady wynagradzania członków Rady, • Szczegółowe zasady przygotowywania i zwoływania posiedzeń Rady, w tym sposób informowania i przekazywania dokumentacji dotyczącej spraw podejmowanych podczas posiedzeń, • Zasady przebiegu i prowadzenia posiedzeń Rady, • Wskazanie osób spoza Rady, które czuwają nad prawidłowym przebiegiem procesu oceny i wyboru oraz poprawności dokumentacji i zgodności formalnej, • Określenie zasady zachowania reprezentatywności podczas oceny i wybory operacji, • Zasady przeprowadzenia głosowania oraz dokumentowania oceny, • Przesłanki do wykluczenia członka Rady z głosowania, • Prowadzenie rejestru interesu członków Rady, • Sposób umieszczenia na liście operacji w przypadku uzyskania równej liczby punktów według lokalnych kryteriów wyboru, • Wzory dokumentów, • Sposób podawania do publicznej wiadomości informacji o wynikach naboru.
3.	Regulamin biura LGD *Uchwalany przez Zarząd LGD*	• Zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników, • Struktura organizacyjna, • Opis stanowisk pracy, w tym zakres obowiązków i upoważnień oraz wymagania dotyczące wiedzy, umiejętności i kompetencji, • Rozdział czynności związanych z obsługą Rady i doradztwem, • Przypisanie czynności związanych z aktywizacją i współpracą, • Zakres uprawnień kierownika biura, • Sposób rekrutacji pracowników, • Podstawowe obowiązki i uprawnienia pracodawcy i pracowników, • Kwestie związane z urlopami, czasem pracy oraz dyscyplinowaniem pracowników, • Zasady pomiaru i oceny efektywności doradztwa, • Zasady gromadzenia i udostępniania informacji.
4.	Regulamin Walnego Zebrania Członków *Uchwalany przez Walne Zebranie Członków LGD*	• Szczegółowe zasady zwoływania i prowadzenia Walnego Zebrania Członków, • Czynności Przewodniczącego, • Zasady głosowania i podejmowania uchwał, • Zawartość merytoryczna uchwał i protokołów.
5.	Regulamin Komisji Rewizyjnej *Uchwalany przez Walne Zebranie Członków LGD*	• Zasady wyboru członków Komisji Rewizyjnej, • Kompetencje i obowiązki Komisji, • Sporządzanie protokołów z czynności kontrolnych i ich zawartość merytoryczna.
6.	Regulamin Zarządu *Uchwalany przez Walne Zebranie Członków LGD*	• Sposób wybierania Zarządu i osób funkcyjnych w Zarządzie, • Kompetencje Zarządu, • Podział zadań pomiędzy członków Zarządu, • Organizacja pracy Zarządu, • Sposób podejmowania decyzji.

1.6. Potencjał ludzki LGD

Lokalna Grupa Działania Regionu Kozła ma bardzo duże doświadczenie, gdyż istnieje od samego początku wdrażania działania Leader, łącznie z jego programem pilotażowym. Większość obecnych członków wstąpiła do LGD w chwili jej powstawania. Są lub byli oni liderami licznych organizacji, stąd też mają duże doświadczenie w działalności na rzecz społeczności lokalnej.

Wszyscy pracownicy biura byli zatrudnieni z chwilą rozpoczęcia wdrażania LSR na lata 2007-2013 i kontynuowali pracę w kolejnej perspektywie 2014-2020 lub też pracowali w organach LGD. Zatem posiadają bardzo bogate doświadczenie we wdrażaniu LSR. Uczestniczyli w szkoleniach zarówno wewnętrznych, jak i organizowanych przez instytucje zewnętrzne, w tym Lubuski Urząd Marszałkowski, co poświadczone jest stosownymi dokumentami. Na każdym stanowisku pracy, zgodnie z Regulaminem Biura, określono wymagania co do wykształcenia oraz wiedzy i kompetencji, zwłaszcza dotyczących rozwoju obszarów wiejskich oraz działania Leader, a także doświadczenia.

Członkowie Rady posiadają również duże doświadczenie z zakresu oceny i wyboru operacji, gdyż większość z nich pracowała w Radzie podczas wdrażania LSR na lata 2007-2013 i 2014-2020. Wszyscy członkowie Rady uczestniczyli także w szeregu szkoleń, co także poświadczone jest certyfikatami.

LGD Regionu Kozła ma zatem wielkie doświadczenie i potencjał ludzki. Jest przygotowana do wdrażania kolejnej strategii na lata 2021-2027 na obszarze Regionu Kozła.

II. Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

2.1. Obszar

Obszar LGD obejmuje 6 gmin z terenu 5 powiatów i 2 województw, zamieszkany przez 52 713 mieszkańców według stanu na dzień 31.12.2020 roku, ujętych w poniższym zestawieniu.

Tabela 3. Wykaz gmin

Lp.	nazwa	województwo	powiat	typ gminy	liczba mieszkańców	powierzchnia [km^2]
1.	**Babimost**	lubuskie	zielonogórski	miejsko – wiejska	6117	92,77
2.	**Kargowa**	lubuskie	zielonogórski	miejsko – wiejska	5946	128,52
3.	**Trzciel**	lubuskie	międzyrzecki	miejsko – wiejska	6343	177,35
4.	**Siedlec**	wielkopolskie	wolsztyński	wiejska	12435	205,06
5.	**Zbąszynek**	lubuskie	świebodziński	miejsko – wiejska	8086	94,42
6.	**Zbąszyń**	wielkopolskie	nowotomyski	miejsko – wiejska	13786	179,77

Graficzne przedstawienie obszaru LGD Regionu Kozła oraz jego spójności przestrzennej przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 1. Mapa obszaru LGD

Źródło: opracowanie własne

2.1.1. Zakres oddziaływania poszczególnych EFSI na obszarze LSR

Wsparcie obszaru objętego LSR następuję w ramach RLKS z EFRROW i EFS+. Zakres oddziaływania poszczególnych funduszy na obszarze jest następujący:

- EFRROW obejmuje cały obszar LSR
- EFS+ obejmuje gminy z województwa lubuskiego (Babimost, Kargowa, Trzciel, Zbąszynek)

2.2. Wewnętrzna spójność obszaru

Wspólne regionalne dziedzictwo kulturowe

Uwarunkowania kulturowe najsilniej scalają obszar z uwagi na wspólną i podobną historię sięgającą XVI wieku. Nazwa Region Kozła została zaczerpnięta od instrumentu ludowego, którym do dziś posługują się koźlarze, czyli kozła.

Stare zapiski mówią, iż dawniej koźlarze byli bardzo dobrze zarabiającymi muzykami zawodowymi. Koźlarze grywali między innymi na dworach duńskich. W okresie okupacji hitlerowcy niszcząc polskość zakazali również gry na tym instrumencie. Nie zniechęciło to twórców ludowych do uprawiania swojego rzemiosła. Tradycja gry była przekazywana z pokolenia na pokolenie. W czasach powojennych kapele koźlarskie grywały na weselach i uroczystościach miejskich. Obecne we wszystkich gminach Regionu Kozła działają liczne zespoły folklorystyczne, w których wiodącą rolę pełni nasz „kozioł". Są to m.in. zespół „Kotkowiacy", Zespół Pieśni i Tańca im. T. Spychały z Dąbrówki Wlkp., Zespół Regionalny „Wesele Przyprostyńskie", Zespół Folklorystyczny „Wiolinki" z Nowego Kramska oraz Wielkopolska Kapela Ludowa „ZBĄSZYNIACY". Na ich potrzeby budową unikalnych instrumentów ludowych jakim jest kozioł ślubny, kozioł weselny czy sierszeńki zajmują się ludowi twórcy z regionu. Oprócz muzyki na polską kulturę nałożyły się na całym obszarze wpływy kultury osadników niemieckich, tworząc wspólne tradycje kulturalne wyrażające się w zachowaniu m.in. stroju ludowego, którego cechą charakterystyczną są kabaty noszone przez mężczyzn oraz czepki i białe fartuchy nakładane na kopiaste, kolorowe i pasiaste spódnice noszone przez kobiety. Zachowane zostały regionalne potrawy, w powszechnym użyciu jest podawanie na obiad pyrów (ziemniaków gotowanych bez obrania) z gzikiem (twarogiem zmieszanym z kwaśną śmietaną) i olejem z siemienia lnianego. Inne potrawy, funkcjonujące we wspólnej tradycji to: zupa niebecz, kwaśne jaja itp.

Wspólne dziedzictwo historyczne

Na terenie Regionu Kozła znajduje się wiele zabytków. Są to zarówno założenia urbanistyczne i obronne, jak i parkowo-pałacowe, zespoły obiektów przemysłowych i pojedyncze obiekty architektoniczne. Centra miast zachowały w dobrym stanie swój średniowieczny układ przestrzenny, gdzie trzon kompozycyjny tworzą rynki miejskie z główną budowlą, ratuszem miejskim.

W krajobrazie przestrzennym miast obok ratuszy – siedziby władz, ważną rolę odgrywały i nadal odgrywają kościoły. Do najstarszych w regionie a także kraju i Europie, należą kościoły drewniane w Kosieczynie, Chlastawie i Łomnicy. W kilku miastach godnymi uwagi są zachowane w dobrym stanie grodziska, mury obronne, świadectwo świetności ich dawnych włodarzy, a także wiele zabytkowych zespołów, obiektów przemysłowych, które zasługują na zainteresowanie ze względu na swoją historię i znaczną wartość architektoniczną.

Ciekawa historia naszego obszaru związana jest z jedynym zwycięskim ruchem tj. Powstaniem Wielkopolskim, a szczególnie z jego frontem zachodnim.

Wspólne uwarunkowania geograficzne i środowiskowe

Według podziału Polski na mezoregiony fizyczno-geograficzne (Kondracki 1994) największa część obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju leży na terenie Bruzdy Zbąszyńskiej (315.44), część południowa (gmina Kargowa i fragmenty gmin Babimost i Siedlec) w obrębie Kotliny Kargowskiej (315.62). Wschodnie krańce gmin Zbąszyń położone są na terenie Pojezierza Poznańskiego (315.51), a zachodnie gminy Babimost zachodzą na Pojezierze Lubuskie (315.42).

Bruzda Zbąszyńska to rozległe obniżenie między Pojezierzem Łagowskim, a Pojezierzem Poznańskim, o powierzchni około 1650 km2, wykorzystuje je rzeka Obra płynąc w kierunku północnym w stronę Warty poprzez ciąg jezior. Jej zachodnią granicę wyznacza dolina Leniwej Obry. Kotlina Kargowska (315.62) to część Pradoliny

Warciańsko-Obrzańskiej. Jest to piaszczysta i podmokła równina o powierzchni około 620 km2. Forma kotliny nie jest wyraźnie zaznaczona w jej rzeźbie. Powierzchnie urozmaicają wydmy eoliczne. Przeważającym typem rzeźby są sandry i tarasy piaszczyste, wysoczyzny płaskie i faliste oraz płaskie dna dolin. Teren LGD spaja rzeka Obra, płynąca przez środek obszaru z przyległymi dopływami i liczne jeziora, stwarzając doskonale warunku do rozwoju turystyki.

Z przedstawionych uwarunkowań przestrzennych, geograficznych, przyrodniczych, historycznych oraz kulturowych wynika, że obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju Regionu Kozła cechuje wysoki stopień spójności, który należy rozpatrywać w odniesieniu do następujących kryteriów:

Spójność uwarunkowań przestrzennych, przyrodniczych i geograficznych: obszar objęty LSR leży na terenie 5 Powiatów i 2 województw. Pomimo podziałów administracyjnych 6 gmin stanowi nierozerwalną całość – „małą ojczyznę". Wszystkie gminy z racji spójności terytorialnej i usytuowania w pobliżu międzynarodowych tras mają bardzo dobry układ komunikacyjny, zarówno dla przyjezdnych z zachodu jak i ze wschodu. Większość użytków rolnych (98,70%) znajduje się w strefie o niekorzystnych warunkach gospodarowania ONW. Łącznikiem gmin, oprócz granic administracyjnych, jest rzeka Obra stanowiąca oś Regionu Kozła. Charakterystyczną cechą obszaru objętego LSR jest bogactwo wód powierzchniowych. Również obszary objęte ochroną, spajają obszar LSR, które razem z lasami stanowią o atrakcyjności obszaru.

Spójność uwarunkowań historycznych: powstanie „Regionu Kozła" nie było przypadkiem. Zaistniało w przeszłości wiele zdarzeń, stopniowo scalających region. Zdzisław Linkowski (historyk), stwierdził, iż istniejąca od średniowiecza do połowy XV wieku „Kasztelania Zbąszyńska" w znacznej mierze obejmowała obecnie ziemie Regionu Kozła. Po II rozbiorze Polski w 1793 r. nieomal w całości nasze ziemie znalazły się w niemieckim już powiecie międzyrzeckim. Dopiero Traktat Wersalski w 1920 r. podzielił ten zwarty historycznie i kulturowo obszar granicą polsko-niemiecką.

Spójność uwarunkowań kulturowych: przejawia się m.in. w kultywowaniu podobnych tradycji, zwyczajów, obrzędów, a także w przenikaniu się kultury i wzajemnym czerpaniu z dorobku poprzednich pokoleń. Pomimo ruchów ludnościowych po II Wojnie Światowej polegających na napływie ludności z dawnych Kresów Wschodnich Rzeczypospolitej Polskiej i ludności polskiej z zachodnich regionów Wielkopolski (z powiatu wolsztyńskiego i nowotomyskiego) utrzymała się jednolitość kulturowa obszaru LSR. Ludność napływowa szybko przyjęła zastane wzory kulturowe.

Obszar jest spójny terytorialnie, historycznie, kulturowo, społecznie, gospodarczo i środowiskowo. Lokalna Grupa Działania Regionu Kozła, która powstała w 2006 roku, realizuje na tym obszarze nieprzerwalnie kolejne lokalne strategie rozwoju wsparte z działania LEADER na lata: 2004-2006, 2007-2013, 2014-2020. Uzasadnia to realizację kolejnej Lokalnej Strategii Rozwoju Regionu Kozła na lata 2021-2027.

2.3. Charakterystyka ludności

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2013 obszar LGD zamieszkiwało 53 257 osób. W 2021 roku liczba ta była niższa i wyniosła 52 990. Biorąc pod uwagę poszczególne gminy, zdecydowanie najliczniej zamieszkiwaną jest gmina Zbąszyń, a najmniejszą liczbę mieszkańców posiada gmina Kargowa.

Z analiz wynika, że od 2013 obserwujemy stały spadek liczby ludności w większości gmin regionu. Wyjątkiem jest gmina Siedlec, która odnotowała przyrost ludności o 1,9% oraz gmina Zbąszyń o 0,83%. Dane dla całego obszaru pokazują spadek ludności o 0,5% w stosunku do roku 2013.

Tabela 4. Dynamika przyrostu ludności na obszarze LGD w latach 2014-2021

Gmina/rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Babimost	6 333	6 295	6 251	6 277	6 190	6 202	6 226	6 177	6 145
Kargowa	5 844	5 860	5 862	5 826	5 851	5 829	5 821	5 815	5 765
Siedlec	12 522	12 533	12 597	12 668	12 680	12 706	12 734	12 767	12 766
Trzciel	6 559	6 578	6 537	6 545	6 516	6 456	6 407	6 365	6 300
Zbąszynek	8 387	8 404	8 382	8 360	8 351	8 315	8 353	8 273	8 288
Zbąszyń	13 612	13 655	13 643	13 666	13 748	13 773	13 794	13 804	13 726

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na: 31.12.2021

Rysunek 2. Dynamika zmian ludności w latach 2013-2021 w gminach obszaru LSR

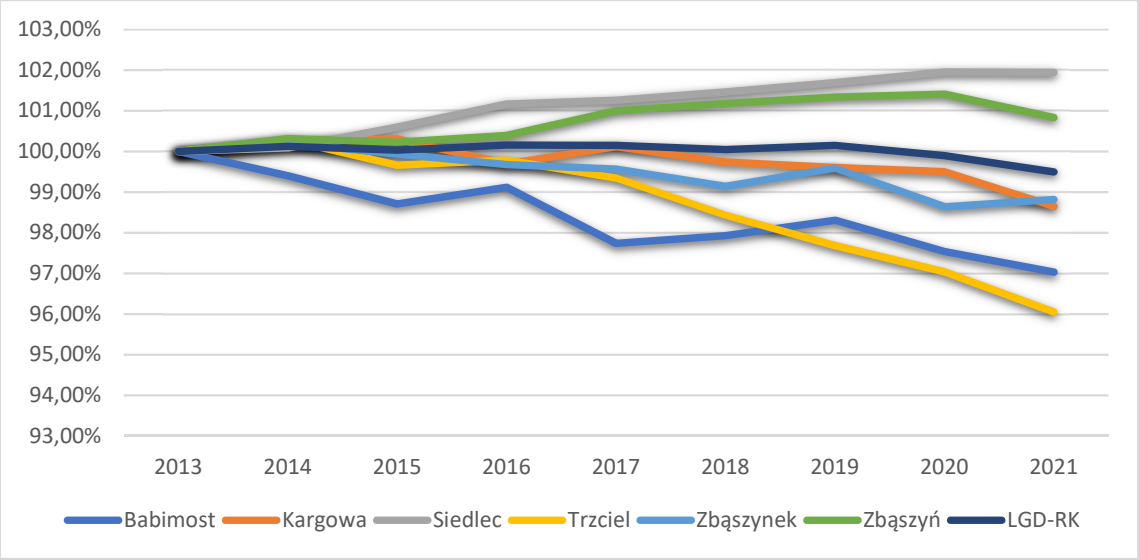

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na: 31.12.2021

Dużym problemem jest pogorszająca się w ciągu ostatnich kilku lat proporcja między liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, co wskazuje na postępujący proces starzenia się społeczeństwa. W latach 2014-2021 ta negatywna tendencja się pogłębiała. Dane jednoznacznie pokazują jak niekorzystnie na obszarze LGD prezentuje się struktura ludności według ekonomicznych grup wieku. Szczegóły zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 5 Struktura ludności w grupach funkcjonalnych w latach 2014-2021 na obszarze LSR

	Osoby w wieku przedprodukcyjnym	Osoby w wieku produkcyjnym	Osoby w wieku poprodukcyjnym
2014	10909	33699	8717
2015	10787	33516	8969
2016	10715	33354	9273
2017	10730	33052	9554
2018	10616	32819	9846
2019	10650	32512	10173
2020	10639	32166	10396
2021	10641	31770	10579

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na: 31.12.2021

Rys. 3. Dynamika zmian w grupach funkcjonalnych ludności w latach 2014-2021 na obszarze LSR

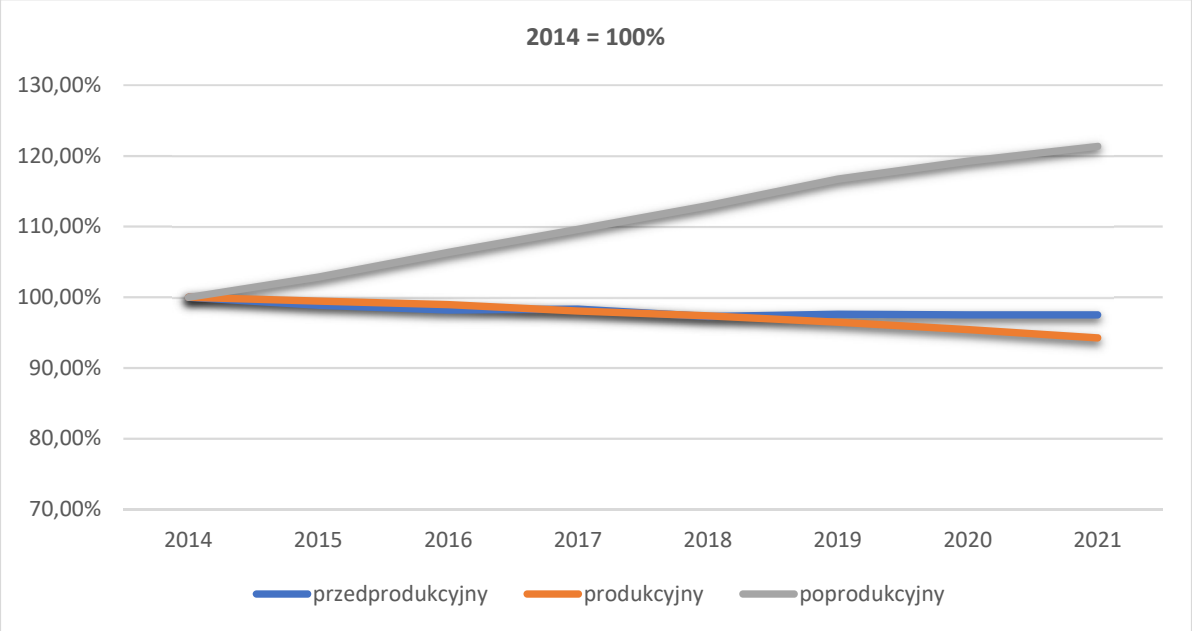

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na: 31.12.2021

Na terenie całego obszaru LGD Regionu Kozła zmniejszyła się liczba ludności zarówno w wieku przedprodukcyjnym o 2,45%, jak i produkcyjnym o 5,72%. Zwiększyła się natomiast liczba ludności w wieku poprodukcyjnym o 21,36%. Za taki stan rzeczy odpowiedzialna jest migracja młodzieży do dużych ośrodków miejskich w celu pobierania nauki i szukania atrakcyjnych ofert pracy. Wartości ujemne w grupie przedprodukcyjnej dominują w gminie Trzciel, ale i w gminach Kargowa oraz Babimost sytuacja jest gorsza niż na terenie całego LGD. Proces zmian na przestrzeni lat zaobserwować można na wykresie powyżej. W związku z tym grupami szczególnie istotnymi z punktu widzenia realizacji LSR jest młodzież oraz osoby w wieku 60+.

Rys. 4. Dynamika zmian 2014/2021 w grupach funkcjonalnych ludności w gminach

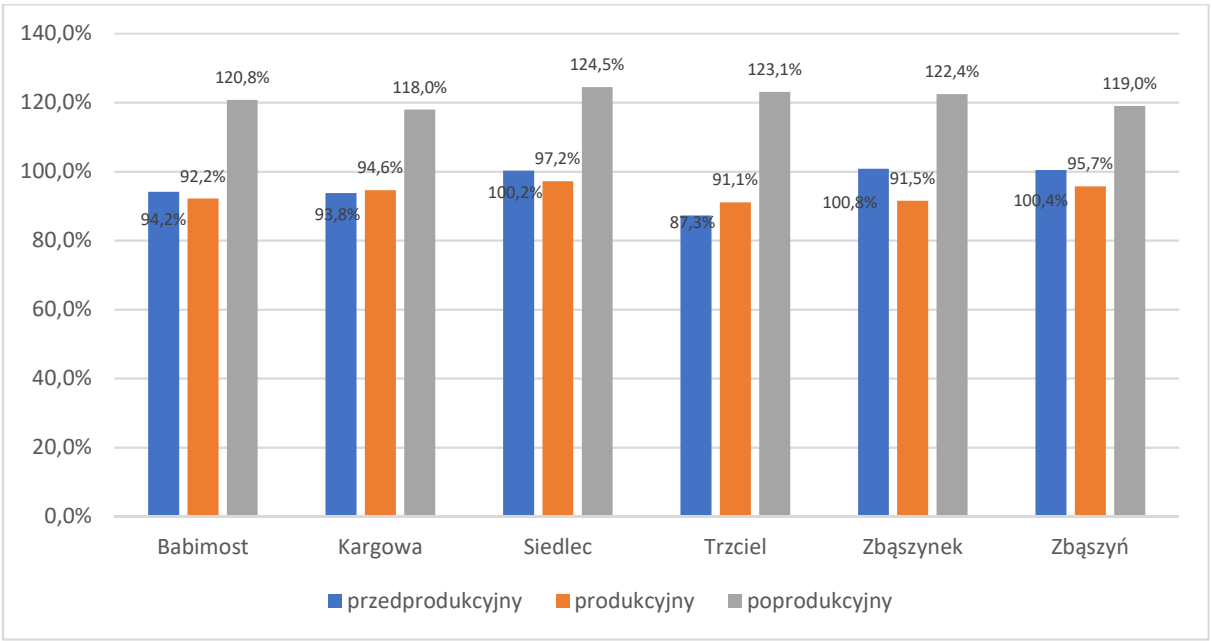

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na: 31.12.2021

III. Partycypacyjny charakter LSR

3.1. Opis procesu włączania społecznego w przygotowanie LSR

Opracowanie Lokalnej Strategii Rozwoju Regionu Kozła nastąpił przy udziale lokalnej społeczności. Proces włączania społecznego rozpoczął się od uruchomienia punktu konsultacyjnego, gdzie każdy mógł otrzymać informacje na temat nowego okresu wdrażania LSR, zapoznać się z założeniami do nowej strategii i podzielić się swoimi uwagami. Informowanie społeczności o postępach w pracach nad strategią oraz wypracowanych rozwiązaniach poprzez zamieszczanie protokołów, sprawozdań, a także zachęcanie mieszkańców obszaru LGD do aktywnego włączania się w proces przygotowywania LSR odbywało za pośrednictwem strony internetowej LGD.

Materiały wyjściowe do analiz, poprzedzających konsultacje społeczne pozyskane zostały metodą desk research wykorzystując m.in. dane z GUS – Bank Danych Lokalnych. Dostarczyły one informacji na temat demografii, lokalnego rynku pracy, aktywności społecznej i gospodarczej. Pozwoliły na wstępną ocenę potencjału rozwojowego, określenie silnych i słabych stron regionu oraz zidentyfikowanie obszarów problemowych. Ostateczną ocenę uzyskano po zastosowaniu kilku metod partycypacyjnych. Włączając społeczeństwo regionu w proces opracowywania LSR przy zastosowaniu metod partycypacyjnych zadbano o to, aby grupa konsultacyjna była reprezentatywna dla wielu środowisk i grup społecznych Regionu Kozła, zwłaszcza, żeby była zachowana zasada trójsektorowości tj. udziału sektora społecznego, gospodarczego i publicznego.

Model ten określa się mianem partycypacyjnego – polegającego na angażowaniu w proces planowania strategicznego lokalnych liderów społeczno-gospodarczych, przy wykorzystaniu metod umożliwiających ich liczny udział. Aktywne włączenie się mieszkańców było niezbędne w celu określenia potrzeb rozwojowych i potencjału obszaru oraz określenia celów strategii, w tym wymiernych celów końcowych dotyczących rezultatów oraz zaplanowania działań.

Proces przygotowania LSR był ukierunkowany w szczególności na zagadnienia dotyczące innowacyjności, cyfryzacji, środowiska i klimatu, zmian demograficznych ze szczególnym uwzględnieniem starzenia się społeczeństwa, wyludnianiem obszaru planowanego do objęcia LSR oraz partnerstwa w realizacji LSR polegającego na wspólnej realizacji przedsięwzięć i projektów.

Przy tworzeniu LSR wykorzystano:

- Doświadczenie członków oraz kadr LGD uczestniczących w realizacji LSR
- Wyniki badań własnych i ewaluacji LSR
- Dane pozyskane ze źródeł statystyki publicznej
- Materiały uzyskane w wyniku konsultacji ze społecznością lokalną

Prace nad Strategią, łącznie z badaniami diagnostycznymi, w całości były wykonane przez LGD. W pierwszej kolejności powołano grupę ds. tworzenia strategii, w którego skład weszli przedstawiciele lokalnej społeczności, członkowie LGD, przedstawiciele wszystkich sektorów oraz mieszkańców. Do konsultacji zaproszono również przedstawicieli NGO (Ochotniczej Straży Pożarnej w Zbąszyniu, Towarzystwa Edukacyjnego w Zbąszyniu, Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Kargowej)

Grupa robocza dokonała analizy przeprowadzonych badań i wniosków sformułowanych podczas różnych form konsultacji społecznych. Do jej zadań należało formułowanie propozycji rozwiązań, weryfikacja możliwości realizacji, przyjęcie rekomendacji, dokumentów, rozwiązań, przekazanie rozwiązań opinii publicznej. Uwzględnione wnioski miały wpływ na kształt celów, przedsięwzięć i rezultatów.

Jednym z etapów przygotowania LSR było przeprowadzenie spotkań na obszarze LSR, szerokich konsultacji społecznych. Uczestnicy spotkań zaproszeni zostali do wspólnego tworzenia i aktywnego konsultowania LSR. Spotkania konsultacyjne były dobrą formą upowszechniania informacji o LGD i podejściu Leader.

3.2. Opis metod partycypacyjnych

Na każdym etapie tworzenia strategii zastosowano kilka metod partycypacyjnych. Przy ich doborze kierowano się propozycjami i uwagami dotyczącymi metod, technik i zasad przeprowadzania konsultacji społecznych zamieszczonymi na stronach www.dobrepraktyki.decydujmyrazem.pl, http://partycypacja.fise.org.pl, www.pisop.pl – „Metody i techniki prowadzenia konsultacji społecznych". Z przeprowadzenia każdego spotkania, czy zastosowania metody konsultacyjnej sporządzono stosowne protokoły.

W procesie opracowywania strategii zastosowano następujące metody partycypacyjne:

1. **Badania ankietowe** należą do metod ilościowych skierowanych do mieszkańców obszaru wykorzystująca kwestionariusz ankiety, w którym respondenci udzielali odpowiedzi na postawione pytania. Ankieta była przeprowadzona również on-line za pośrednictwem strony internetowej www.lgdrk.pl. Celem było poznanie zachowań i rozkładu deklaracji reprezentatywnej grupy osób.
   Opis respondentów:
   Zamieszkanie: miasto – 53%, wieś – 47%
   Płeć: kobieta – 55%, mężczyzna – 45%
   Wiek: 18-25 lat – 8%, 26-35 lat – 23%, 36-45 lat – 27%, 46-55 lat – 26%, powyżej 56 lat – 16%
   Aktywność zawodowa: własna działalność gospodarcza – 19%, pracownik w sektorze prywatnym – 23%, pracownik w sektorze publicznym – 39%, rencista/emeryt – 14%, bezrobotny – 4%, pracownik organizacji pozarządowej – 1%.
2. **Biały wywiad** polegający na systematycznym gromadzeniu i analizowaniu informacji na wybrany temat pochodzących z ogólnie dostępnych źródeł takich jak: bazy danych, profesjonalne opracowania, dane publiczne itp. Wykorzystano przede wszystkim dane GUS z Banku Danych Lokalnych.
3. **Spotkania konsultacyjne** polegające na zaproszeniu grupy osób celem poznania ich opinii na kluczowe tematy i problemy oraz poszukania rozwiązań konkretnych kwestii. Prowadzone przy udziale moderatora. Przeprowadzono we wszystkich gminach należących do LGD tj. Babimost, Kargowa, Siedlec, Trzciel, Zbąszynek, Zbąszyń.
4. **Grupa robocza** pracująca nad zebranymi materiałami i opiniami, dokonująca analizy pod kątem ich przydatności w strategii. Grupa była dobrana według kompetencji i zainteresowań oraz z zachowaniem reprezentatywności sektorów.
5. **Focus -** oparte o scenariusz i moderowane spotkanie grupy, którego celem jest wyrażenie opinii w konkretnej kwestii oraz poznanie potrzeb uczestników. Grupa była dobrana odpowiednio do zakresu tematycznego.
6. **E-konsultacje** polegające na publicznym zaproszeniu do przesłania opinii na temat wypracowanych rozwiązań za pośrednictwem strony internetowej www.lgdrk.pl oraz przy wykorzystaniu poczty elektronicznej.
7. **Panel ekspertów** to grupa specjalistów prowadząca merytoryczną dyskusję, której celem jest znalezienie optymalnego rozwiązania.
8. **Wywiad pogłębiony** (In-depth interview, IDI) to indywidualna rozmowa z respondentem przeprowadzana na podstawie scenariusza lub niestandaryzowanego kwestionariusza wywiadu. Ich celem jest uzyskanie szczegółowych opinii i informacji od konkretnych osób, spełniających określone przez badacza kryteria doboru próby.

Informacje o konsultacjach z mieszkańcami zamieszczone były:
- na stronie internetowej LGD;
- tablicach ogłoszeń urzędów gmin
- profil LGD na facebooku

3.3. Wyniki i wnioski z zastosowanych metod partycypacyjnych na poszczególnych etapach tworzenia strategii

Poniżej przedstawiono metody partycypacyjne spośród wyżej wymienionych, które wykorzystano w procesie opracowywania strategii na poszczególnych jej kluczowych etapach.

Etap I Diagnoza

Na tym etapie zastosowano 4 różne metody partycypacyjne.

Metody:

1. Badania ankietowe:

- termin: wrzesień 2022 (ankieta papierowa), styczeń 2023 (ankieta on line)
- dobór uczestników badania: losowy,
- liczba uczestników badania: z terenu wszystkich gmin należących do LGD
- narzędzia: kwestionariusz ankiety papierowy, ankieta on-line

Jak ocenia Pan/Pani rozwój Regionu Kozła na przestrzeni ostatnich 6 lat?

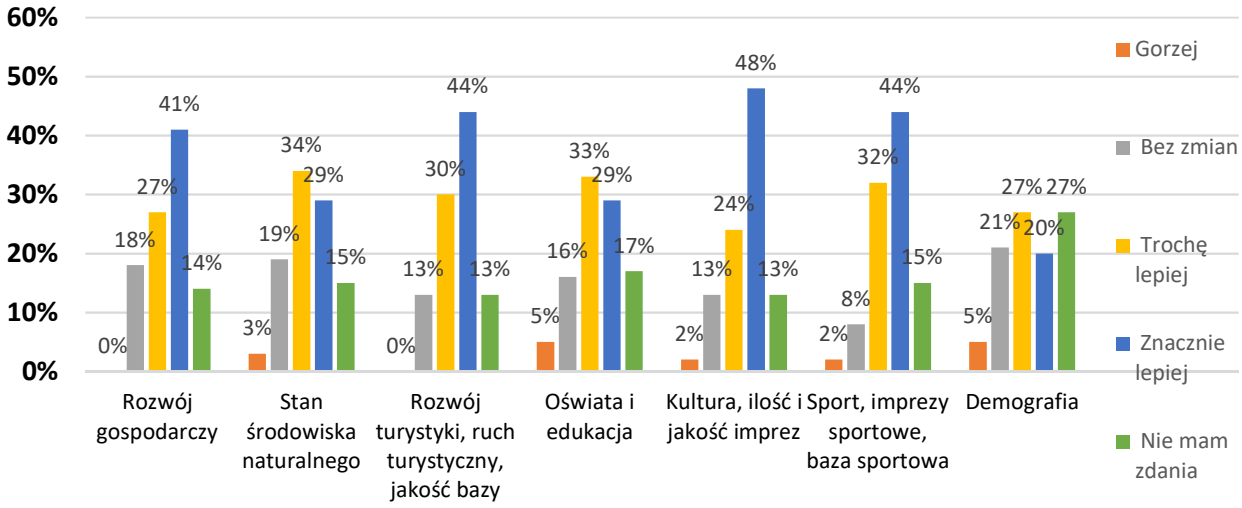

Większość respondentów wskazuje, że znaczący rozwój Regionu Kozła nastąpił w obszarach: rozwój gospodarczy, rozwój turystyki, kultura, sport. Jako „trochę lepiej" oceniono stan środowiska naturalnego, oświatę i edukację.

Jaki jest największy potencjał regionu?

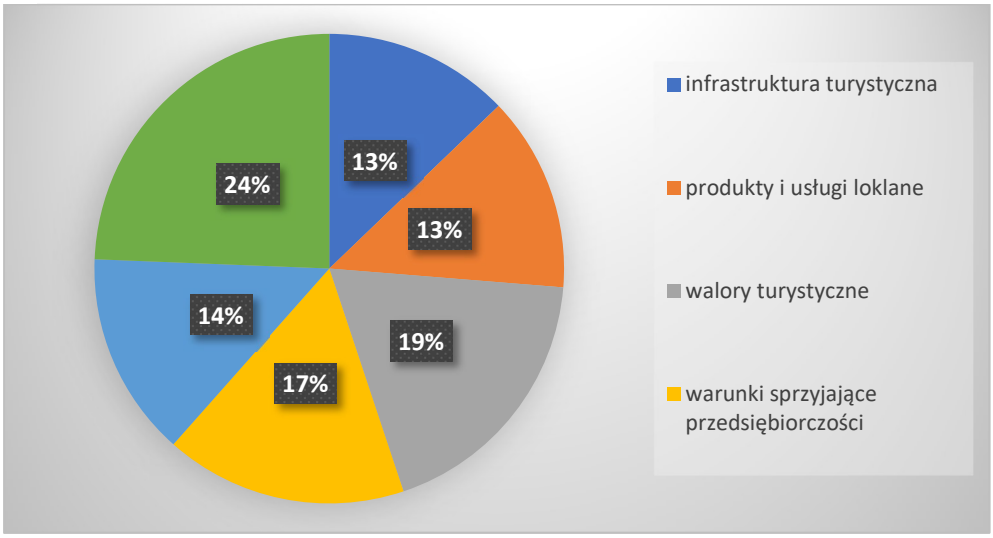

Największym potencjałem regionu uznano kulturę, imprezy kulturalne, zabytki

Jakie zauważa Pan/Pani znaczące problemy w regionie lub swojej gminie?

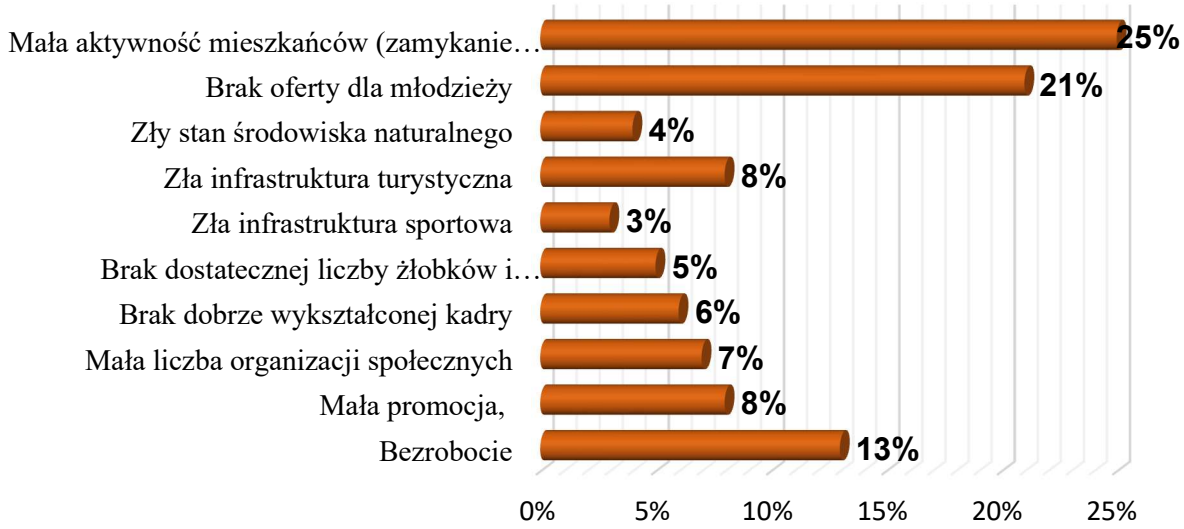

Do znaczących problemów w regionie zaliczono przede wszystkim małą aktywność społeczną, brak oferty dla młodzieży oraz bezrobocie.

Co jest szansą dla rozwoju Regionu Kozła?

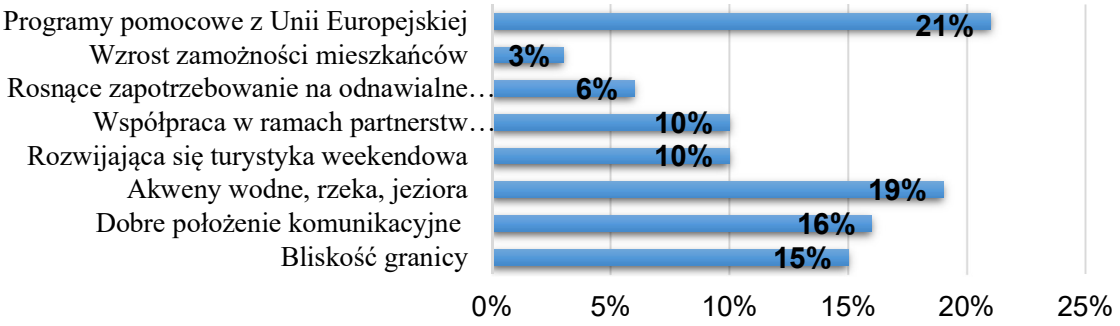

Według ankietowanych, szansą dla rozwoju Regionu Kozła są przede wszystkim środki pomocowe z Unii Europejskiej, walory turystyczne regionu oraz położenie komunikacyjne.

Co wyróżnia Region Kozła i stanowi jego silną stronę?

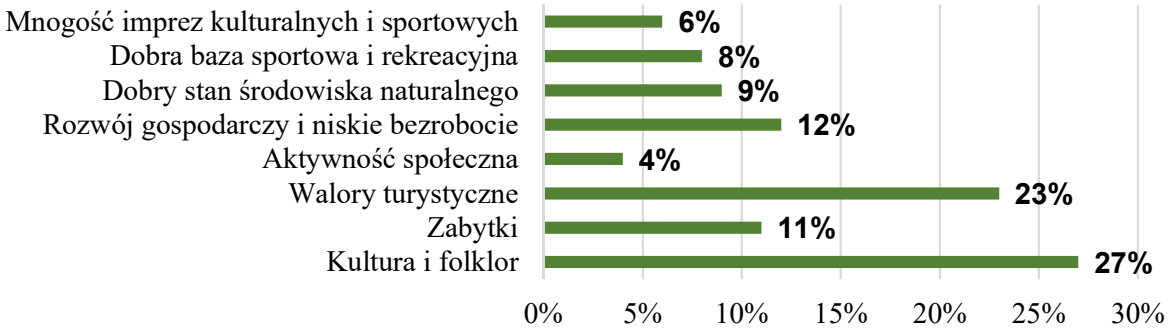

Według badanych, cechą wyróżniającą region są kultura i folklor oraz walory turystyczne, a także rozwój gospodarczy i niskie bezrobocie

<u>Wnioski wykorzystano w rozdziale IV Analiza potrzeb i potencjału LGD</u>

2. Biały wywiad

- termin: grudzień 2022 r.,
- narzędzia: dane statystyczne GUS, Bank Danych Lokalnych.

Badanie przeprowadzili pracownicy biura LGD wykorzystując dane zamieszczone na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego http://stat.gov.pl/, dotyczące gospodarki, przedsiębiorczości, rynku pracy, demografii, turystyki, aktywności społecznej.

Wnioski i dane zostały zamieszczona w Rozdziale II Charakterystyka obszaru i ludności objętej LSR

3. Spotkania konsultacyjne

- terminy i miejsca: 15.09.2022 – Kargowa, 16.09.2022 – Siedlec, 16.09.2022 – Babimost, 23.09.2022 Zbąszynek, 30.09.2022 – Trzciel, 30.09.2022 Zbąszyń
- dobór uczestników badania: reprezentanci sektorów społecznego, publicznego i gospodarczego,
- liczba uczestników badania: 89
- narzędzia: karty pracy.

Tematy spotkania i wnioski:

A. Spójność obszaru

Uczestnicy spotkań uznali, że czynnikami spajającymi LGD są:

tradycja i folklor, historia, w tym Powstanie Wielkopolskie, walory turystyczne, połączenia komunikacyjne, duża fabryka IKEA Industry, która zatrudnia mieszkańców całego obszaru.

B. Analiza potencjału i potrzeb

Uczestnicy spotkań za silne strony obszaru LGD uznali:

wspólne, bogate dziedzictwo kulturowe, walory przyrodnicze i krajobrazowe, korzystne położenie geograficzne, niewielka odległość od dużych ośrodków miejskich, atrakcyjny obszar pod względem turystycznym i wypoczynkowym, wspólne tradycje i obyczaje, duży potencjał turystyczny, rzeka Obra i liczne jeziora, aktywność gospodarcza i aktywne gminy, niski poziom bezrobocia, dużą liczbę aktywnych organizacji społecznych, duże doświadczenie w pozyskiwaniu środków pomocowych z UE, operatywność władz samorządowych.

Za słabe strony uznano:

małą aktywność mieszkańców, brak oferty dla młodzieży, zły stan dróg i chodników zwłaszcza na wsi, małe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, brak odpowiednich do potrzeb rynku pracy kierunków kształcenia, słabo rozwiniętą sieć szlaków turystycznych, niewielkie wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych, ubogi zakres usług gospodarstw agroturystycznych, bezrobocie zwłaszcza kobiet w wieku 50+, brak kompleksowej informacji na temat walorów turystycznych, ukryte bezrobocie, niskie przygotowanie zawodowe bezrobotnych, niską jakość gleb, niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturę społeczną i komunalną.

Za szanse dla obszaru uznano:

wzrastający popyt na usługi turystyczne i agroturystyczne, możliwość pozyskania środków finansowych z UE, rozwój turystyki weekendowej, współpracę w ramach partnerstw lokalnych i regionalnych, wzrost zainteresowania produktami tradycyjnymi i lokalnymi, bliskość granicy z Niemcami, wzrastającą zamożność społeczeństwa, rosnące zapotrzebowanie na odnawialne źródła energii, zwiększające się dochody gmin, rozwój gospodarczy Polski,

Za zagrożenia uznano:

nadmierną biurokrację, spadek zainteresowania mieszkańców aktywnym udziałem w życiu społecznym, migracje młodych ludzi do dużych ośrodków miejskich, zagrożenia dla małej przedsiębiorczości ze strony dużych firm i korporacji, zalew tanimi produktami pochodzącymi z rynków wschodnich, niekorzystne zmiany w sytuacji geopolitycznej, konflikty na tle religijnym.

4. Grupa robocza

- terminy: grudzień 2022, styczeń 2023 r.
- dobór uczestników: według wiedzy i kompetencji oraz reprezentacji sektorów społecznego, publicznego i gospodarczego,
- liczba uczestników: 5
- narzędzia: warsztat, dyskusja

Grupa zapoznała się ze zgromadzonymi danymi, informacjami i materiałami z badań ankietowych, białego wywiadu oraz spotkań konsultacyjnych i je zaakceptowała, kierując do dalszego opracowania w kolejnych rozdziałach. Odnośnie badania ankietowego, dotyczącego grup społecznych, do których szczególnie powinny być kierowane działania LGD, postanowiła zarekomendować do tych grup młodzież i osoby starsze 60+. Uznała, że bezrobotni mogą korzystać ze specjalistycznego wsparcia z Urzędów Pracy i po przeanalizowaniu danych dotyczących bezrobocia nie stanowią znaczącej grupy.

<u>Etap II Określenie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR i planu działania</u>

Na tym etapie zastosowano 5 różnych metod partycypacyjnych

Metody:

1. Badania ankietowe

- termin: wrzesień 2022 r.,
- dobór uczestników badania: losowy,
- liczba uczestników badania: 139 z terenu wszystkich gmin należących do LGD
- narzędzia: kwestionariusz ankiety papierowy oraz on-line.

Na których obszarach tematycznych powinno skupić się działanie LGD Regionu Kozła z zakresu EFRROW?

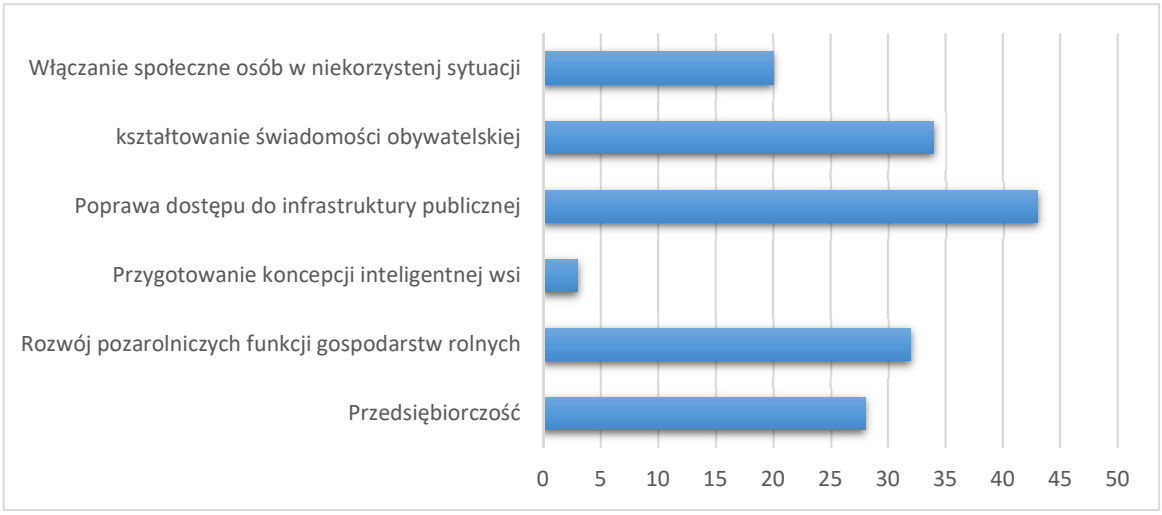

W opinii respondentów, aby podnieść atrakcyjność regionu należy w pierwszej kolejności: poprawić aktywność społeczną mieszkańców, pobudzić rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży oraz rozbudowywać infrastrukturę turystyczną. Wniosek wykorzystano do formułowania celów i na odniesienie w Rozdziale VI Cele i wskaźniki.

2. Panel ekspertów

- terminy i miejsca: 23.09.2022, Kosieczyn (gm. Zbąszynek)
- dobór uczestników badania: reprezentanci sektorów społecznego, publicznego i gospodarczego,
- liczba uczestników badania: 12
- narzędzia: matryca logiczna

Tematy spotkania i wnioski:

A. Określenie problemów kluczowych

Uczestnicy spotkania po przeanalizowaniu słabych stron obszaru, odpowiedzi udzielonych przez respondentów i przeprowadzonej dyskusji uznali 2 kwestie, jako problemy kluczowe występujące na obszarze:

1. Mała aktywność i zaangażowanie społeczne mieszkańców oraz niewielkie wykorzystanie posiadanych walorów turystycznych i przyrodniczych regionu.
2. Migracja młodych ludzi do dużych ośrodków miejskich w poszukiwaniu miejsc pracy i atrakcyjnego miejsca do życia

3. Grupa robocza

- terminy: 31 marzec 2023 r.

Określenie celów

Uczestnicy spotkania po analizie zidentyfikowanych problemów kluczowych sformułowali 4 cele, które wskazują na główne kierunki interwencji LSR, określające stan pożądany po wdrożeniu strategii ujęte w rozdziale VI Cele i wskaźniki.

Cel 1

Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury publicznej, turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej

Cel 2

Rozwój gospodarczy obszaru LSR

Cel 3

Wzmocnienie kapitału społecznego na obszarze LSR

Cel 4

Zwiększenie aktywizacji mieszkańców

4. Panel ekspertów

- terminy: 31 marzec 2023 r.
- dobór uczestników: według wiedzy, doświadczenia i kompetencji
- liczba uczestników: 4
- narzędzia: warsztat, dyskusja

Zadaniem ekspertów było sprawdzenie pod kątem merytorycznym, logicznym i metodologicznym opracowane cele oraz wskaźniki. Ostateczna ich wersja została zamieszczona w Rozdziale VI Cele i wskaźniki.

5. E-konsultacje

Opracowane na tym etapie cele, przedsięwzięcia i wskaźniki za pomocą wyżej wymienionych metod partycypacyjnych oraz protokół z prac grupy roboczej zamieszczono na stronie internetowej www.lgdrk.pl. z zaproszeniem do przesłania opinii. Nie zgłoszono żadnych uwag, w związku z tym grupa robocza uznała zamieszczone materiały za zaakceptowane.

<u>Etap III podział budżetu i opracowanie planu działania</u>

Na tym etapie zastosowano 3 metody partycypacyjne

Metody:

1. Grupa robocza

- Termin: 18.05.2023
- liczba uczestników: 5
- narzędzia: warsztat, dyskusja

2. Spotkanie fokusowe

- Termin: 29.05.2023
- liczba uczestników: 10
- narzędzia: dyskusja

3. E konsultacje

Opracowany podział budżetu umieszczono na stronie internetowej www.lgdrk.pl. z zaproszeniem do przesłania opinii. Nie zgłoszono żadnych uwag, w związku z tym grupa robocza uznała zamieszczone materiały za zaakceptowane.

Etap IV przygotowanie planu komunikacyjnego

Na tym etapie zastosowano 5 metod partycypacyjnych

1. Badania ankietowe

- termin: lipiec, wrzesień 2022 r.,
- dobór uczestników badania: losowy,
- liczba uczestników badania: 139 z terenu wszystkich gmin należących do LGD
- narzędzia: kwestionariusz ankiety papierowy oraz on-line.

Na tym etapie wykorzystano odpowiedzi na pytanie nr 13

Pytanie 13

Z jakich źródeł najchętniej korzystał(a)by Pan/Pani pozyskując informacje na temat LGD i jej działalności?

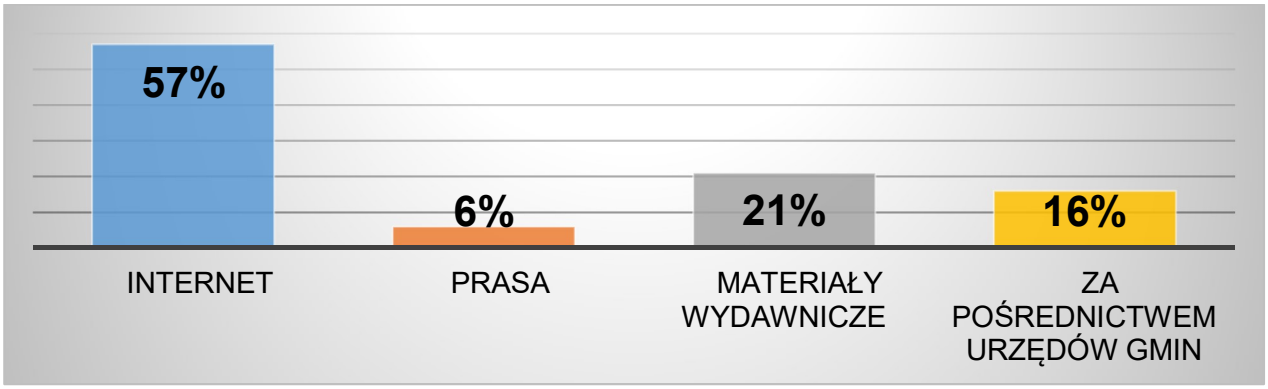

Ponad połowa respondentów uważa, że najlepszym źródłem komunikacji jest internet, następnie materiały wydawnicze. Najmniejszym zainteresowaniem cieszy się prasa.

2. Otwarta przestrzeń

- termin: 23.09.2022 r.,
- dobór uczestników: otwarty, przedstawiciele grup docelowych
- liczba uczestników badania: 50
- narzędzia: dyskusja

W toku dyskusji padały sugestie, że jednak prasa lokalna powinna być wykorzystywana do działań komunikacyjnych mimo, iż wynik badania ankietowego wskazywał odwrotną tendencję.

3. Grupa robocza

- Termin: 18.05.2023
- liczba uczestników: 5
- narzędzia: warsztat, dyskusja

Grupa robocza po zapoznaniu się z wnioskami i sugestiami z konsultacji z wykorzystaniem powyższych metod partycypacyjnych opracowała plan komunikacji, dostosowując zaproponowane metody do możliwości LGD. Doprecyzowano również cele komunikacji

3.4. Zasady horyzontalne przy tworzeniu LSR

Na etapie tworzenia, jak i realizacji LSR uwzględniono **zasady horyzontalne**, określone w art. 9 rozporządzenia 2021/1060, w tym:

- poszanowanie praw podstawowych oraz przestrzeganie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej;
- zasady równości kobiet i mężczyzn;
- zasady równości szans i niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, w tym zasadę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;
- zgodności działań z celem wspierania zrównoważonego rozwoju określonego w art. 11 TFUE, oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czyń poważnych szkód".

Zasady te stosowane będą również w trakcie wdrażania LSR, m.in. poprzez umożliwienie zgłaszania specjalnych potrzeb na etapie przyjmowania wniosków, np. poprzez zapewnienie tłumacza migowego podczas szkoleń, zapewnienie miejsc szkoleniowych z dostępem bez barier architektonicznych. Materiały szkoleniowe będą tworzone z doborem odpowiedniej czcionki, jej kroju i wielkości dla osób słabowidzących, a także dokumenty tworzone będą przy użyciu zrozumiałego i prostego języka.

3.5. Wzmacnianie współpracy partnerów oraz animowanie i angażowanie społeczności lokalnej w proces wdrażania LSR

Wzmacnianie partnerskiej współpracy członków we wdrażaniu LSR

Stowarzyszenie LGD Regionu Kozła otwarte jest na nowych członków. Relacje oparte są na właściwej i skutecznej komunikacji i zapewniona jest kadencyjność władz Stowarzyszenia. Członkowie LGD informowanie są o wszystkich działaniach, jakie są podejmowane w celu realizacji LSR, mają możliwość zgłaszania swoich uwag i propozycji. Komunikacja odbywa się zaakceptowanymi przez członków LGD kanałami. Poza tym wszyscy członkowie mają możliwość zgłoszenia swoich uwag i propozycji telefonicznie, mailowo, korzystając z nieformalnych kanałów a także zajęcia głosu, biorąc udział w :

- Walnych Zebraniach Członków,
- Otwartych konsultacjach,
- Spotkaniach integracyjnych,
- Wyjazdach studyjnych.

Współpraca z podmiotami z obszaru LGD

LGD Regionu Kozła zależy na partnerskiej współpracy, gdyż w ten sposób budowany jest potencjał rozwojowy, rozpowszechniane są informacje o programie i funduszach europejskich. LGD współpracuje z zarówno z organizacjami pozarządowymi, jak i JST:

- organizując wspólnie imprezy aktywizujące lokalną społeczność,
- organizując szkolenia i warsztaty
- wydając czasopismo „Podkoziołek"
- dostosowując lokalne kryteria wyboru do premiowania projektów partnerskich

Działania informacyjne i promocyjne

Działalność LGD Regionu Kozła jest jawna. LGD będzie prowadziła szereg działań informujących o podejmowanych działaniach i promujących ideę LEADER'a. LGD zadba, dba aby wszystkie informacje były aktualne i zamieszczane w sposób systematyczny. Informowanie odbywać się będzie przy użyciu następujących kanałów:

- Strona internetowa LGD,
- Strony internetowe gmin,
- Profil LGD na Facebook'u,
- Informacje i plakaty na tablicach ogłoszeń,
- Czasopismo „Podkoziołek"

Zakres działań informacyjnych obejmuje m.in.:

- Ogłoszenia o naborach wniosków
- Ogłoszenia o wynikach naborów,
- Informacje o zrealizowanych operacjach
- Monitoring i aktualizację LSR
- Aktualności z bieżących działań podejmowanych przez LGD

Działania integracyjno – aktywizujące kierowane do społeczności lokalnej

LGD w ramach aktywizacji realizować będzie działania w postaci organizacji wydarzeń charakterystycznych dla obszaru tj:

- Rajd rowerowy Regionu Kozła, organizowany przez LGD od wielu lat, akceptowany i cieszący się dużym zainteresowaniem, przybrał charakter rajdów rodzinnych po obszarze Regionu Kozła, którego celem oprócz promocji aktywnych form spędzania czasu jest również poznanie walorów obszaru.

- Spływ kajakowy Regionu Kozła, organizowany na rzece Obrze, jednym z najstarszych szlaków kajakowych w Polsce, wpisał się w kalendarz imprez rekreacyjnych, wykorzystujących walory przyrodnicze i turystyczne regionu i jednocześnie aktywizujących

- Forum Uniwersytetów Trzeciego Wieku – spotkanie członków Uniwersytetów Trzeciego Wieku z obszaru LGD, służące wymianie doświadczeń, aktywizacji szczególnie seniorów

- Konkurs Omega – konkurs matematyczny kierowany do ludzi młodych do 25 roku życia, popularyzujący nauki ścisłe, bardzo potrzebne również na rynku pracy.

- Szkolenia przed naborami wniosków – przed naborem wniosków LGD organizuje szkolenia dla potencjalnych beneficjentów z zakresu przygotowania wniosków o przyznanie pomocy.

- Konkurs Młodego Muzyka Ludowego – konkurs kierowany do dzieci i młodzieży grającej na instrumentach ludowych,

- konkurs plastyczny „Kontynuujemy tradycję"- konkurs plastyczny na temat kontynuacji i zachowania tradycji, obyczajów i dziedzictwa kulturowego regionu,

- Konkurs wiedzy o Regionie Kozła – konkurs popularyzujący wiedzę o Regionie Kozła, adresowany do dzieci i młodzieży, sprzyjający aktywizacji.

Oprócz tego będą organizowane spotkania z mieszkańcami , podczas których będą podejmowane działania w celu zachęcenia mieszkańców do udziału w różnych inicjatywach, a także w celu zakładania organizacji pozarządowych, które będą mogły być beneficjentem środków z LGD. LGD będzie utrzymywało także kontakt i współpracę podczas organizacji działań integracyjnych i animacyjnych z organizacjami, które włączyły się w proces tworzenia LSR tj (Ochotnicza Straż Pożarna w Zbąszyniu, Towarzystwo Edukacyjne w Zbąszyniu, Uniwersytet Trzeciego Wieku w Kargowej).

Inkluzywny charakter działalności LGD

LGD Regionu Kozła jest stowarzyszeniem otwartym, szanującym i wdrażającym zasady horyzontalne, kierującym się poszanowaniem praw jednostki i szanującym różnorodność. Otwarte jest na współpracę z różnymi partnerami tj. stowarzyszeniami, fundacjami które również szanują i wdrążają powyższe zasady, JST oraz z sektorem gospodarczym. Członkostwo w Stowarzyszeniu gwarantuje inkluzywny charakter działalności Stowarzyszenia, przez co rozumie się powszechność i dostępność dla każdego. Władze LGD wybierane są w sposób demokratyczny na kadencję przewidzianą w statucie. Działania aktywizacyjne i integracyjne kierowane są do całej społeczności obszaru LSR i mają również charakter otwarty, niedyskryminujący. Stad też informacje o planowanych działaniach aktywizujących i integracyjnych zamieszczane są na stronach internetowych, na profilu Facebook, aby trafiły do najszerszego grona odbiorców.

IV Analiza potrzeb i potencjału LSR

4.1. Potencjał

4.1.1. Gospodarka i przedsiębiorczość

Porównując strukturę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wg PKD 2007 na obszarze LGD w 2014 roku z rokiem 2021, widzimy, że nadal dominuje działalność gospodarcza w branżach handel oraz usługi.

Tabela 6 Struktura zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wg PKD 2007 na obszarze LGD w 2014 i 2021 roku

	2014	2021
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	9%	6,9%
Przetwórstwo przemysłowe	14%	11,5%
Budownictwo	14%	16,8%
Handel hurtowy i detaliczny	27%	20,7%
Transport i magazynowanie	6%	5,7%
Zakwaterowanie i usługi gastronomiczne	3%	2,6%
Pozostałe usługi	26%	35,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na: 31.12.2021

Porównując sytuację z roku 2014 do 2021 zauważać można wzrost liczby podmiotów wpisanych do REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Wzrost ten wyniósł ponad 13% i aktualnie wskaźnik wynosi 1076 podmiotów. Poniżej tabela porównująca sytuację na przestrzeni lat.

Tabela 7 Przyrost podmiotów gospodarczych w gminach na obszarze LGD w latach 2014-2021

Gmina/rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Babimost	828	821	825	837	866	904	923	955
Kargowa	910	921	937	961	1 029	1 065	1 142	1 228
Siedlec	966	971	976	981	982	1 022	1 055	1 088
Trzciel	1 009	1 034	1 016	1 025	1 001	1 029	1 054	1 084
Zbąszynek	964	956	923	926	956	951	948	972
Zbąszyń	1 025	1 047	1 049	1 031	1 054	1 086	1 098	1 129

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na: 31.12.2021

4.1.2. Rynek pracy i bezrobocie

Stopa bezrobocia w 2013 r. na obszarze LGD wynosiła 6,37. W okresie 2007-13 bezrobocie wzrosło o 2,22 punkty procentowe, tj. o 781 osób i wyniosło w 2013 r. 2285 osób przy ilości 1504 osób w 2007 roku. Na koniec 2021 roku w Powiatowych Urzędach Pracy zarejestrowanych było 630 osób, w porównaniu z 2014 r. (1531) jest to o 58,85% mniej.

Ten pozytywny wynik utrzymał się w latach 2014-21. We wszystkich gminach poprawiała się proporcja liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych do ogólnej liczby ludności. Warto wziąć pod uwagę, że spadające bezrobocie nie zawsze oznacza rosnącą aktywność zawodową, dane te należy zestawić ze spadającą liczbą osób w wieku produkcyjnym. Gorzej wypada sytuacja bezrobotnych kobiet. Wskaźnik ten jest wyższy niż w przypadku mężczyzn, i choć w latach 2007-13 liczba bezrobotnych kobiet stale malała, to odsetek w 2021 roku był nadal wysoki. Szczegóły obrazuje poniższa tabela.

Tabela 8 Liczba bezrobotnych zarejestrowanych kobiet i mężczyzn w liczbie ludności w gminach wchodzących w skład LGD

Gmina/rok	2014		2021	
	M	K	M	K
Babimost	61	112	35	53
Kargowa	110	137	66	89
Siedlec	106	136	33	67
Trzciel	228	218	63	61
Zbąszynek	98	142	27	35
Zbąszyń	87	96	52	49

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na: 31.12.2021

4.1.3. Turystyka

Obszar LGD bogaty jest w walory turystyczne, które powinny generować rozwój regionu. Do głównych atrakcji zalicza się przede wszystkim rzekę Obrę, która uznawana za jeden z najstarszych szlaków kajakowych, liczne jeziora (Błędno, Nowowiejskie, Linie, Konin), dużą lesistość oraz czyste środowisko naturalne. W jednej z publikacji opracowanych przez LGD Regionu Kozła – „Cuda natury. Walory klimatyczne i środowisko przyrodnicze Regionu Kozła" znajdziemy informację, że znajdują się tu: Rezerwaty Przyrody: Wyspa na Jeziorze Chobienickim, Kręcki Łęg, Laski, Czarna Droga, Jezioro Wielkie, Rybojady, obszary chronione Natura 2000 – Dolina Leniwej Obry, Rynna Jezior Obrzańskich, Jeziora Pszczewskie i Dolina Obry, a także Pszczewski Park Krajobrazowy. Warunki przyrodnicze Regionu Kozła umożliwiają uprawianie turystyki w formie bushcraftu i survivalu w okolicznych lasach. Region jest także miejscem, gdzie rozwija się sylwoterapia czy kąpiele leśne. To doskonałe miejsce dla fanów sportów wodnych: windsurfingu, kajaków, sup, żeglowania.

Na terenie Regionu Kozła znajduje się wiele zabytków. Są to zarówno założenia urbanistyczne i obronne, jak i parkowo-pałacowe, zespoły obiektów przemysłowych i pojedyncze obiekty architektoniczne. Jak podkreślono w LSR: LGD leży na terenie 5 Powiatów i 2 województw. Pomimo podziałów administracyjnych 6 gmin stanowi nierozerwalną całość –„małą ojczyznę", łączy je spójność uwarunkowań przestrzennych, przyrodniczych i geograficznych, a także historycznych i kulturowych. LDG dba o wzmacnianie i przekazywanie tego

dziedzictwa kulturowego. Posiada bogatą bibliotekę własnych publikacji, które opisują walory turystyczne i kulturowe Regionu Kozła.

Walory te wykorzystują w swojej działalności przedsiębiorcy, jak również gospodarstwa role oferujące usługi agroturystyczne. Przeanalizowano zaplecze infrastrukturalne, w tym bazę noclegową, w zestawieniu z rokiem 2013.

Tabela 9 Ilość całorocznych obiektów, oferujących miejsca noclegowe, w tym hotele na obszarze LGD

	2013	2021
Liczba całorocznych obiektów noclegowych	21	23
Liczba całorocznych miejsc noclegowych	721	829

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na: 31.12.2021

Z powyższego zestawienia wynika, że baza noclegowa nieznacznie wzrosła, o 9,5% w stosunku do 2013 r. Dane potwierdzają także wywiady przeprowadzone wśród członków LGD, którzy jednogłośnie wskazali niewystarczającą bazę noclegową i infrastrukturę turystyczną za jeden z większych problemów w rozwoju regionu. Zwrócono także uwagę na brak kompleksowej informacji dotyczącej wypoczynku np. tras, szlaków rowerowych, informacji turystycznej.

Tabela 10 Szacowana liczba udzielonych noclegów na terenie gmin LGD w 2014 i 2021r.

	udział 2014	udział 2021	szacunek 2014	szacunek 2021
Trzciel	9.50%	11.52%	8741	11819
Zbąszynek	1.66%	1.21%	3695	1902
Babimost	6.39%	21.00%	2929	11768
Kargowa	26.44%	19.95%	12127	11179
Zbąszyń	19.12%	23.02%	8769	12900
Siedlec	1.37%	2.05%	1106	1359

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na: 31.12.2021

Rys. 5. Szacunkowa liczba udzielonych noclegów w każdej z gmin LGD w 2014 i 2021 r.

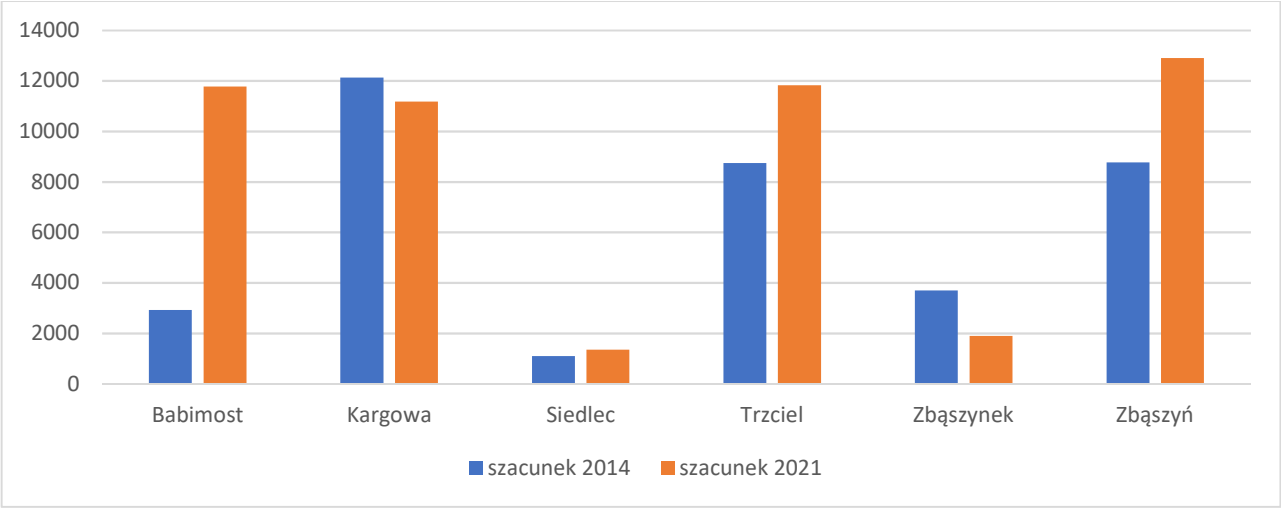

Źródło: Szacunek, opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na: 31.12.2021r.

Z przedstawionych danych wynika, że rozwój bazy turystycznej przyczynił się do wzrostu turystów odwiedzających region. Zanotowano jedynie nieznaczne spadki ilości turystów w gminie Kargowa i Zbąszynek, nie wpływające jednak na zatarcie pozytywnego obrazu rozwoju tej bazy. Warto również dodać, iż rokiem porównawczym był 2021 – a więc rok przejściowy po utrudnieniach związanych z funkcjonowaniem branży

turystycznej w okresie pandemii. Wobec tego ostateczne wartości, mierzone w kolejnych latach mogą być znacznie wyższe.

4.1.4 Kapitał społeczny

W LSR zwrócono uwagę na wzrastającą liczbę organizacji społecznych, w tym fundacji, stowarzyszeń, klubów sportowych. W 2014 roku liczba organizacji społecznych na obszarze LGD RK wynosiła 188 (dane GUS – rejestr KRS). Natomiast liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych (w KRS) na obszarze LGD w 2021 r. wynosiła 220, co stanowi wzrost o 32 (17%) w stosunku do roku 2014. W LSR za problem uznano fakt, iż pomimo dużej liczby organizacji i znaczącego wzrostu ich liczby na przestrzeni ostatnich lat, obserwowane jest coraz mniejsze zaangażowanie mieszkańców w życie społeczne.

4.2. Wyniki ankiety dla społeczności zamieszkującej obszar realizacji LSR

Ankieta dystrybuowana była poprzez media społecznościowe. Zaproszenie do udziału w ankiecie dotarło, za pomocą płatnej promocji w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram) łącznie do 300 osób. Przeważającą grupę respondentów stanowiły kobiety (blisko 71 proc. ogółu). Zaledwie co trzeci respondent był mężczyzną. Pod względem wieku najliczniejszą grupą były osoby z przedziału wiekowego 36-50 lat.

Badanie ankietowe, którego uczestnikami były osoby zamieszkujące obszar realizacji LSR, miało na celu pozyskać informacje dotyczące niezaspokojonych jeszcze potrzeb i ewentualnych oczekiwań odnośnie przyszłości.

Wśród respondentów 75% jest *zainteresowanych sprawami lokalnymi. Wśród czynników, które motywują* do aktywności społecznej, respondenci najczęściej wskazywali: chęć wpływu na zmiany i wewnętrzną potrzebę pomocy innym. Wśród innych odpowiedzi znalazły się: rozwój osobisty, dalsze doskonalenie, nowe doświadczenia. Te odpowiedzi wskazują na to, w jaki sposób lokalni liderzy powinni komunikować się z kapitałem społecznym na terenie swojego działania, aby wyzwolić jego większe zaangażowanie.

Rys. 6. Czynniki motywujące do aktywności społecznej

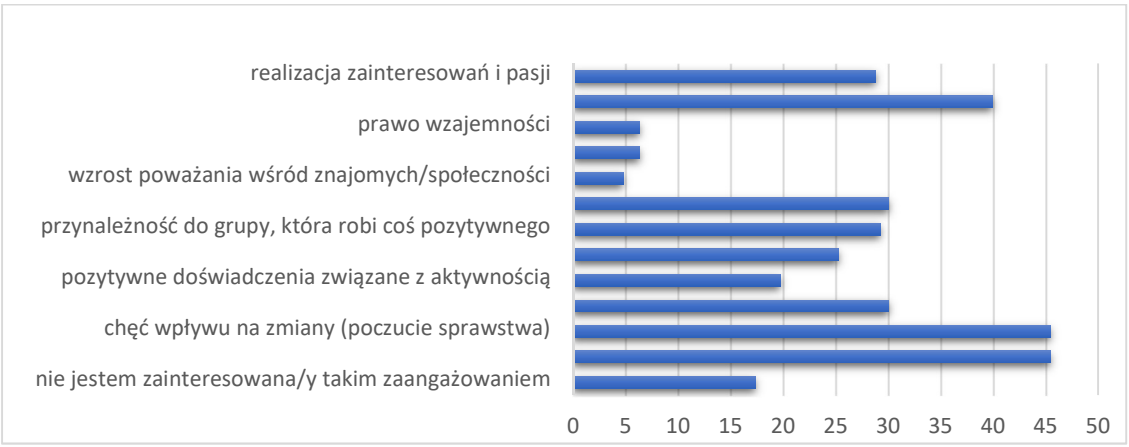

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ankiety dla społeczności zamieszkującej obszar realizacji LSR

Podczas badania zweryfikowano, w jakim obszarze aktywności społecznej respondenci chcieliby uczestniczyć. Okazuje się, że wątek turystyki i krajoznawstwa, a także kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury czy też działalności na rzecz osób starszych to obszary z największym potencjałem. Kolejne równie istotne elementy to działalność na rzecz dzieci i młodzieży, czy też czystości miejsc publicznych. Co warte podkreślenia obszary te są zgodne tematycznie z działaniami podejmowanymi przez LGD, więc są istotnym polem do rozwoju kapitału społecznego i zwiększenia roli LGD jako lidera aktywności społecznej na obszarze realizacji LSR. Jedynie niespełna 16,60% badanych wskazała, że nie chce angażować się i być aktywnym. Pozostałe osoby wskazały:

- pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej – 27,67 %;
- podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej – 20,16%;

- działalności na rzecz integracji cudzoziemców – 9,09%;
- ochrony i promocji zdrowia – 24,51%;
- działalności na rzecz osób z niepełnosprawnościami – 25,69%;
- działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym – 31,23%;
- edukacji, oświaty i wychowania – 28,06%
- działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży – 30,43%;
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego – 32,81%;
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej – 19,37%;
- ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego – 26,88%;
- czystości miejsc publicznych – 30,43%;
- przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu – 16,21%
- turystyki i krajoznawstwa – 34,78%;
- ratownictwa i ochrony ludności - 5.53%;
- pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w Polsce i za granicą – 8,70%;
- działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka – 12,25%;
- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym – 19,37%.

W wyniku realizacji LSR na terenie LGD powstało wiele placów zabaw, siłowni zewnętrznych, Zapytano respondentów o to, jakie możliwości korzystania z tych elementów dostrzegają w swojej okolicy.

Rys. 7. Potencjalne możliwości i formy spędzania czasu wolnego na obszarze LSR

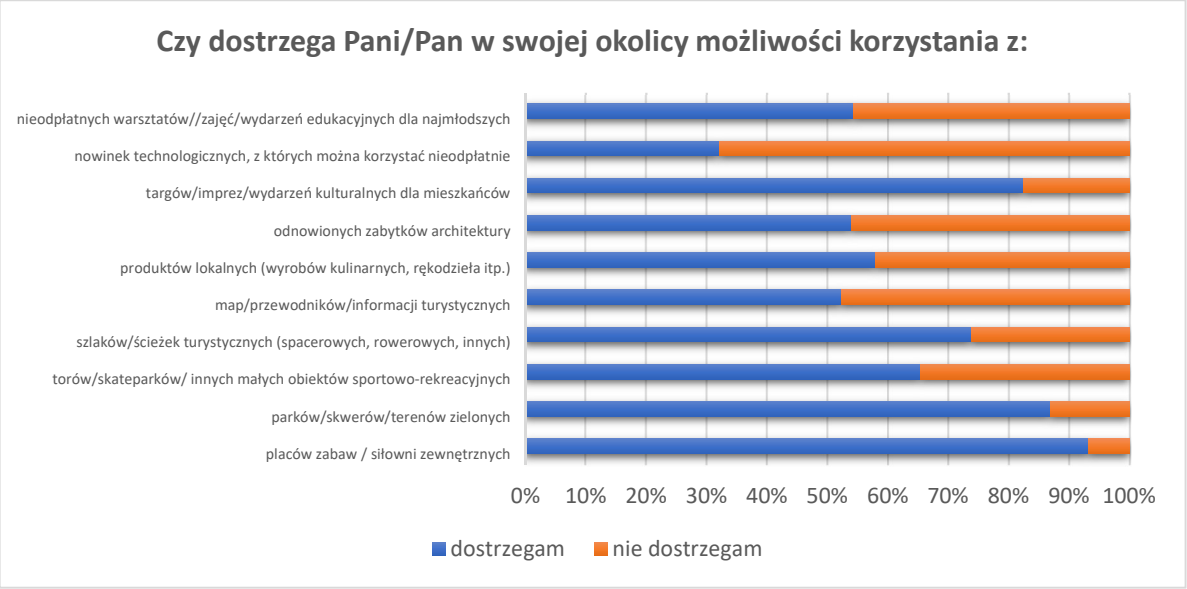

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ankiety dla społeczności zamieszkującej obszar realizacji LSR

Respondenci zapytani, z czego w swojej najbliższej okolicy korzystają, na pierwszym miejscu wskazali na możliwość skorzystania z placów zabaw/siłowni zewnętrznych (aż 93,25%) parki/skwery/tereny zielone (81,28%), targi/ imprezy kulturalne (blisko 80%), szlaki i ścieżki turystyczne (72%). Respondenci najrzadziej korzystają z nowinek technologicznych i torów /skateparków/ innych małych obiektów sportowo-rekreacyjnych, zdecydowanie wiąże się to z ich małą dostępnością na danym terenie.

Rys. 8. Formy i atrakcje, z których respondenci korzystają w swojej okolicy

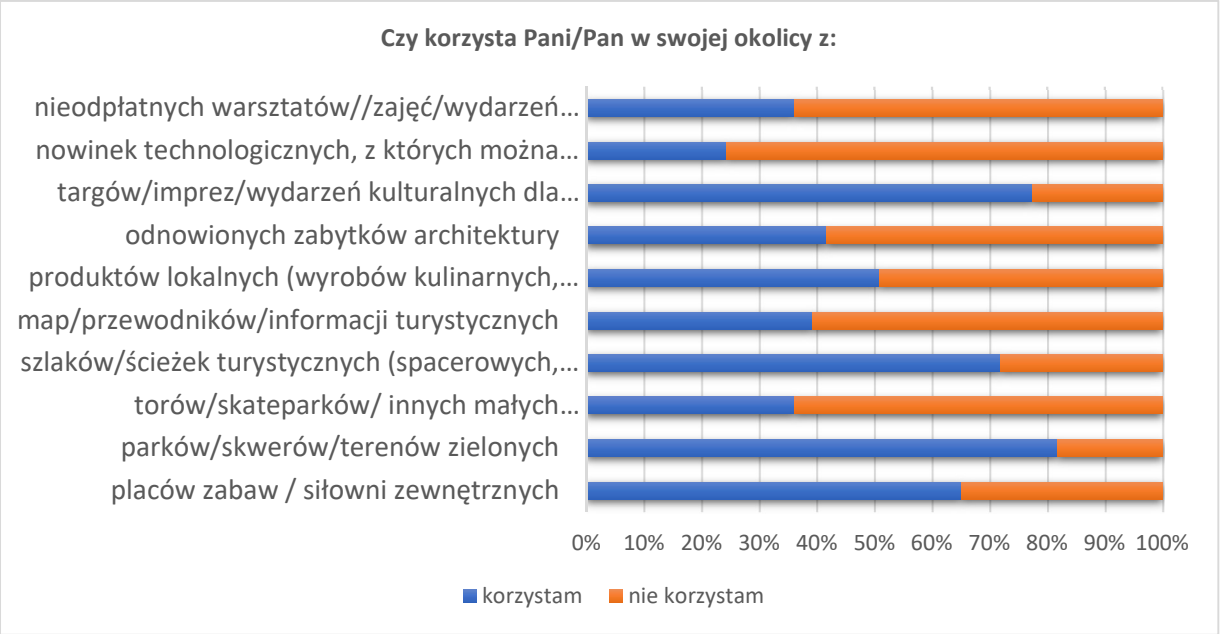

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ankiety dla społeczności zamieszkującej obszar realizacji LSR

Jednym z kluczowych zadań LGD jest rozwój potencjału turystycznego na obszarze wspieranym przez LSR. Według respondentów potencjał ten w ostatnich latach wzrósł (niemal połowa odpowiedzi), a na pewno nie zmniejszył się (21,34%). 17% badanych nie potrafi się odnieść do tej kwestii. W kontekście potencjału turystycznego zapytano także o to jakie obszary mogą sprawić, że do regionu przyjeżdżać będzie więcej turystów. Wśród badanych dominuje przekonanie, że w przyrodzie drzemie największy potencjał (ponad 84,98%). Kolejnym istotnym potencjałem mogą być istniejące zabytki. 6,32% nie potrafi wskazać lub nie wie. Wśród odpowiedzi „innych" znalazły się: mało uczęszczane szlaki turystyczne, mały ruch drogowy, lokalne zabytki, dobra komunikacja, dostępność transportu publicznego, jak i dobra promocja.

Rys. 9. Obszary turystyki, które mogą przyciągać ludzi do regionu

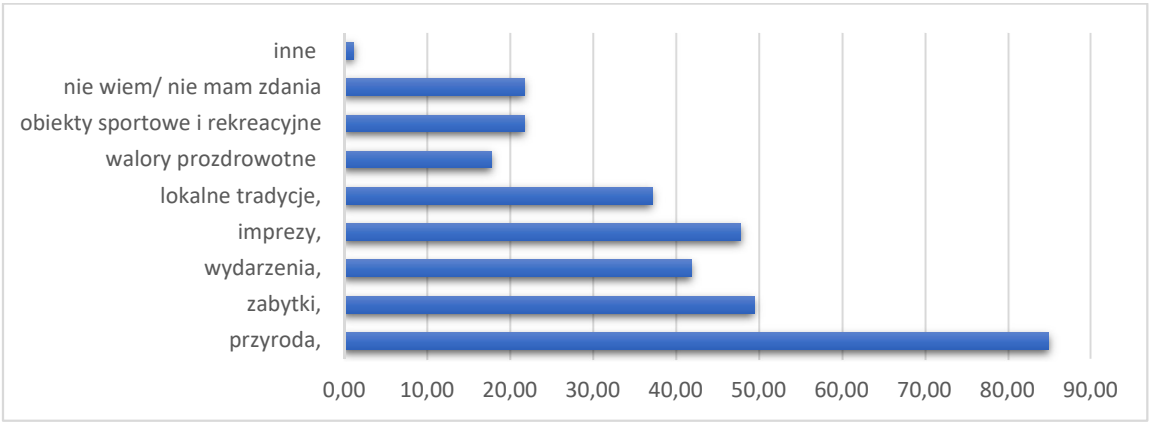

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ankiety dla społeczności zamieszkującej obszar realizacji LSR

Mieszkańcy uważają, że rozwój turystyki w oparciu o wskazane obszary wymaga doinwestowania głównie w zakresie bazy noclegowej i gastronomicznej, atrakcji, infrastruktury towarzyszącej (wiaty, miejsca parkingowe, toalety itp.) oraz wyprodukowania lokalnych pamiątek (i utworzenia punktów gdzie będą one dostępne do zakupienia). Ponad 65% wskazała na bazę noclegową, 54% atrakcje, 53% infrastrukturę, a ponad 30% na lokalne pamiątki. Wśród odpowiedzi inne wskazano: budowa ścieżek rowerowych, toalet dla turystów, budowa ogólnodostępnego placu zabaw, rewitalizacja parku, rewitalizacja "kąpieliska", rozbudowa ścieżek rowerowych.

Rys. 10. Obszary turystyki, które wymagają wsparcia w regionie

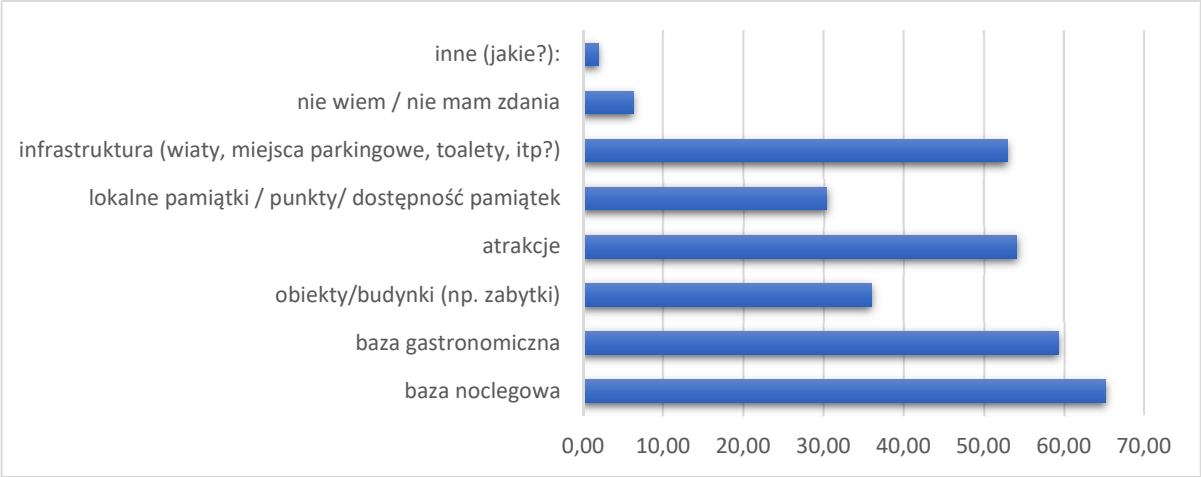

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ankiety dla społeczności zamieszkującej obszar realizacji LSR

Podczas badania sprawdzono, jaka forma komunikacji jest najbardziej preferowana wśród odbiorców działań LGD. Niemal 90% wskazało portal Faacebook, jako najlepszy sposób informowania mieszkańców o tym, co się dzieje w najbliższym otoczeniu. Z jednej strony to odpowiedź oczywista, ale z drugiej strony budząca pewien niepokój. Otóż portal ten nie jest dostępny dla wszystkich (nie każdy ma tam konto). Ponadto sposób prezentacji treści na „wallu" sprawia, iż osoby zainteresowane danymi informacjami mogą wcale ich nie widzieć, bo algorytmy wskażą im inne materiały. Ponadto coraz trudniej „przebić się" z informacją nie wspieraną kampanią płatną – co utrudnia korzystanie i komunikowanie się z odbiorcami organizacjom społecznym.

Rys. 11. Preferowany sposób na informowanie mieszkańców o tym, co dzieje się w najbliższym otoczeniu

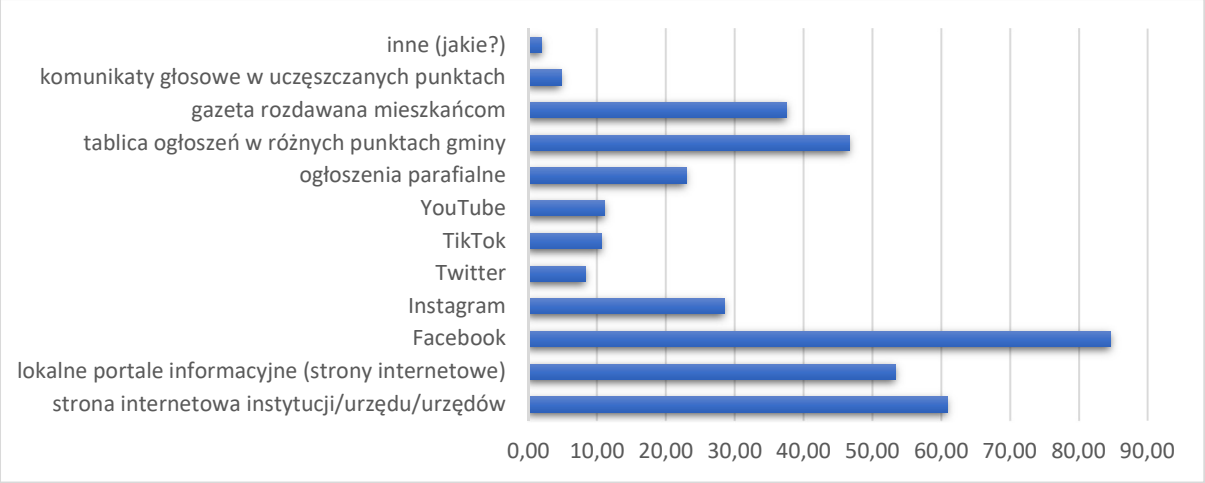

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ankiety dla społeczności zamieszkującej obszar realizacji LSR

Ostatni blok pytań dotyczył przedsiębiorczości i sytuacji na lokalnym rynku. Badanych zapytano, czy byliby w przyszłości zainteresowani otrzymaniem dotacji na otwarcie własnej działalności gospodarczej. Niemal 40% odpowiedziała twierdząco, 26,09% na ten moment nie wie, czy chciałoby skorzystać z takiego wsparcia, a niespełna 34% twierdzi, że nie. Natomiast zdania respondentów dotyczące tego, jakie branże są najbardziej warte wsparcia, w formie dotacji na otwarcie działalności gospodarczej, zdania respondentów są podzielone. Poniżej przedstawiono 10 najczęściej wskazywanych branż:

- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo 13,83%;
- dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją 13,83%;
- budownictwo 14,62%;
- działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi 30,83%;
- informacja i komunikacja 13,83%

- edukacja 33,60%;
- opieka zdrowotna i pomoc społeczna 35,18%;
- działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją 43,08%
- pozostała działalność usługowa (np. kosmetologia, fryzjerstwo itd.) 20,95%;
- gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby 15,81%;

Dość istotne z punktu planowania kolejnych działań LGD jest wskazanie grupy, która ma utrudnioną możliwość wejścia na rynek. Niemal 30% badanych uważa, że nie da się wyodrębnić konkretnej grupy, dla której możliwości wejścia na rynek pracy są utrudnione. Pozostali badani wśród osób, które mogą mieć problemy wskazują: osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze, osoby młode.

Rys. 12. Grupy mieszkańców, które w opinii badanych, maja utrudnione możliwości wejścia na rynek pracy

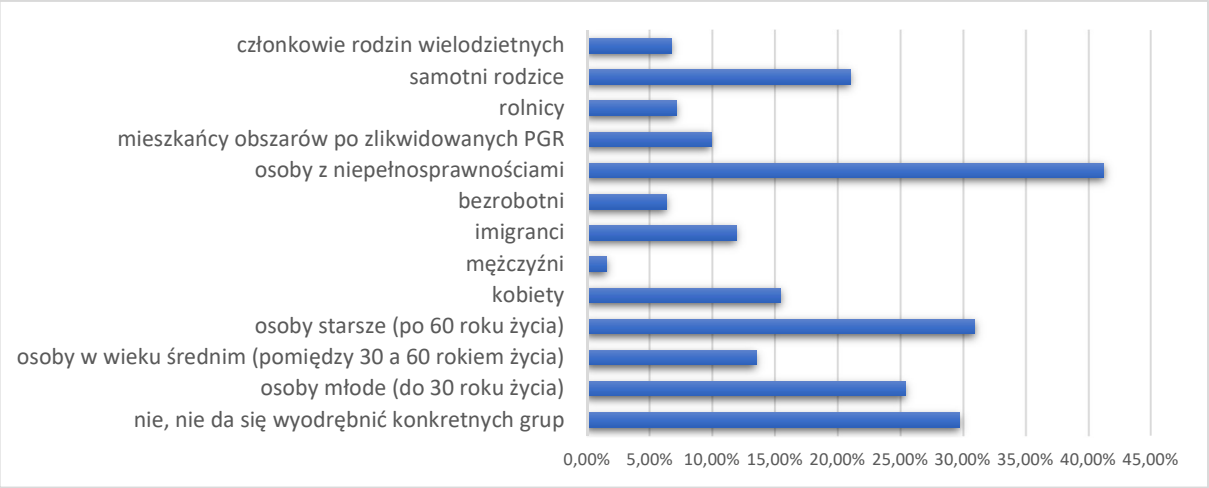

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ankiety dla społeczności zamieszkującej obszar realizacji LSR

Natomiast w odpowiedzi na pytanie otwarte dotyczące tego jakie działania należy podejmować aby zmniejszyć skalę ubóstwa i wykluczenia społecznego respondenci uważają, że priorytetami są:

- „Szkolenia podnoszące kwalifikacje (kursy językowe, kursy zawodowe), w tym szkolenia wspierające w podejmowaniu decyzji o rozpoczęcia własnej działalności, wsparcie finansowe na otwarcie własnej działalności;
- Lepszy dostęp; wznowienie połączeń autobusowych do miejscowości dalej położonych;
- Pokrycie kosztów bądź ich części na prawo jazdy;
- Chęci, a reszta się znajdzie;
- Szkolenia dla seniorów, darmowe szkolenia dla nastolatków nastawione na motywowanie ich do działania w zakresie własnego rozwoju, pomoc dzieciom z rodzin patologicznych, aby miały większe szanse na wyrwanie się z takich miejsc i przez to energię do kształcenia;
- Zwiększenie liczby miejsc w żłobkach i przedszkolach;
- Elastyczny/ zadaniowy tryb pracy;
- Zlikwidowanie barier internetowych na wsi;
- Łatwiejsze i większe środki na tworzenie podmiotów ekonomii społecznej, ZAZ;
- Zmniejszenie biurokracji i wymogów przy otwieraniu działalności”.

Na podstawie powyższej analizy potencjał obszaru objętego LSR można scharakteryzować w następujących punktach:

- bogate dziedzictwo kulturowe,
- walory przyrodnicze i krajobrazowe,
- korzystne położenie geograficzne,
- obszar atrakcyjny pod względem turystycznym i wypoczynkowym, dzięki rzece Obrze i licznym jeziorom

- niski poziom bezrobocia
- duża liczba organizacji społecznych
- potencjał do rozwoju gospodarczego
- operatywność władz samorządowych
- spójność uwarunkowań kulturowych, historycznych, przestrzennych, przyrodniczych i geograficznych, rozwój przedsiębiorczości

Analizę silnych, słabych stron obszaru LGD oraz szans i zagrożeń dokonano na podstawie badań własnych, w których wykorzystano dane z Głównego Urzędu Statystycznego, opisanych w Rozdziale II Diagnoza – charakterystyka obszaru i ludności, a także konsultacji społecznych przeprowadzonych za pomocą metod partycypacyjnych opisanych w Rozdziale III Partycypacyjny charakter LSR. Poniżej przedstawiono analizę w odniesieniu do diagnozy.

Tabela 11. Analiza SWOT

Silne strony (S)	
1.	bogate dziedzictwo kulturowe
2.	walory przyrodnicze i krajobrazowe
3.	korzystne położenie geograficzne
4.	obszar atrakcyjny pod względem turystycznym i wypoczynkowym, dzięki rzece Obrze i licznym jeziorom
5.	niski poziom bezrobocia
6.	duża liczba organizacji społecznych
7.	potencjał do rozwoju gospodarczego
8.	operatywność władz samorządowych
9.	spójność uwarunkowań kulturowych, historycznych, przestrzennych, przyrodniczych i geograficznych.
10.	rozwój przedsiębiorczości
Słabe strony (W)	
1.	mała aktywność mieszkańców
2.	Brak oferty dla niepełnosprawnych i mała integracja ze środowiskiem lokalnym
3.	brak oferty dla młodzieży
4.	bezrobocie zwłaszcza kobiet
5.	ograniczona aktywność kobiet, z powodu dużego zaangażowania się w gospodarstwie domowym
6.	mała świadomość młodzieży na temat swoich predyspozycji zawodowych i oczekiwań rynku pracy
7.	słabo rozwinięta sieć szlaków turystycznych
8.	niedostatecznie rozwinięta infrastruktura społeczna, komunalna i turystyczna
9.	niewielkie wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych
10.	ubogi zakres usług gospodarstw agroturystycznych
11.	niska jakość gleb
12.	brak kompleksowej informacji na temat walorów turystycznych
13.	zły stan dróg i chodników zwłaszcza na wsi
14.	Zmniejszająca się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym
15.	małe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,

Szanse (O)	
1.	niewielka odległość od dużych ośrodków miejskich
2.	wzrastający popyt na usługi turystyczne i agroturystyczne,
3.	możliwość pozyskania środków finansowych z UE
4.	rozwój turystyki weekendowej
5.	współpraca w ramach partnerstw lokalnych i regionalnych
6.	wzrost zainteresowania produktami tradycyjnymi i lokalnymi
7.	bliskość granicy z Niemcami
8.	wzrastająca zamożność społeczeństwa
9.	rosnące zapotrzebowanie na odnawialne źródła energii
10.	zwiększające się dochody gmin
11.	rozwój gospodarczy Polski
Zagrożenia (T)	
1.	spadek zainteresowania mieszkańców aktywnym udziałem w życiu społecznym,
2.	migracje młodych ludzi do dużych ośrodków miejskich,
3.	zagrożenia dla małej przedsiębiorczości ze strony dużych firm i korporacji,
4.	znaczny spadek ilości turystów zarówno krajowych, jak i zagranicznych odwiedzających region.
5.	nadmierna biurokracja
6.	zalew tanimi produktami pochodzącymi z rynków wschodnich
7.	niekorzystne zmiany w sytuacji geopolitycznej,

4.3. Potrzeby rozwojowe i grupy docelowe

Problemy:

- mała aktywność mieszkańców w tym seniorów
- brak oferty dla młodzieży
- brak oferty dla niepełnosprawnych i mała integracja ze środowiskiem lokalnym
- mała świadomość młodzieży na temat swoich predyspozycji zawodowych i oczekiwań rynku pracy
- słabo rozwinięta sieć szlaków turystycznych
- niedostatecznie rozwinięta infrastruktura społeczna, komunalna i turystyczna
- niewielkie wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych
- ubogi zakres usług gospodarstw agroturystycznych, turystycznych i okołoturystycznych (turystyka, gastronomia, rekreacja)
- brak kompleksowej informacji na temat walorów turystycznych
- zły stan dróg i chodników zwłaszcza na wsi
- bezrobocie zwłaszcza kobiet,
- Zmniejszająca się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym
- małe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
- ubogi dostęp

Na podstawie przeprowadzonych badań i analiz otrzymanych odpowiedzi od responedentów badań ankietowych zdefiniować można następujące potrzeby rozwojowe:

- Zwiększenie aktywności i zaangażowania społecznego mieszkańców
- Zwiększenie wykorzystania posiadanych walorów turystycznych i przyrodniczych regionu
- Przygotowanie oferty dla młodzieży i pomoc w rozwoju kompetencji kluczowych
- Rozwinięcie sieci szlaków turystycznych i infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej
- Lepsze wykorzystanie unikalnych walorów kultury regionu i polepszenie infrastruktury kulturalnej
- Zwiększenie dostępności do nowinek technologicznych
- Pobudzenie rozwoju gospodarczego, w tym niwelowanie bezrobocia wśród kobiet
- Poprawa dostępu do usług lokalnej społeczności, w szczególności usług w zakresie srebrnej gospodarki – gospodarstwa opiekuńcze, usługi rehabilitacyjne, usługi opiekuńczych , ochrony zdrowia

Grupami docelowymi są:

Wszyscy mieszkańcy obszaru LSR (w tym osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji, wykluczone oraz zagrożone wykluczeniem społecznym), w szczególności:

- osoby w niekorzystnej sytuacji
- seniorzy
- ludzie młodzi do 25 roku życia
- turyści
- mieszkańcy wykluczeni społecznie lub zagrożeni wykluczeniem społecznym oraz dzieci pochodzące z obszaru objętego LSR
- mieszkańcy potrzebujący wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

Grupami w niekorzystnej sytuacji są:

- niepełnosprawni
- kobiety

Po analizie potrzeb rozwojowych, problemów i potencjału obszaru LSR uzasadnione jest podejście zakładające wsparcie operacji nakierowanych na poprawę dostępności społeczności lokalnej do usług w zakresie srebrnej gospodarki – gospodarstwa opiekuńcze, usługi rehabilitacyjne, usługi opiekuńcze, ochrony zdrowia. W ramach rozwoju działalności gospodarczej kluczowe jest wspieranie dostępności do rynku pracy zwłaszcza dla kobiet, a także ludzi młodych do 25 roku życia a także te, które tworzą nowe miejsca pracy. Na etapie oceny operacji premiowane będą te, które zawierać będą innowacyjne elementy szczególnie w kontekście lokalnym. Definicja innowacyjności ujęta została w kolejnych rozdziałach. Wsparcie nakierowane będzie również na te operacje, które zakładają współpracę i partnerstwo z innymi podmiotami z obszaru LSR. Takie podejście wynika z filozofii podejścia LEADER a także z analizy potrzeb i potencjału obszaru.

V. Spójność, komplementarność i synergia

5.1. Zgodność celów LSR z dokumentami planistycznymi

Lokalna Strategia Rozwoju LGD KOLD jest dokumentem zintegrowanym i spójnym wewnętrznie. Cele szczegółowe, przedsięwzięcia i operacje w ramach przedsięwzięć wynikają z diagnozy obszaru, badań ankietowych, analizy SWOT, spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami, na bazie których utworzone zostało drzewo problemów, a następnie drzewo celów LSR. Cztery cele oraz wszystkie przedsięwzięcia realizują wszystkie cele postawione przed RLKS, zarówno w PS WPR 2023-2027. Z drugiej strony integrują w ramach poszczególnych celów różne sektory,

partnerów, zasoby i branże działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Trzy cele LSR, wykorzystując komplementarnie środki PS WPR (EFRROW) i jeden EFS+.

Spójność, komplementarność i synergię celów LSR skonfrontowano z następującymi dokumentami planistycznymi:

Na szczeblu UE:

- Planem Strategicznym Wspólnej Polityki Rolnej 2023-2027

Na szczeblu kraju:

- Strategią Rozwoju Kraju 2030

Na szczeblu wojewódzkim:

- Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030
- Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 r.,

Na szczeblu lokalnym:

- Strategią zintegrowanego rozwoju społeczno – gospodarczego gminy Zbąszyń
- Strategią rozwiązywania problemów społecznych Gminy Zbąszynek na lata 2022 – 2030
- Strategią rozwoju Gminy Siedlec 2016 - 2030
- Strategią rozwoju Gminy Kargowa na lata 2022 – 2027
- Strategią rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy Trzciel

Tabela 12. Zgodność celów z dokumentami strategicznymi

Cel strategii	Zgodność z dokumentami strategicznymi
Cel 1. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury publicznej, turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej	
P. 1.1., P.1.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej P. 1.3., P.1.4. Ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez rozwój infrastruktury kulturalnej P. 1.5. Rozwój infrastruktury publicznej w zakresie poprawy bezpieczeństwa mieszkańców i turystów	**NA SZCZEBLU UE PSWPR** 6. poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej 9. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi **NA SZCZEBLU KRAJOWYM** 8. Wzmacnianie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych **NA SZCZEBLU WOJEWÓDZKIM** (województwo lubuskie) 1.6 Rozwój potencjału turystycznego 2.4 Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego 2.5 Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnienie i promocja sportu (województwo wielkopolskie) 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski poprzez Zwiększanie i ochrona zasobów wód oraz poprawa ich jakości, Poprawa

	jakości powietrza, Poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu poprzez: - Kształtowanie i wzmacnianie postaw prospołecznych, równościowych, innowacyjnych, w tym rozwój innowacji społecznych - Wzmacnianie potencjału kulturowego i infrastruktury kultury - Rozwój przemysłu czasu wolnego **NA SZZCEBLU LOKALNYM** KARGOWA- 1. Wysoki poziom życia mieszkańców dzięki rozwiniętej infrastrukturze, wysokim poziomie bezpieczeństwa i czystym środowisku. II.3. Rozwój oferty turystycznej i wypoczynkowej w oparciu o walory przyrodniczo – krajobrazowe i historię Gminy TRZCIEL – Podejmowanie działań w kierunku rozwoju turystyki. Stworzenie warunków do rozwoju terenów przyrzecznych i terenów przyjeziornych. Wybudowanie obiektów sportowo - kulturalnych SIEDLEC – 4.3. Uatrakcyjnienie oferty kultury i rozrywki, 4.4. Rozwój infrastruktury i oferty sportowo – rekreacyjnej ZBĄSZYNEK – 5.1. Integrująca i rozwijająca oferta spędzania wolnego czasu ZBĄSZYŃ – C.2. Wspieranie i realizacja działań chroniących dziedzictwo historyczne i kulturowe. C.3. Wspieranie i realizacja działań ukierunkowanych na turystyczny rozwój obszaru Gminy
Cel 2. Rozwój gospodarczy obszaru LSR	
P.2.1. Rozwój przedsiębiorczości w zakresie usług turystycznych, rekreacyjnych i gastronomicznych	**NA SZCZEBLU UE PSWPR** 1. rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez: a. podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne b. rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej
P.2.2. Rozwój przedsiębiorczości w zakresie poprawy dostępu do usług dla lokalnych społeczności	**NA SZCZEBLU KRAJU** 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym **NA SZCZEBLU WOJEWÓDZKIM** (województwo lubuskie) 1.4 Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i powiązań gospodarczych regionu 1.5 Rozwój konkurencyjnego sektora przedsiębiorstw

	i wsparcia reindustralizacji (województwo wielkopolskie) 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia poprzez: Tworzenie miejsc pracy wysokiej jakości, Aktywizacja niewykorzystanych zasobów pracy **NA SZCZEBLU LOKALNYM** KARGOWA- 2.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości motorem rozwoju gospodarczego TRZCIEL-Stworzenie warunków do inwestowania i powstawania nowych miejsc pracy. S tworzenie warunków do rozwoju firm lokalnych SIEDLEC – 3. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości ZBĄSZYNEK – Aktywizacja zawodowa, społeczno – kulturalna i obywatelska oraz rekreacyjno - spoertowa ZBĄSZYŃ – B.1. Poprawa warunków dla tworzenia i prowadzenia działalności gospodarczej
Cel 3. Wzmocnienie kapitału społecznego na obszarze LSR	
P.3.1. Włączenie społeczne i podniesienie wiedzy i kompetencji kluczowych ludzi młodych, seniorów i osób w niekorzystnej sytuacji	**NA SZCZEBLU UE PSWPR** 7. kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi a także wzmacnianie programów i edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych 8. Włączenie społeczne osób w niekorzystnej sytuacji **NA SZCZEBLU KRAJU** 2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego **NA SZCZEBLU WOJEWÓDZKIM** (województwo lubuskie) 2.1 Wzrost dostępności i efektywności kształcenia oraz wychowania przedszkolnego i opieki nad najmłodszymi dziećmi 2.2 Promocja włączenia społeczno-zawodowego oraz kompleksowe wsparcie seniorów 2.6 Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości regionalnej (województwo wielkopolskie) 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy poprzez: Poprawę jakości edukacji i kształcenia, w tym dopasowanie do potrzeb rynku pracy, Wzrost kompetencji osób dorosłych i ich udziału w kształceniu ustawicznym oraz Nowoczesna infrastruktura dla edukacji, w tym TIK

	2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wkluczeniom poprzez: Poprawa dostępu i standardów usług oraz funkcjonowania infrastruktury społecznej, Wyrównywanie szans edukacyjnych, Rozwijanie sektora ekonomii społecznej i solidarnej **NA SZCZEBLU LOKALNYM** KARGOWA- III. 1. Oferta usług społecznych dostosowanych do potrzeb mieszkańców. III.4. Integracja międzypokoleniowa i bogata oferta spędzania wolnego czasu TRZCIEL- Podejmowanie działań w kierunku wykorzystania potencjału społeczności lokalnej SIEDLEC- 5.2. Działania na rzecz zapobiegania wykluczeniu społecznemu ZBĄSZYNEK-4.1. Efektywna polityka włączenia społecznego ZBĄSZYŃ- B.3. Wspieranie i rozwój kapitału społecznego
Cel 4. Zwiększenie aktywizacji mieszkańców	
P.4.1. Aktywizacja społeczności lokalnej w placówkach edukacyjnych P.4.2. Budowanie potencjału społeczności lokalnej przez aktywizację P.4.3 Rozwój usług w gospodarstwach opiekuńczych	**NA SZCZEBLU UE EFS+** **CP4 f** Szkoła i przedszkole, jako ośrodek kultury i aktywizacji lokalnej społeczności **CP4 k** Rozwój gospodarstw zielonych **CP4 l** Wsparcie aktywizacji społecznej i rozwój społeczności lokalnych **NA SZCZEBLU KRAJU** 2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego **NA SZCZEBLU WOJEWÓDZTWA** (województwo lubuskie) 2.2 Promocja włączenia społeczno-zawodowego oraz kompleksowe wsparcie seniorów **NA SZCZEBLU LOKALNYM** (gminy województwa lubuskiego) KARGOWA-III Bogata oferta usług skierowana di społeczności lokalnej w zakresie poprawy warunków życia i utrzymania aktywności obywatelskiej TRZCIEL – Podejmowanie działań w kierunku przeciwdziałania apatii społecznej ZBĄSZYNEK – 3.2. Aktywizacja zawodowa, społeczno – kulturalna i obywatelska oraz rekreacyjno – sportowa

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 to dokument opracowany na podstawie analizy potrzeb polskiego rolnictwa, wykorzystujący możliwości, jakie oferuje zreformowana Wspólna Polityka Rolna (WPR). Takie podejście daje szansę m.in. na rozwój obszarów wiejskich. PS WPR będzie realizował 9 celów szczegółowych Wspólnej Polityki Rolnej z czego Strategia LGD wpisuje się w 8. cel szczegółowy: promowanie zatrudnienia, wzrostu, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki i zrównoważonego leśnictwa. Strategia LGD będzie realizowała w ramach Wspólnej Polityki Rolnej następującą interwencję: I. 13. 1 LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS). Interwencja LEADER ukierunkowana będzie na budowaniu lokalnej tożsamości bazującej na aktywizacji społecznej i przy wykorzystaniu miejscowych zasobów w sposób zapewniający najlepsze zaspokojenie potrzeb społeczności wiejskich, w tym przez wykorzystanie wiedzy, innowacji i rozwiązań cyfrowych. W ramach interwencji planowane są 2 komponenty: 1. Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju (projekty realizowane przez beneficjentów w ramach LSR) oraz 2. Zarządzanie lokalnymi strategiami rozwoju i animacji (koszty funkcjonowania LGD).

Zgodnie z przepisami dotyczącymi przyznawania pomocy w ramach PS WPR pomocy nie przyznaje się na operacje obejmujące budowę lub modernizację dróg, targowisk, sieci wodno-kanalizacyjnych, przydomowych oczyszczalni ścieków oraz operacje świadczenia usług dla rolnictwa.

5.2. Opis sposobu integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć

Zintegrowany charakter Lokalnej Strategii Rozwoju Regionu Kozła przejawia się przede wszystkim w komplementarności i spójności jej celów i przedsięwzięć. Cele i przedsięwzięcia sformułowano po dogłębnej diagnozie i analizie otrzymanych informacji, na podstawie których zidentyfikowano problemy i potrzeby opisane w innych rozdziałach LSR.

Planowane w strategii przedsięwzięcia i operacje mają służyć lokalnemu rozwojowi poprzez rozwój kapitału społeczno - gospodarczego obszaru Regionu Kozła oraz wykorzystaniu i promocji jego walorów przyrodniczych i kulturowych.

Przedsięwzięcia 1.1.,1.2.,1.3.,1.4.,1.5., polegając na rozwoju ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej wykorzystują i rozwijają potencjał turystyczny Regionu Kozła a także dbają o bogate dziedzictwo kulturowe. Przy realizacji powyższych przedsięwzięć następuje aktywizacja społeczeństwa, które wykorzystuje potencjał Regionu. Beneficjentem może być jednostka sektora publicznego (np. gmina), organizacje społeczne (NGO), osoby prawne a wykonawcą podmiot gospodarczy z obszaru Regionu Kozła a korzystać z obiektu będą mieszkańcy i turyści, reprezentujący różne grupy społeczne i wiekowe. Obiekt może być zlokalizowany np. na szlaku architektury drewnianej Regionu Kozła i dodatkowo w miejscu atrakcyjnym przyrodniczo wśród lasów i jezior. Wpłynie to na integrację zasobów przyrodniczych i historycznych Regionu.

Przedsięwzięcia 2.1. i 2.2. dotyczące rozwoju przedsiębiorczości w zakresie usług turystycznych, rekreacyjnych i gastronomicznych a także poprawy dostępu do usług dla lokalnych społeczności realizowane będą zwłaszcza przez osoby fizyczne pragnące podjąć lub rozwinąć działalność gospodarczą, natomiast wspierany zakres działalności gospodarczej (usługi turystyczne, rekreacyjne i gastronomiczne oraz służące poprawie dostępu do usług dla lokalnych społeczności) skierowane są do szerokiego grona odbiorców, zarówno mieszkańców, jak i turystów, a także spójne są z celem 1, dotyczącym rozwoju infrastruktury turystycznej.

Przedsięwzięcia 3.1., 4.1., 4.2., 4.3 służą szerokiej integracji i aktywizacji społecznej oraz podmiotów realizujących operacje w ramach tych przedsięwzięć, którymi będą jednostki samorządu terytorialnego, NGO, podmioty ekonomii społecznej. Bezpośrednimi odbiorcami operacji realizowanych w ramach tych przedsięwzięć będą różne grupy społeczne od młodzieży po seniorów, w szczególności kobiety i osoby niepełnosprawne. Operacje mają służyć szerokiej aktywizacji i integracji grup społecznych.

Cele i przedsięwzięcia wspierają się wzajemnie, dając efekt synergii: większy kapitał społeczno – gospodarczy pozwala lepiej wykorzystać walory, lepiej wykorzystane walory służą – przez poprawę jakości życia – rozwojowi kapitału społeczno – gospodarczego.

Wykorzystanie związków pomiędzy podmiotami różnych sektorów:

Planowane w Strategii przedsięwzięcia będą realizowane przez podmioty z różnych sektorów, w tym również w oparciu o formalne partnerstwa wielosektorowe zarówno na etapie planowania jak i etapie ich wdrażania

Wykorzystanie zasobów lokalnych będzie się odbywało za pomocą różnych metod:

- działania animacyjne, aktywizacyjne, doradcze i szkoleniowe prowadzone przez LGD,
- realizację operacji własnych przez LGD
- przez Beneficjentów w ramach realizacji operacji wybranych do dofinansowania.

Wartość dodana podejścia LEADER w realizacji LSR

Oddolne planowanie i realizowaniu działań dla społeczności lokalnej jest jednym z najważniejszych korzyści wynikającej z wdrażania RLKS (Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność). Współpraca 3 sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego gwarantuje kompleksowe podejście do rozwoju obszaru objętego LSR w postaci realizacji projektów dokładnie dopasowanych do miejscowych potrzeb. Działania aktywizacyjne i włączanie różnych grup społecznych w realizację wspólnych przedsięwzięć przyczyniają się do budowania i wzmacniania kapitału społecznego. Partycypacyjny i oddolny proces planowania i tworzenia LSR gwarantuje bardziej rzetelny i bliski rzeczywistym oczekiwaniom mieszkańców obraz istniejącej i żądanej sytuacji społecznej. Umożliwia poznanie konkretnych potrzeb, znalezienie grup w niekorzystnej sytuacji i dobór przedsięwzięć, których realizacja ma zniwelować powstałe potrzeby i problemy. Podejście to daje także większe możliwości znalezienia konsensusu, a poprzez intensywny dialog i wymianę wiedzy oraz łączenie różnych zasobów, umiejętności i doświadczeń wpływa na inicjowanie nowych i innowacyjnych rozwiązań. Korzyści planowane do osiągniecia poprzez realizację LSR, jakie daje podejście LEADER to:

- planowanie i ukierunkowanie działań do zdiagnozowanych potrzeb społeczności lokalnej,
- włączenie w proces planowania i wdrażania strategii różnych podmiotów z obszaru
- brak dominacji sektora publicznego
- mobilizacja społeczna i wzmocnienie lokalnego zaangażowania w realizację zaplanowanych wspólnie działań, co zwiększa trwałość uzyskanych rezultatów,
- możliwość realizacji projektów wykraczających poza obszar jednostek administracyjnych gmin (większa efektywność i zasięg oddziaływania),
- budowanie aktywnej społeczności, otwartej na dzielenie się wiedzą, doświadczeniami, pomysłami oraz informacjami,
- zwiększenie innowacyjności na obszarze
- rozwijanie wzajemnego wsparcia różnych grup społecznych i podmiotów,
- wspieranie tworzenia sieci kontaktów i współpraca z innymi miejscowymi partnerami

Wskazane korzyści jednoznacznie potwierdzają pozytywny wpływ podejścia LEADER/RLKS na rozwój społeczny, w tym wzrost potencjału społeczności lokalnej. Dotyczy to wszystkich podmiotów zarówno JST, organizacji pozarządowych, podmiotów gospodarczych, ale i rozwoju osobistego mieszkańców zaangażowanych w realizację LSR. Wszystkie te podmioty włączone zostaną w proces realizacji LSR. Zintegrowanie 3 sektorów życia społeczno – gospodarczego oraz wykorzystanie lokalnych zasobów, walorów kulturalnych, przyrodniczych, naturalnych a także pozytywnie nastawione społeczeństwo stanowią wielki potencjał, który gwarantuje właściwą realizację LSR.

Komplementarność i synergia między funduszami europejskimi i LSR

LSR przyczyni się do realizacji wskaźników ujętych w funduszach europejskich, które mają wpływ na realizację LSR, gdyż zaplanowane działania wpisują się w określony dla interwencji zakres wsparcia oraz wymogi. W LSR ujęte zostały wskaźniki rezultatu przypisane do interwencji w następujących programach europejskich
PS WPR:

- R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR
- R.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR.
- R.42 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego,

a jej wdrożenie przyczyni się do osiągnięcia wskaźnika R.38 Odsetek ludności wiejskiej objętej strategiami rozwoju lokalnego.
EFS+:

- Liczba osób, które zakończyły udział w działaniach kulturalnych, aktywizacyjnych lub edukacyjnych
- Liczba osób, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu
- Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu
- Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej

Korzyścią z komplementarności i synergii pomiędzy LSR a programami europejskimi jest wzajemne dopełnianie się przedsięwzięć, natomiast perspektywa korzystania z wielu źródeł finansowania stwarza efektywną strukturę interwencji na poziomie obszaru LSR. Zgodnie z zasadami RLKS dla województwa lubuskiego, wsparcie nastąpi z dwóch programów PS WPR i EFS+.
Cele LSR będą osiągnięte przez realizację operacji w następujących zakresach wsparcia:

- Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez:
  - ❖ podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne,
  - ❖ rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej
- Poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych.
- Poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej.
- Włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych i osób w niekorzystnej sytuacji; kobiet, osób niepełnosprawnych poprzez:
  - ❖ realizację operacji nieinwestycyjnych na rzecz grup osób wymagających włączenia,
  - ❖ realizację operacji inwestycyjnych przez podmioty świadczące usługi na rzecz grup osób wymagających włączenia w ramach swoich zadań ustawowych albo statutowych.

A także:

- Szkoła i przedszkole, jako ośrodek kultury i aktywizacji lokalnej społeczności
- Wsparcie aktywizacji społecznej i rozwój społeczności lokalnych
- Rozwój gospodarstw zielonych

Pomocy nie przyznaje się na operacje obejmujące budowę lub modernizację dróg, targowisk, sieci wodno-kanalizacyjnych, przydomowych oczyszczalni ścieków, oraz operacje dotyczące świadczenia usług dla rolnictwa (zgodnie z przepisami dot. przyznawania pomocy w ramach PS WPR).

Dobór dostępnych metod wdrażania operacji w ramach LSR wynika z przeprowadzonych konsultacji społecznych. Ustalono, iż w ramach LSR będą realizowane:

- operacje indywidualne w trybie konkursowym , wybierane przez radę decyzyjną,

- projekty grantowe - LGD jest beneficjentem i udziela innym podmiotom, grantów będących środkami przeznaczonymi na realizację zadań służących osiągnięciu jednego celu

LSR ukierunkowana jest na budowanie lokalnej tożsamości, aktywizację społeczną i wykorzystanie miejscowych zasobów, a także wykorzystanie wiedzy, innowacji i rozwiązań cyfrowych; włączają seniorów, młodzież oraz grupę w niekorzystnej sytuacji; kobiety, osoby niepełnosprawne a objęte wsparciem LSR kierunki rozwoju przedsiębiorczości uwzględniają sytuację lokalną. LGD będzie animowała i zachęcała do wdrażania innowacji na terenie objętym LSR poprzez realizację projektów oraz prowadzenie m.in. kampanii i działania aktywizacyjne, doradcze i szkoleniowe prowadzone przez LGD

Uzasadnienie przyjętego sposobu wdrażania LSR

Wdrażanie LSR będzie tak zaplanowane, aby uzyskać jak najlepszy efekt, zapewnić synergię i uzyskać wartość dodaną podejścia LEADER, a co za tym idzie przyczynić się do rozwoju obszaru. Kluczowe będzie osiągnięcie założonych celów i uzyskanie rezultatów. Budżet zaplanowano i rozłożono w czasie tak, aby zapewnił racjonalną i efektywną realizację LSR. W pierwszej kolejności zaplanowano działania polegające na aktywizacji społeczności w placówkach edukacyjnych i rozwój gospodarstw zielonych. To działania wspierające rozwój potencjału społecznego ze szczególnym uwzględnieniem operacji skierowanych do osób młodych, aktywizujące dzieci i młodzież szkolną, seniorów i grupy w niekorzystnej sytuacji; kobiety i osoby niepełnosprawne.

Wszystko po to, aby pobudzić mieszkańców do działania, integracji i aktywizacji, aby poczuli wartość dodaną realizacji LSR, pozytywnie się nastawili oraz aby informacja o realizacji LSR szybko się rozchodziła na obszarze. Jest to związane również z planowaną realizacją przedsięwzięć z EFS+ na poziomie województwa. Przyczyni się to do osiągania rezultatów założonych na wyższym poziomie. W dalszej kolejności zaplanowane zostały działania, w wyniku których nastąpi poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej, kulturalnej, turystycznej i rekreacyjnej. Ponieważ informacja o możliwości wsparcia przekazywana będzie od samego początku wdrażania LSR, w ten sposób beneficjenci uzyskają czas na przygotowanie np. dokumentacji projektowej i uzyskanie odpowiednich pozwoleń. W kolejnym etapie przewidziano wsparcie operacji polegających na podejmowaniu lub rozwoju działalności gospodarczej.

Wszystkie projekty ukierunkowane zostaną w zakresie włączania społecznego, rozwój kompetencji społecznych mieszkańców, wsparcie innowacyjnych inicjatyw, animowanie do realizacji projektów w partnerstwie, wspieranie liderów życia publicznego, wzmacnianie organizacji pozarządowych. Wzmocnienie przedsiębiorczości mieszkańców wpłynie na wzrost potencjału gospodarczego, a to przełoży się na poprawę warunków bytowych i minimalizację ryzyka ubóstwa.

VI. Cele i wskaźniki

6.1. Specyfikacja celów i przedsięwzięć

Po szczegółowej analizie informacji uzyskanych z konsultacji społecznych oraz badań własnych wykorzystujących dane z GUS, sformułowano cele i przedsięwzięcie, które powinny być odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i oczekiwania społeczne. Realizacja celów powinna odwrócić niekorzystne tendencje i doprowadzić do poprawy stanu.

Odpowiedzią na zdiagnozowane problemy:

- niedostatecznie rozwinięta infrastruktura społeczna, komunalna i turystyczna
- niewielkie wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych
- słabo rozwinięta sieć szlaków turystycznych
- brak kompleksowej informacji na temat walorów turystycznych i kulturalnych

jest Cel 1 sformułowany następująco:

Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury publicznej, turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej.

Niewątpliwym atutem obszaru LSR są walory turystyczne i kulturalne. Mieszkańcy podczas przeprowadzenia konsultacji zauważają w tym potencjał rozwojowy regionu. Zatem takie sformułowanie celu jest zasadne.

Cel 1 będzie realizowany przez następujące przedsięwzięcia:

- Przedsięwzięcia P.1.1. i P.1.2.
  Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.

W ramach tego przedsięwzięcia realizowane będą operacje polegające na rozwoju już istniejącej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej lub budowie nowej. Operacje w ramach przedsięwzięcia P.1.1. będą realizowane przez Jednostki samorządu terytorialnego z obszaru LSR z wyłączeniem województw, natomiast w ramach przedsięwzięcia P.1.2. przez NGO (Stowarzyszenia i fundacje zarejestrowane w KRS, posiadające siedzibę na obszarze LSR), osoby prawne z wyłączeniem województw, jeżeli jej siedziba lub oddział znajduje się na obszarze objętym LSR oraz jednostki organizacyjne nieposiadająca osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli jej siedziba lub oddział znajduje się na obszarze objętym LSR. Grupami docelowymi będą mieszkańcy i turyści, Wsparcie nastąpi z EFRROW

- Przedsięwzięcia P. 1.3. i P.1.4.
  Ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez rozwój infrastruktury kulturalnej.

W ramach tego przedsięwzięcia realizowane będą operacje polegające na rozwoju już istniejącej infrastruktury kulturalnej lub budowie nowej. Operacje w ramach przedsięwzięcia P.1.3. będą realizowane przez Jednostki samorządu terytorialnego z obszaru LSR z wyłączeniem województw, natomiast w ramach przedsięwzięcia P.1.4. przez NGO (Stowarzyszenia i fundacje zarejestrowane w KRS, posiadające siedzibę na obszarze LSR), parafie, osoby prawne z wyłączeniem województw, jeżeli jej siedziba lub oddział znajduje się na obszarze objętym LSR oraz jednostki organizacyjne nieposiadająca osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli jej siedziba lub oddział znajduje się na obszarze objętym LSR. Grupami docelowymi będą mieszkańcy i turyści, Wsparcie nastąpi z EFRROW

- Przedsięwzięcie P.1.5.

Rozwój infrastruktury publicznej w zakresie poprawy bezpieczeństwa mieszkańców i turystów

W ramach tego przedsięwzięcia realizowane będą operacje polegające na rozwoju szeroko pojętej infrastruktury publicznej w celu m.in. poprawy bezpieczeństwa mieszkańców, turystów oraz ułatwieniu dostępu dla osób niepełnosprawnych. Operacje w ramach tego przedsięwzięcia realizowane będą przez Jednostki samorządu terytorialnego z obszaru LSR z wyłączeniem województw. Wsparcie nastąpi z EFRROW.

- Przedsięwzięcie P.1.6.

Promocja walorów turystycznych obszaru

W ramach tego przedsięwzięcia będą realizowana operacja własna LGD polegająca na przeprowadzeniu szerokiej promocji obszaru LSR, jej walorów turystycznych, kulturalnych i gospodarczych w postaci udziału w targach turystycznych, przygotowaniu wydawnictw promocyjnych itp. Operacja adresowana jest do mieszkańców obszaru i turystów. Wsparcie nastąpi z EFRROW.

W odpowiedzi na zdiagnozowane problemy:

- ubogi zakres usług gospodarstw agroturystycznych, turystycznych i okołoturystycznych (turystyka, gastronomia, rekreacja)
- ubogi dostęp do usług lokalnej społeczności, w szczególności usług w zakresie srebrnej gospodarki – gospodarstwa opiekuńcze, usługi rehabilitacyjne, usługi opiekuńczych , ochrony zdrowia

jest Cel 2 sformułowany następująco:

Rozwój gospodarczy obszaru LSR

W ramach tego przedsięwzięcia wspierane będą operacje polegające na założeniu lub rozwijaniu działalności gospodarczej.

Cel ten będzie realizowany przez następujące przedsięwzięcia:

- Przedsięwzięcie P. 2.1.

Rozwój przedsiębiorczości w zakresie usług turystycznych, rekreacyjnych i gastronomicznych

W tym przedsięwzięciu wspierane będą operacje polegające na założeniu nowego lub rozwijaniu istniejącego przedsiębiorstwa w zakresie usług turystycznych, rekreacyjnych i gastronomicznych. Operacje będą realizowane przez mieszkańców obszaru LSR w tym kobiety należące do grupy w niekorzystnej sytuacji. Wsparcie nastąpi z EFRROW

- Przedsięwzięcie P.2.2.

Rozwój przedsiębiorczości w zakresie poprawy dostępu do usług dla lokalnych społeczności

W tym przedsięwzięciu wspierane będą operacje polegające na założeniu nowego lub rozwijaniu istniejącego przedsiębiorstwa szczególnie w zakresie usług tzw. srebrnej gospodarki – gospodarstwa opiekuńcze, usługi rehabilitacyjne, usługi opiekuńczych , ochrony zdrowia. Operacje będą realizowane przez mieszkańców z obszaru LSR, w tym kobiety. Grupą docelową, która ma korzystać ze zrealizowanych operacji są osoby niepełnosprawne należące do grupy w niekorzystnej sytuacji. Wsparcie nastąpi z EFRROW.

W odpowiedzi na zdiagnozowane problemy:

- brak oferty dla młodzieży
- brak oferty dla osób starszych i niepełnosprawnych i mała integracja ze środowiskiem lokalnym,
- mała świadomość młodzieży na temat swoich predyspozycji zawodowych i oczekiwań rynku pracy,

jest Cel 3 sformułowany następująco:

Wzmocnienie kapitału społecznego na obszarze LSR

Realizacja tego celu ma doprowadzić do budowania wzajemnych relacji, stosunków i zaufania między różnymi grupami społecznymi.

Cel ten będzie realizowany przez następujące przedsięwzięcia:

- Przedsięwzięcie P.3.1.

Włączenie społeczne i podniesienie wiedzy i kompetencji kluczowych ludzi młodych, seniorów i osób w niekorzystnej sytuacji

W tym przedsięwzięciu wspierane będą operacje służące włączeniu społecznemu, kształtowaniu wśród ludzi młodych, seniorów i osób w niekorzystnej sytuacji kompetencji kluczowych, które stanowią połączenie wiedzy, umiejętności i postaw uważanych za niezbędne dla potrzeb samorealizacji i rozwoju osobistego, aktywnego obywatelstwa, integracji społecznej oraz zatrudnienia. Przedsięwzięcie będzie realizowane w formie projektu grantowego finansowanego z EFRROW. Grupami docelowymi są ludzie młodzi do 25 roku życia, seniorzy i osoby w niekorzystnej sytuacji. Wnioskodawcami będą mogły być NGO (stowarzyszenia i fundacje zarejestrowane w KRS z siedzibą na obszarze LSR, osoby prawne z wyłączeniem województw, jeżeli ich siedziba lub oddział znajduje się na obszarze objętym LSR oraz jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli ich siedziba lub oddział znajduje się na obszarze LSR.

W odpowiedzi na zdiagnozowane problemy:

- mała aktywność mieszkańców w tym seniorów
- ubogi dostęp do usług dla lokalnej społeczności, w szczególności usług w zakresie srebrnej gospodarki – gospodarstwa opiekuńcze, usługi rehabilitacyjne, usługi opiekuńczych , ochrony zdrowia

jest Cel 4 sformułowany następująco:

Zwiększenie aktywizacji mieszkańców

Realizacja tego celu ma doprowadzić do pobudzenia aktywności mieszkańców, wychodzenie z domów, angażowanie się w różne inicjatywy społeczne.

Cel ten będzie realizowany przez następujące przedsięwzięcia:

- Przedsięwzięcie P. 4.1.

Aktywizacja społeczności lokalnej w placówkach edukacyjnych

W tym przedsięwzięciu będą realizowane operacje służące aktywizacji mieszkańców wykorzystując bazę i potencjał placówek edukacyjnych. Przedsięwzięcie realizowane będzie w formie projektu grantowego finansowanego z EFS+. Operacje adresowane będą do wszystkich mieszkańców obszaru LSR. Wnioskodawcami będą mogły być NGO (stowarzyszenia i fundacje zarejestrowane w KRS z siedzibą na obszarze LSR, osoby prawne z wyłączeniem województw, jeżeli ich siedziba lub oddział znajduje się na obszarze objętym LSR oraz jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli ich siedziba lub oddział znajduje się na obszarze LSR.

- Przedsięwzięcie P. 4.2.

Budowanie potencjału społeczności lokalnej przez aktywizację

W tym przedsięwzięciu wspierane będą operacje służące szeroko pojętej aktywizacji. Grupą docelową będą mieszkańcy wykluczeni społecznie lub zagrożeni wykluczeniem społecznym oraz dzieci pochodzące z obszaru objętego LSR. Wnioskodawcami będą mogły być NGO (stowarzyszenia i fundacje zarejestrowane w KRS z siedzibą na obszarze LSR, osoby prawne z wyłączeniem województw, jeżeli ich siedziba lub oddział znajduje się na obszarze objętym LSR oraz jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli ich siedziba lub oddział znajduje się na obszarze LSR. Przedsięwzięcie realizowane będzie w formie projektu grantowego finansowanego z EFS+.

- Przedsięwzięcie P.4.3.

Rozwój usług w gospodarstwach opiekuńczych

Grupę docelową stanowią mieszkańcy potrzebujący wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z obszarów objętych lokalnymi strategiami rozwoju, szczególnie z obszarów wiejskich.

Przedsięwzięcie realizowane będzie w formie projektu grantowego finansowanego z EFS+.

Zgodność celów i przedsięwzięć z celami programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR

Cel LSR	przedsięwzięcia	Cele programów
C.1. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury publicznej, turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej	P.1.1., P.1.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	**PS WPR** 6. poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej 9. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi
	P.1.3., P.1.4. Ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez rozwój infrastruktury kulturalnej	
	P.1.5. Rozwój infrastruktury publicznej w zakresie poprawy bezpieczeństwa mieszkańców i turystów	
	P.1.6. Promocja walorów turystycznych obszaru	

Cel 2 **Rozwój gospodarczy obszaru LSR**	P. 2.1. Rozwój przedsiębiorczości w zakresie usług turystycznych, rekreacyjnych i gastronomicznych P.2.2. Rozwój przedsiębiorczości w zakresie poprawy dostępu do usług dla lokalnych społeczności	**PS WPR** 1. rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez: a. podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne b. rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej
Cel 3 **Wzmocnienie kapitału społecznego na obszarze LSR**	P.3.1. Włączenie społeczne i podniesienie wiedzy i kompetencji kluczowych ludzi młodych, seniorów i osób w niekorzystnej sytuacji	**PS WPR** 7. kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi a także wzmacnianie programów i edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych 8. Włączenie społeczne osób w niekorzystnej sytuacji
Cel 4 **Zwiększenie aktywizacji mieszkańców**	P. 4.1. Aktywizacja społeczności lokalnej w placówkach edukacyjnych P. 4.2. Budowanie potencjału społeczności lokalnej przez aktywizację P.4.3. Rozwój usług w gospodarstwach opiekuńczych	**UE EFS+** **CP4 f** Szkoła i przedszkole, jako ośrodek kultury i aktywizacji lokalnej społeczności **CP4 l** Wsparcie aktywizacji społecznej i rozwój społeczności lokalnych **CP4 k** Rozwój gospodarstw zielonych

Tabela 13. Struktura celów i przedsięwzięć oraz źródeł finansowania.

Budżet (w EUR) **Źródła finansowania**	**Przedsięwzięcia w ramach celu C.1.** **Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury publicznej, turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej**	**Grupy docelowe**	**Sposób realizacji** **(konkurs, projekty grantowe, operacje własne, animacja)**
350 000 EFRROW	Przedsięwzięcie P. 1.1. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	- mieszkańcy obszaru LSR, w szczególności kobiety i osoby niepełnosprawne **(grupy w niekorzystnej sytuacji)** - turyści	Konkurs w ramach PS WPR
200 000 EFRROW	Przedsięwzięcie P. 1.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	- mieszkańcy obszaru LSR, w szczególności kobiety i osoby niepełnosprawne **(grupy w niekorzystnej sytuacji)** - turyści	Konkurs w ramach PS WPR
150 000 EFRROW	Przedsięwzięcie P. 1.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez rozwój infrastruktury kulturalnej	- mieszkańcy obszaru LSR, w szczególności kobiety i osoby niepełnosprawne **(grupy w niekorzystnej sytuacji)** - turyści	Konkurs w ramach PS WPR
350 000 EFRROW	Przedsięwzięcie P. 1.4. Ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez rozwój infrastruktury kulturalnej	- mieszkańcy obszaru LSR, w szczególności kobiety i osoby niepełnosprawne **(grupy w niekorzystnej sytuacji)** - turyści	Konkurs w ramach PS WPR
150 000 EFRROW	Przedsięwzięcie P. 1.5. Rozwój infrastruktury publicznej w zakresie poprawy bezpieczeństwa mieszkańców i turystów	- mieszkańcy obszaru LSR, w szczególności kobiety i osoby niepełnosprawne **(grupy w niekorzystnej sytuacji)** - turyści	Konkurs w ramach PS WPR
50 000 EFRROW	Przedsięwzięcie P. 1.6. Promocja walorów turystycznych obszaru	- mieszkańcy obszaru LSR - turyści	Operacja własna LGD RK

Budżet (EUR) **Źródła finansowania**	**Przedsięwzięcia w ramach celu C.2.** **Rozwój gospodarczy obszaru LSR**	**Grupa docelowa**	**Sposób realizacji** **(konkurs, projekty grantowe, operacje własne, animacja)**
162 500 EFRROW	Przedsięwzięcie P. 2.1. Rozwój przedsiębiorczości w zakresie usług turystycznych, rekreacyjnych i gastronomicznych	- mieszkańcy obszaru LSR, w tym kobiety i osoby niepełnosprawne **(grupy w niekorzystnej sytuacji)**	Konkurs w ramach PS WPR
162 500 EFRROW	Przedsięwzięcie P.2.2. Rozwój przedsiębiorczości w zakresie poprawy dostępu do usług dla lokalnych społeczności	- mieszkańcy obszaru LSR, w tym kobiety i osoby niepełnosprawne **(grupy w niekorzystnej sytuacji)**	Konkurs w ramach PS WPR
Budżet (EUR) **Źródła finansowania**	**Przedsięwzięcia w ramach celu C.3.** **Wzmocnienie kapitału społecznego na obszarze LSR**	**Grupa docelowa**	**Sposób realizacji** **(konkurs, projekty grantowe, operacje własne, animacja)**
175 000 EFFROW	Przedsięwzięcie P.3.1. Włączenie społeczne i podniesienie wiedzy i kompetencji kluczowych ludzi młodych, seniorów i osób w niekorzystnej sytuacji	- ludzie młodzi do 25 roku życia, seniorzy, osoby w niekorzystnej sytuacji	Projekt grantowy w ramach PS WPR
Budżet (EUR) **Źródła finansowania**	**Przedsięwzięcia w ramach celu C.4.** **Zwiększenie aktywizacji mieszkańców**	**Grupa docelowa**	**Sposób realizacji** **(konkurs, projekty grantowe, operacje własne, animacja)**
257 678,53 EFS+	Przedsięwzięcie P. 4.1. Aktywizacja społeczności lokalnej w placówkach edukacyjnych	- wszyscy mieszkańcy obszaru objętego LSR	Projekt grantowy w ramach EFS+
300 000 EFS+	Przedsięwzięcie P. 4.2. Budowanie potencjału społeczności lokalnej przez aktywizację	- mieszkańcy wykluczeni społecznie lub zagrożeni wykluczeniem społecznym oraz dzieci pochodzące z obszaru objętego LSR	Projekt grantowy w ramach EFS+
130 000 EFS+	P.4.3. Rozwój usług w gospodarstwach opiekuńczych	- mieszkańcy potrzebujący wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	Projekt grantowy w ramach EFS+

6.2. Wskaźniki przypisane do celów

Tabela 14. Wskaźniki rezultatu i produktu

C.1.	**Nr identyfikacji wskaźnika**	**Cel**	**Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury publicznej, turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej**			
		Wskaźniki rezultatu dla celów	*Jednostka miary*	*Stan początkowy na 2024 rok*	*Plan do roku 2029*	*Źródło danych/sposób pomiaru*
w.1.1	R.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie: liczba ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR.		osoba	0	15 000	GUS, dane beneficjentów (ankiety monitorujące), dane własne LGD

Przedsięwzięcia C. 1.		**Grupy docelowe**	**Sposób realizacji**	**Wskaźnik produktu**				
				nazwa	**Jednostka miary**	**wartość**		**Źródło danych/sposób pomiaru**
						Początkowa 2024 rok	**Końcowa 2029 rok**	
P.1.1	Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	- mieszkańcy obszaru LSR, w szczególności kobiety i osoby niepełnosprawne **(grupy w niekorzystnej sytuacji)** - turyści	konkurs	Liczba rozwiniętych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	szt.	0	8	Dane własne LGD, dokumentacja konkursu
P.1.2	Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	- mieszkańcy obszaru LSR, w szczególności kobiety i osoby niepełnosprawne **(grupy w niekorzystnej sytuacji)** - turyści	konkurs	Liczba rozwiniętych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	szt.	0	4	Dane własne LGD, dokumentacja konkursu

P.1.3	Ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez rozwój infrastruktury kulturalnej	- mieszkańcy obszaru LSR, w szczególności kobiety i osoby niepełnosprawne **(grupy w niekorzystnej sytuacji)** - turyści	konkurs	Liczba rozwiniętej infrastruktury kulturalnej	szt.	0	3	Dane własne LGD dokumentacja konkursu
P.1.4.	Ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez rozwój infrastruktury kulturalnej	- mieszkańcy obszaru LSR, w szczególności kobiety i osoby niepełnosprawne **(grupy w niekorzystnej sytuacji)** - turyści	konkurs	Liczba rozwiniętej infrastruktury kulturalnej	Szt.	0	8	Dane własne LGD dokumentacja konkursu
P.1.5.	Rozwój infrastruktury publicznej w zakresie poprawy bezpieczeństwa mieszkańców i turystów	- mieszkańcy obszaru LSR, w szczególności kobiety i osoby niepełnosprawne **(grupy w niekorzystnej sytuacji)** - turyści	konkurs	Liczba obiektów infrastruktury publicznej	Szt.	0	3	Dane własne LGD dokumentacja konkursu
P.1.6.	Promocja walorów turystycznych obszaru	- mieszkańcy obszaru LSR - turyści	Operacja własna	Liczba operacji promujących walory turystyczne obszaru	Szt.	0	1	Dane własne LGD

C.2.	Nr identyfikacji wskaźnika	Cel	Rozwój gospodarczy obszaru LSR			
		Wskaźniki rezultatu dla celów	*Jednostka miary*	*Stan początkowy na 2024 rok*	*Plan do roku 2029*	*Źródło danych/sposób pomiaru*
w. 2.1	R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR		osoba	0	12	GUS, dane beneficjentów (ankiety monitorujące), dane własne LGD

Przedsięwzięcia C. 2.		**Grupy docelowe**	**Sposób realizacji**	**Wskaźnik produktu**				
				nazwa	**Jednostka miary**	**wartość**		**Źródło danych/sposób pomiaru**
						Początkowa 2024 rok	**Końcowa 2029 rok**	
P.2.1	Rozwój przedsiębiorczości w zakresie usług turystycznych, rekreacyjnych i gastronomicznych	- mieszkańcy obszaru LSR, w szczególności kobiety i osoby niepełnosprawne **(grupy w niekorzystnej sytuacji)** - turyści	konkurs	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego lub rozwinięciu istniejącego przedsiębiorstwa	szt.	0	6	Dane własne LGD, dokumentacja konkursu
P.2.2	Rozwój przedsiębiorczości w zakresie poprawy dostępu do usług dla lokalnych społeczności	- mieszkańcy obszaru LSR, w szczególności kobiety i osoby niepełnosprawne **(grupy w niekorzystnej sytuacji)** - turyści	konkurs	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego lub rozwinięciu istniejącego przedsiębiorstwa	szt.	0	6	Dane własne LGD, dokumentacja konkursu

C.3.	Nr identyfikacji wskaźnika	Cel	Wzmocnienie kapitału społecznego na obszarze LSR			
		Wskaźniki rezultatu dla celów	*Jednostka miary*	*Stan początkowy na 2024 rok*	*Plan do roku 2029*	*Źródło danych/sposób pomiaru*
w. 3.1	R.42 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego.		osoba	0	300	GUS, dane beneficjentów (ankiety monitorujące), dane własne LGD

Przedsięwzięcia C.3.		Grupy docelowe	Sposób realizacji	Wskaźnik produktu				
				nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						Początkowa 2024 rok	Końcowa 2029 rok	
P.3.1	Włączenie społeczne i podniesienie wiedzy i kompetencji kluczowych ludzi młodych, seniorów i osób w niekorzystnej sytuacji	- ludzie młodzi do 25 roku życia, seniorzy, osoby w niekorzystnej sytuacji	Projekt grantowy	Liczba operacji służących podniesieniu wiedzy i kompetencji kluczowych	szt.	0	4	Dane własne LGD, dokumentacja konkursu

C.4.	Nr identyfikacji wskaźnika	Cel	Zwiększenie aktywizacji mieszkańców			
		Wskaźniki rezultatu dla celów	*Jednostka miary*	*Stan początkowy na 2024 rok*	*Plan do roku 2029*	*Źródło danych/sposób pomiaru*
w.4.1.1	Liczba osób, które zakończyły udział w działaniach kulturalnych, aktywizacyjnych lub edukacyjnych		osoba	0	270	Zaświadczenia/ dyplomy /potwierdzenie uczestnictwa
w.4.1.2	Liczba osób, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu		osoba	0	270	Zaświadczenia/ dyplomy/ potwierdzenie uczestnictwa
w.4.2.	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu		osoba	0	195	Zaświadczenia/oświadczenia/ankiety uczestników
w.4.3	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej		osoba	0	8	Zaświadczenia/oświadczenia/ankiety uczestników

Przedsięwzięcia C. 4.		Grupy docelowe	Sposób realizacji	Wskaźnik produktu				
				nazwa	Jednostka miary	Wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						Początkowa 2024 rok	Końcowa 2029 rok	
P.4.1	Aktywizacja społeczności lokalnej w placówkach edukacyjnych	wszyscy mieszkańcy obszaru objętego LSR	Projekt grantowy	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich objętych wsparciem w programie	osoba	0	350	Ankiety rekrutacyjne, listy obecności
				Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju	osoba	0	350	Ankiety rekrutacyjne, listy obecności
				Całkowita liczba osób objętych wsparciem	osoba	0	350	Ankiety rekrutacyjne, listy obecności

				Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	strategia	0	1	Zapisy LSR Lokalnej Grupy Działania Regionu Kozła
P.4.2	Budowanie potencjału społeczności lokalnej przez aktywizację	- mieszkańcy wykluczeni społecznie lub zagrożeni wykluczeniem społecznym oraz dzieci pochodzące z obszaru objętego LSR	Projekt grantowy	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoba	0	260	Ankiety rekrutacyjne, listy obecności
				Całkowita liczba osób objętych wsparciem	osoba	0	260	Ankiety rekrutacyjne, listy obecności
				Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	strategia	0	1	Zapisy LSR Lokalnej Grupy Działania Regionu Kozła
P.4.3	Rozwój usług w gospodarstwach opiekuńczych	mieszkańcy potrzebujący wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	Projekt grantowy	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoba	0	8	Ankiety rekrutacyjne, listy obecności
				Całkowita liczba osób objętych wsparciem	osoba	0	8	Ankiety rekrutacyjne, listy obecności
				Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	strategia	0	1	Zapisy LSR Lokalnej Grupy Działania Regionu Kozła

VII. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanowienia kryteriów wyboru

7.1. Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań

Wdrażanie LSR następuje poprzez realizację operacji przyczyniających się do osiągnięcia celów zapisanych w strategii. Wybór właściwych operacji ma zasadnicze znaczenie przy osiąganiu zaplanowanych wskaźników i będzie dokonywany w oparciu o przyjęte przez LGD Regionu Kozła procedury wyboru operacji przy zastosowaniu kryteriów wyboru. Procedury i kryteria opracowano tak, aby były niedyskryminujące, obiektywne, przejrzyste, mierzalne, zrozumiałe, posiadały dodatkowe opisy i definicje, określały zasady punktowania, w tym maksymalne i minimalne wartości, pozwalające uniknąć konfliktu interesów oraz gwarantujące, co najmniej 50 % głosów w decyzjach dotyczących wyboru należy do członków niebędących instytucjami publicznymi. Nadrzędną jest zasada, że władze publiczne, określone zgodnie z przepisami krajowymi, ani żadna z grup interesu nie posiada więcej niż 49 % praw głosu na poziomie podejmowania decyzji. Zasady pracy Rady podczas oceny i wyboru operacji, zapewniające obiektywizm i wykluczenie z głosowania członków Rady powiązanych z Wnioskodawcami zapisane są w Regulaminie Rady. W LGD w tym celu prowadzony jest rejestr powiązań Członka Rady z Wnioskodawcą.

W ramach LSR mogą być realizowane następujące typy operacji:

1. operacje realizowane indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD i wybieranych przez Radę, a następnie przedkładanych do weryfikacji do Samorządu Województwa Lubuskiego,
2. projekty grantowe: projekt grantowy jest operacją, której beneficjent będący LGD udziela innym podmiotom wybranym przez LGD, zwanym dalej „grantobiorcami", grantów będących środkami finansowymi programu powierzonymi przez LGD grantobiorcom na realizację zadań służących osiągnięciu celu tej operacji.
3. Operacje własne LGD

Wybór operacji odbywa się według osobnych procedur dla poszczególnych typów operacji opisanych wyżej.

LGD Regionu Kozła sama wypracowała procedury wyboru operacji kładąc nacisk, by procedury zapewniały sprawny i transparentny wybór oraz skuteczne funkcjonowanie organów LGD. Wszystkie przygotowane procedury charakteryzują się dużym stopniem przejrzystości i prostoty oraz są jawne i powszechnie dostępne dla wszystkich zainteresowanych za pośrednictwem strony internetowej LGD oraz w biurze LGD.

Ocena operacji odbywać się będzie w następujących etapach:

1. Sprawdzenia zgodności z tzw. kryteriami dostępu obejmującymi:
   - złożenie wniosku w miejscu i terminie wskazanym w ogłoszeniu o naborze,
   - zgodność operacji z zakresem tematycznym, który został wskazany w ogłoszeniu o naborze,
   - zgodność operacji z formą wsparcia wskazaną w ogłoszeniu,
   - złożenie wniosku przez podmiot uprawniony,
   - spełnienie dodatkowych warunków określonych w ogłoszeniu.
2. Oceny zgodności z celami LSR tj.
   operację można uznać za zgodną z LSR, kiedy przyczynia się do osiągnięcia poszczególnych celów i przedsięwzięć oraz bezpośrednio odnosi się do wskaźników produktu i rezultatu LSR.
3. Oceny według lokalnych kryteriów wyboru tj.
   ze względu na zróżnicowany charakter operacji, które będą rozpatrywane i oceniane przez Radę, stosowane będą 3 zestawy lokalnych kryteriów wyboru dotyczące:

- operacji z zakresu tworzenia i rozwijania działalności gospodarczej,
- pozostałych operacji z wyłączeniem projektów grantowych,
- operacji realizujących zadania w ramach projektów grantowych.

Podczas wyboru operacji premiowane będą operacje spełniające jedno lub kilka z wymienionych kryteriów:
- generujące nowe miejsca pracy, zwłaszcza ponad wymagane minimum,
- innowacyjne,
- przewidujące zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska i klimatu,
- realizowane przez podmioty zakładające działalność, której podstawę będą stanowiły lokalne produkty rolne,
- ukierunkowane na zaspokajanie potrzeb grup w niekorzystnej sytuacji lub udział w realizacji projektu grup w niekorzystnej sytuacji określonych w LSR – kobiet i osób niepełnosprawnych, oraz seniorów, ludzi młodych do 25 roku życia.

W Regulaminie Rady oraz procedurach zapisano również zasadę kolejności umieszczania na liście ocenionych operacji, które uzyskały jednakową liczbę punktów według lokalnych kryteriów wyboru. Protokoły z wyboru operacji publikowane będą na stronie internetowej LGD.

Beneficjenci zamierzający złożyć wniosek o przyznanie pomocy, mogą przy jego przygotowaniu korzystać z pomocy pracowników biura LGD. Złożone w ramach naborów wnioski są przekazywane do Rady celem dokonania ostatecznego wyboru.

Szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji w tym: wzory dokumentów, a także lokalne kryteria wyboru zostały zawarte w procedurach.

Projekty wskazane w LSR będą wybierane zgodnie z zasadami i warunkami obowiązującymi dla EFS+ i EFRROW, w także promowane będą projekty wpisujące się w inicjatywę Nowy Europejski Bauhaus.

7.2. Sposób ustanawiania i zmiany lokalnych kryteriów wyboru operacji

Lokalne kryteria wyboru oraz odpowiednie punkty zostają opracowane przy udziale lokalnej społeczności i poddane konsultacjom. Przy ich tworzeniu wykorzystano także doświadczenie LGD z wdrażania LSR okresie programowania 2014-2020. Zostają tak ustalone, aby odnosiły się bezpośrednio do celów, przedsięwzięć oraz wskaźników i powiązane były z analizą potrzeb rozwojowych i potencjału LSR.

Procedury oraz kryteria wyboru stanowią fundamentalną część procesu wdrażania LSR są ustanawiane i zmieniane na mocy uchwał Zarządu LGD.

O zmianę kryteriów wnioskować może Zarząd LGD po zebraniu informacji z badania monitorującego procedur stosowanych przez LGD dla oceny operacji. W badaniu biorą udział członkowie Rady i Zarządu LGD, podmioty i osoby ubiegające się o wsparcie, w tym także Wnioskodawcy. Prawo wnioskowania o zmianę kryteriów mają również członkowie Rady, Wnioskodawcy i mieszkańcy, którzy przekazują propozycję zmiany wraz z uzasadnieniem do Zarządu LGD. Zarząd przeprowadza konsultację z mieszkańcami umieszczając proponowane zmiany na stronie internetowej LGD i z Radą. Następnie Zarząd rozpatruje propozycje wraz z zebranymi opiniami na swoim posiedzeniu i w razie zaakceptowania proponowanych zmian podejmuje w tej sprawie stosowaną uchwałę. Zmieniona procedura lub kryteria wyboru muszą być zaakceptowane przez Zarząd Województwa Lubuskiego.

Zmiana kryteriów może nastąpić przed publikacją ogłoszenia o naborze. Jeśli kryteria zostaną zmienione po ogłoszeniu naboru wniosków, wówczas ocena operacji złożonych w ramach ogłoszonego naboru odbywa się według

kryteriów dotychczas obowiązujących, natomiast zmienione kryteria obowiązywać będą w kolejnym naborze wniosków o wybór operacji.

Przy zmianie kryteriów zwracać się będzie baczną uwagę, aby zmienione kryteria:

- zawsze nawiązywały do celów, przedsięwzięć, wskaźników i powiązane były z analizą potrzeb rozwojowych i potencjału LSR poprzez wskazanie:
    - problemu, który rozwiązany będzie przez premiowanie operacji poprzez kryterium,
    - potrzeby, która jest zaspokajana operacjami premiowanymi przez kryterium,
    - potencjału, który będzie wykorzystywany przez operacje premiowane danym kryterium
- premiowały ukierunkowanie operacji na zaspokajanie potrzeb grup w niekorzystnej sytuacji lub udział w realizacji projektu grup w niekorzystnej sytuacji określonych w LSR – kobiet i osób niepełnosprawnych, oraz seniorów, ludzi młodych do 25 roku życia,
- zapewniały premiowanie operacji przyczyniających się do osiągnięcia celów i wpływających na osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu.

Dla każdego z kryteriów przypisane będą wagi punktowe oraz ich definicje i sposoby ustalania wartości.

Zasady dotyczące zmiany procedur i kryteriów wyboru ujęte są w procedurach wyboru operacji.

7.3. Innowacyjności i inkluzywność w kryteriach wyboru i zasady jej oceny

Innowacyjność podejścia w ramach LSR: Innowacyjność LSR powinna polegać nie na narzucaniu innowacyjnych rozwiązań, ale na tworzeniu warunków do wyzwalania i ukierunkowywania innowacyjności beneficjentów. Temu celowi służy w niniejszej LSR zarówno wybór i sposób sformułowania przedsięwzięć, jak i zaproponowane kryteria oceny operacji w ramach przedsięwzięć. Innowacyjny ma również sam proces tworzenia LSR z wykorzystaniem bardzo wielu metod partycypacyjnych.

Z uwagi na powyższe, jednym z kryteriów branych pod uwagę podczas oceny operacji jest innowacyjność. Ma ona również zasadniczy wpływ na kolejność umieszczenia na liście wybranych operacji w przypadku uzyskania przez nie jednakowej oceny. Wspierane będą operacje, których wskaźnik produktu będzie innowacyjny lub droga do jego osiągnięcia, czyli realizacja operacji przewiduje zastosowanie innowacyjnych rozwiązań.

Wsparcie przedsięwzięć innowacyjnych odbędzie się na poziomie kryteriów wyboru. W kryteriach oceny i wyboru operacji będą zastosowane kryteria premiujące innowacyjność projektów składanych w naborach realizujących LSR.

Przez innowacyjność rozumie się zmianę mającą na celu wdrożenie nowego na obszarze objętym LSR lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych (kontekst lokalny).

Stopień oryginalności zmian:

- kreatywne – powstają w wyniku autorskiego pomysłu, dotyczą nowych produktów, usług, procesów lub organizacji.

- imitujące – wzorowane na wcześniej powstałych produktach, usługach, procesach lub organizacji. Dotyczące nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych.

- pozorne – w rzeczywistości nie są to innowacje w skali LSR. Są to jedynie drobne zmiany oferujące rzekome nowości.

Innowacyjność oceniana będzie w odniesieniu do obszaru LSR jako całości lub jego części (np. gminy, miejscowości). Zwrócona będzie uwaga na wpływ innowacji na rozwój obszaru oraz na efekty wdrożenia innowacji

czyli: zwiększenie funkcjonalności, użyteczności produktów lub usług, unowocześnienie przestarzałych systemów, udoskonalenie technologii, usprawnienie komunikacji międzyludzkiej, optymalizację czasu pracy.

W celu zachowania przejrzystości i transparentności oceny operacji pod względem innowacyjności, podejście do oceny innowacyjności opisane wyżej będzie powszechnie znane potencjalnym beneficjentom poprzez publikację na stronie internetowej LGD RK.
Skala oceny innowacyjności operacji ujęta zostanie w kryteriach oceny operacji.

Kryterium inkluzywności zostało uwzględnione w lokalnych kryteriach wyboru projektów.
W kryteriach przedstawiono następującą definicję inkluzywności: powszechny i dostępny, przeznaczony dla każdego, nie są tutaj istotne żadne kryteria klasyfikacyjne.

7.4. Zachowanie zasad horyzontalnych

Podczas oceny operacji i realizacji LSR zachowane będą następujące zasady horyzontalne:

- **Zrównoważony rozwój**

Zasada zrównoważonego rozwoju oznacza, że rozwój społeczny i gospodarczy nie może pozostawać w konflikcie z interesami ochrony środowiska i ładu przestrzennego. Projektowane działania muszą zatem uwzględniać potrzeby przyszłych pokoleń, dlatego nie mogą naruszać równowagi przyrodniczej i przestrzennej. Wszelkie działania będą realizowane z uwzględnieniem potrzeb zachowania różnorodności biologicznej, zrównoważonego podejścia do użytkowania zasobów przyrody, przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego oraz wymogów ochrony obszarów cennych przyrodniczo, w tym ich integralności i spójności.

- **Równość szans i niedyskryminacja**

Zasada równości szans i niedyskryminacji oznacza umożliwienie wszystkim osobom – bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę lub pochodzenie etniczne, wyznawaną religię lub światopogląd, orientację seksualną – sprawiedliwego, pełnego uczestnictwa we wszystkich dziedzinach życia na jednakowych zasadach. Wszystkie produkty projektów (usługi, infrastruktura, towary, produkty) realizowanych w ramach projektów muszą być dostępne dla wszystkich osób, w tym również dostosowane do zidentyfikowanych potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Oznacza to, że muszą być zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania, opartego na ośmiu regułach:
użyteczność dla osób o różnej sprawności, elastyczność w użytkowaniu, proste i intuicyjne użytkowanie, czytelna informacja, tolerancja na błędy, wygodne użytkowanie bez wysiłku, wielkość i przestrzeń odpowiednie dla dostępu i użytkowania, percepcja równości.

- **Równość płci**

Zasada równości szans kobiet i mężczyzn ma prowadzić do podejmowania działań na rzecz osiągnięcia stanu, w którym kobietom i mężczyznom przypisuje się taką samą wartość społeczną, równe prawa i równe obowiązki oraz gdy mają oni równy dostęp do zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju), z których mogą korzystać. Zasada ta ma gwarantować możliwość wyboru drogi życiowej bez ograniczeń wynikających ze stereotypów płci.

VIII. Plan działania

Plan działania przedstawia stopień realizacji wskaźników rezultatu i produktu w poszczególnych latach z uwzględnieniem programów z których będą finansowane. Plan działania jest odzwierciedleniem logiki realizacji LSR, ponieważ pozwoli zrealizować cele ogólne prezentujące zamierzoną zmianę poprzez założone terminy ogłaszania naborów i realizację projektów, wykorzystując przy tym środki finansowe ujęte w budżecie LSR. W celu oceny stopnia realizacji celów LSR określono adekwatne i mierzalne wskaźniki, które są

przypisane do poszczególnych przedsięwzięć. Wskaźniki te pozwalają na monitorowanie postępów w realizacji celów i umożliwiają ocenę efektywności działań podejmowanych w ramach LSR.

W ramach Planu działania LSR ustalono harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników produktu oraz rezultatu. Określono konkretne terminy i etapy realizacji przedsięwzięć związane z osiąganiem tych wskaźników. Harmonogram ten umożliwia śledzenie postępów i terminowego wdrażania działań, co przyczynia się do skutecznej realizacji celów LSR. Z tabeli Plan wykorzystania budżetu (załącznik do LSR nr 4) wynika, że warunki spełnienia kamieni milowych na dzień 30 czerwca 2026 roku oraz na 31 grudnia 2027 roku zostaną osiągnięte.

Harmonogram opracowano z zachowaniem zasady minimalizacji zagrożeń mających potencjalny wpływ na jego wykonalność, przy uwzględnieniu zasady:

- dla PS WPR - operację uwzględnia się w planowanej/osiągniętej wartości wskaźnika produktu i rezultatu po zrealizowaniu pierwszej płatności (z wyłączeniem płatności zaliczkowych/wyprzedzających). Wyjątkiem jest wskaźnik R.37 – nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR – który wlicza się w momencie zakończenia danej operacji.

- Dla FEWL-EFS+ - osiągnięcie wartości wskaźnika produktu w momencie rozpoczęcia pierwszych działań w projekcie (po podpisaniu umowy), a osiągnięcie rezultatu po zakończeniu realizacji projektu.

Oznacza to, że zaplanowane terminy realizacji wskaźników obejmują niezbędny czas na nabór i ocenę wniosków, proces zawierania umowy, okres wdrażania operacji/zadania i etap jej ostatecznego rozliczenia. W związku z powyższym przyjęto bezpieczny zapas czasowy i realny harmonogram osiągania wskaźników w stosunku do zaplanowanych terminów zakontraktowania środków. Tak zaprojektowany system wdrażania pozwoli we właściwym czasie reagować na ewentualne przeszkody powodujące opóźnienia w osiąganiu wskaźników.

Plan działania LSR został określony w załączniku nr 2 do Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnego LGD RK.

IX Plan finansowy

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność jest planem dwufunduszowym, oznacza to, że będzie ona finansowana z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach PS WPR oraz Europejskiego Funduszu Społecznego EFS+.

Wysokość planowanego wsparcia na wdrażanie LSR jest zgodna z załącznikiem nr 4 do regulaminu konkursu na wybór LSR „Sposób ustalania wysokości dostępnych środków przeznaczonych na realizację LSR" w kwocie 1 750 000,00 euro z PSWPR, zgodnie z liczbą mieszkańców całego obszaru objętego LSR oraz w kwocie 687 678,53 euro z EFS+ zgodnie z liczbą mieszkańców z lubuskiej części obszaru objętego LSR. Wsparcie na zarządzanie strategią, jej monitorowanie i ewaluację oraz jej animowanie, w tym ułatwianie wymiany między zainteresowanymi stronami wynosi 412 500,00 euro z PS WPR.

Po szczegółowej analizie informacji uzyskanych z konsultacji społecznych oraz badań własnych wykorzystujących dane z GUS, sformułowano 4 cele i przedsięwzięć, które powinny być odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i oczekiwania społeczne

Cel 1, Cel 2 oraz Cel 3 realizowane będą w ramach środków PS WPR.

Cel 4 realizowany będzie w ramach środków przewidzianych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Województwa Lubuskiego 2021-2027, Priorytet 7. Fundusze Europejskie na rozwój lokalny kierowany przez społeczność z wykorzystaniem funduszy EFS+.

Największe środki finansowe przeznaczono na realizację celu 1, gdyż w wyniku diagnozy i analizy otrzymanych informacji w obszarze infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej i społecznej są największe potrzeby. Rozwinięta infrastruktura służyć będzie także aktywizacji ludności zamieszkującej obszar LSR i przyczyniać się będzie do realizacji pozostałych celów sformułowanych w LSR.

Tabela 17. Plan finansowy

	EURO
Wysokość dostępnych środków w ramach LSR ogółem: w tym:	**2 850 178,53**
w ramach PS WPR ogółem w tym:	2 162 500,00
▪ Wdrażanie LSR, w tym:	1 750 000,00
• **Cel 1 Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury publicznej, turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej**	1 250 000,00
• **Cel 2 Rozwój gospodarczy obszaru LSR**	325 000,00
• **Cel 3 Wzmocnienie kapitału społecznego na obszarze LSR**	175 000,00
▪ Zarządzanie LSR	412 500,00
w ramach programu Fundusze Europejskie dla Województwa Lubuskiego – środki EFS+ ogółem w tym:	687 678,53
▪ Wdrażanie i zarządzanie – **Cel 4 Zwiększenie aktywizacji mieszkańców**	687 678,53

X. Monitoring i ewaluacja

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, którego celem jest uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, a także ocena zgodności realizacji operacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.

Ewaluacja to systematyczne badanie wartości albo cech konkretnego programu, planu, działania (eksperymentu) bądź obiektu (programu komputerowego, programu nauczania, rozwiązania technicznego) z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia.

W przypadku LSR ewaluacja będzie składała się z rodzajów ocen:

- ex-ante (przed rozpoczęciem realizacji interwencji)
- on-going (w trakcie wdrażania interwencji)
- ex-post (po zakończeniu interwencji).

Celem **ewaluacji ex-ante** będzie poprawa jakości planowanej do uruchomienia interwencji.

Celem **ewaluacji on-going** będzie oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów w świetle wcześniej przeprowadzonej ewaluacji wstępnej, zwłaszcza pod względem dostarczonych produktów i osiągniętych rezultatów oraz określenie trafności zamierzeń w stosunku do aktualnych trendów społeczno - gospodarczych.

Celem **ewaluacji ex-post** jest określenie jego długotrwałych efektów, w tym wielkości zaangażowanych środków, skuteczności i efektywnej pomocy.

Procesy monitoringu i ewaluacji są wobec siebie niezależne, ale pozostają w ścisłym związku, ponieważ dotyczą tych samych zagadnień. Są kluczowymi elementami skutecznego procesu jej wdrażania, pozwalającymi na pozyskanie informacji na temat postępów prowadzonych działań, przede wszystkim w kontekście realizacji przyjętych celów strategicznych i operacyjnych.

Tabela 18. Monitoring i ewaluacja

Elementy funkcjonowania i wdrażania podlegające ocenie	**Podmiot wykonujący badanie**	**Źródła danych i metody ich zbierania**	**Czas i okres dokonywania pomiaru**	**Analiza i ocena danych**
Elementy funkcjonowania LGD podlegające ewaluacji				
Pracownicy biura LGD	Zarząd LGD	- opinia Zarządu - opinia wnioskodawców - karta doradztwa - ankieta oceniająca jakość doradztwa - sprawozdania z realizacji LSR	-IV kwartał 2025 r. (pomiar: III 2024 – III 2025 r.) - IV kwartał 2027 (pomiar: IV 2026 – III 2027 r.) - III/IV kwartał 2028 (cały okres programowania)	- przestrzeganie regulaminu pracy biura oraz zapisów umów o pracę - jakość świadczonych usług

Organ zarządczy, decyzyjny oraz kontrolny	Ekspert	- listy obecności z posiedzeń i spotkań - protokoły z posiedzeń - ankiety z członkami Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjnej	- IV kwartał 2025 (pomiar: III 2024 – III 2025) - IV kwartał 2025 (pomiar: IV 2024 – III 2025 r.) - III/IV kwartał 2028 (cały okres programowania)	- obecność na posiedzeniach - realizacja uchwal - przestrzeganie regulaminów pracy organów
Realizacja zadań dotyczących funkcjonowania, w tym ocena działalności LGD	Zarząd ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej	- sprawozdania z realizacji LSR - wnioski o płatność	- IV kwartał 2025 (pomiar: III 2024 – III 2025) - IV kwartał 2027 (pomiar: IV 2026 – III 2027 r.) - III/IV kwartał 2028 (cały okres programowania)	- realizacja budżetu - opinia społeczności lokalnej o działalności LGD - rozpoznawalność LGD - komunikacja LGD ze społecznością lokalną
Elementy wdrażania LSR podlegające ewaluacji				
Realizacja LSR, w tym: celów, przedsięwzięć, wskaźników, wydatkowania budżetu	Zarząd LGD/ekspert	- struktura celów LSR - informacje od instytucji wdrażającej o zawartych i wypłaconych umowach - informacje z naborów - ankieta monitorująca CASI - ankiety w wybranymi beneficjentami, grantobiorcami - karty kontrolne grantu	IV kwartał 2025 (pomiar: III 2024 – III 2025) - IV kwartał 2027 (pomiar: IV 2026 – III 2027 r.) - III/IV kwartał 2028 (cały okres programowania)	- stopień realizacji poszczególnych celów - stopień realizacji wskaźników - stopień kontraktowania i wydatkowania środków - spójność i trafność rozwiązań proceduralnych
Realizacja naborów, w tym: harmonogram, kryteria i procedury wyboru operacji zainteresowanie społeczne naborem	Zarząd LGD/ekspert/ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej	- informacje z naborów - ankieta CAWI - karta doradztwa - analiza lokalnych kryteriów i procedur wyboru operacji - ankiety z członkami Rady	IV kwartał 2025 (pomiar: III 2024 – III 2025) - IV kwartał 2027 (pomiar: IV 2026 – III 2027 r.) - III/IV kwartał 2028 (cały okres programowania)	- zgodność działań z harmonogramem - dostępność informacji - zainteresowanie społeczności lokalnej - stopień wykorzystania budżetu

Elementy funkcjonowania LGD podlegające monitorowaniu				
Szkolenia LGD	Pracownicy Biura LGD	- listy obecności - ankieta oceniająca	- na bieżąco (raporty roczne)	- harmonogram szkoleń - obecność
Doradztwo LGD	Pracownicy biura LGD	- karty doradztwa - ankieta oceniająca doradztwo - informacje z naborów	- na bieżąco (raporty roczne)	- ilość i jakość świadczonych usług doradczych przez LGD
Zainteresowanie działalnością LGD	Pracownicy biura LGD	- strona internetowa LGD - ankiety kierowane do lokalnej społeczności	- na bieżąco (raporty roczne)	- ilość wejść na stronę LGD - obecność na spotkaniach - efektywność realizacji planu komunikacji
Działalność organów LGD	Pracownicy biura LGD	- listy obecności z posiedzeń	- na bieżąco (raporty roczne)	- obecność na posiedzeniach
Elementy wdrażania LSR podlegające monitorowaniu				
Realizacja LSR i budżetu LGD	Pracownicy biura LGD	- struktura celów LSR - zestawienia zawartych i wypłaconych umów - informacje z naborów - ankieta monitorująca - karta kontrolna grantu	- na bieżąco (raporty roczne)	- osiąganie wskaźników - budżety na operacje konkursowe, grantowe, własne, współpracy, funkcjonowanie LGD
Nabory wniosków o przyznanie pomocy	Pracownicy biura LGD	- harmonogram naborów - informacje z naborów wniosków - karta doradztwa	- na bieżąco (raporty roczne)	- ogłaszanie konkursów wg harmonogramu - wykorzystanie środków - ilość osób korzystających z doradztwa LGD
Projekty grantowe LGD	Pracownicy biura LGD	- ankieta monitorująca - ankiety CASI - karta kontrolna grantu	- na bieżąco (raporty roczne)	- ogłaszanie konkursów zgodnie z harmonogramem - ponoszenie wydatków zgodnie z umowami - osiąganie wskaźników

Bibliografia

Akty normatywne:

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej
- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające Rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz.U.UE.L.2021.435.1 ze zm)
- Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2022 r. poz. 943.)
- Ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (Dz.U.2023.412 ze zm.)

Programy Operacyjne i dokumenty strategiczne:

- Plan Strategiczny Wspólnej Polityki Rolnej 2023-202
- Strategia Rozwoju Kraju 2030
- Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030
- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r.,
- Strategia Zintegrowanego Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Zbąszyń
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zbąszynek na lata 2022 – 2030
- Strategia Rozwoju Gminy Siedlec 2016 - 2030
- Strategia Rozwoju Gminy Kargowa na lata 2022 – 2027
- Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Trzciel

Spis tabel

Tabela 1. Skład organu decyzyjnego
Tabela 2. Opis dokumentów wewnętrznych LGD regulujących jej funkcjonowanie
Tabela 3. Wykaz gmin
Tabela 4. Dynamika przyrostu ludności na obszarze LGD w latach 2014-2021
Tabela 5 Struktura ludności w grupach funkcjonalnych w latach 2014-2021 na obszarze LSR
Tabela 6. Struktura zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wg PKD 2007 na obszarze LGD w 2014 i 2021 roku
Tabela 7. Przyrost podmiotów gospodarczych w gminach na obszarze LGD w latach 2014-2021
Tabela 8. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych kobiet i mężczyzn w liczbie ludności w gminach wchodzących w skład LGD
Tabela 9. Ilość całorocznych obiektów, oferujących miejsca noclegowe, w tym hotele na obszarze LGD
Tabela 10. Szacowana liczba udzielonych noclegów na terenie gmin LGD w 2014 i 2021r.
Tabela 11. Analiza SWOT
Tabela 12. Zgodność celów z dokumentami strategicznymi
Tabela 13. Struktura celów i przedsięwzięć.
Tabela 14. Wskaźniki rezultatu i produktu
Tabela 15. Plan działania
Tabela 16. Budżet LSR
Tabela 17. Plan finansowy
Tabela 18. Monitoring i ewaluacja

Spis rysunków

Rys. 1. Mapa obszaru LGD
Rys. 2. Dynamika zmian ludności w latach 2013-2021 w gminach obszaru LSR
Rys. 3. Dynamika zmian w grupach funkcjonalnych ludności w latach 2014-2021 na obszarze LSR
Rys. 4. Dynamika zmian 2014/2021 w grupach funkcjonalnych ludności w gminach
Rys. 5. Szacunkowa liczba udzielonych noclegów w każdej z gmin LGD w 2014 i 2021 r.
Rys. 6. Czynniki motywujące do aktywności społecznej
Rys. 71. Potencjalne możliwości i formy spędzania czasu wolnego na obszarze LSR
Rys. 82. Formy i atrakcje, z których respondenci korzystają w swojej okolicy
Rys. 93. Obszary turystyki, które mogą przyciągać ludzi do regionu
Rys. 10. Obszary turystyki, które wymagają wsparcia w regionie
Rys. 11. Preferowany sposób na informowanie mieszkańców o tym, co dzieje się w najbliższym otoczeniu
Rys. 12. Grupy mieszkańców, które w opinii badanych, maja utrudnione możliwości wejścia na rynek pracy

Załączniki

1. Cele i wskaźniki.
2. Plan działania - wskazujący harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników produktu.
3. Budżet LSR - w podziale na poszczególne fundusze EFSI i zakresy wsparcia.
4. Plan wykorzystania budżetu LSR

Załącznik 1 Cele i wskaźniki

C.1.	Nr identyfikacji wskaźnika	Cel	Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury publicznej, turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej			
		Wskaźniki rezultatu dla celów	*Jednostka miary*	*Stan początkowy na 2024 rok*	*Plan do roku 2029*	*Źródło danych/sposób pomiaru*
w.1.1	R.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie: liczba ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR.		osoba	0	15 000	GUS, dane beneficjentów (ankiety monitorujące), dane własne LGD

Przedsięwzięcia C. 1.		**Grupy docelowe**	**Sposób realizacji**	**Wskaźnik produktu**				
				nazwa	**Jednostka miary**	**wartość**		**Źródło danych/sposób pomiaru**
						Początkowa 2024 rok	**Końcowa 2029 rok**	
P.1.1	Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	- mieszkańcy obszaru LSR, w szczególności kobiety i osoby niepełnosprawne **(grupy w niekorzystnej sytuacji)** - turyści	konkurs	Liczba rozwiniętych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	szt.	0	8	Dane własne LGD, dokumentacja konkursu
P.1.2	Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	- mieszkańcy obszaru LSR, w szczególności kobiety i osoby niepełnosprawne **(grupy w niekorzystnej sytuacji)** - turyści	konkurs	Liczba rozwiniętych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	szt.	0	4	Dane własne LGD, dokumentacja konkursu

P.1.3	Ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez rozwój infrastruktury kulturalnej	- mieszkańcy obszaru LSR, w szczególności kobiety i osoby niepełnosprawne **(grupy w niekorzystnej sytuacji)** - turyści	konkurs	Liczba rozwiniętej infrastruktury kulturalnej	szt.	0	3	Dane własne LGD dokumentacja konkursu
P.1.4.	Ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez rozwój infrastruktury kulturalnej	- mieszkańcy obszaru LSR, w szczególności kobiety i osoby niepełnosprawne **(grupy w niekorzystnej sytuacji)** - turyści	konkurs	Liczba rozwiniętej infrastruktury kulturalnej	Szt.	0	8	Dane własne LGD dokumentacja konkursu
P.1.5.	Rozwój infrastruktury publicznej w zakresie poprawy bezpieczeństwa mieszkańców i turystów	- mieszkańcy obszaru LSR, w szczególności kobiety i osoby niepełnosprawne **(grupy w niekorzystnej sytuacji)** - turyści	konkurs	Liczba obiektów infrastruktury publicznej	Szt.	0	3	Dane własne LGD dokumentacja konkursu
P.1.6.	Promocja walorów turystycznych obszaru	- mieszkańcy obszaru LSR - turyści	Operacja własna	Liczba operacji promujących walory turystyczne obszaru	Szt.	0	1	Dane własne LGD

C.2.	Nr identyfikacji wskaźnika	Cel	Rozwój gospodarczy obszaru LSR			
		Wskaźniki rezultatu dla celów	*Jednostka miary*	*Stan początkowy na 2024 rok*	*Plan do roku 2029*	*Źródło danych/sposób pomiaru*
w. 2.1	R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR		osoba	0	12	GUS, dane beneficjentów (ankiety monitorujące), dane własne LGD

Przedsięwzięcia C. 2.		**Grupy docelowe**	**Sposób realizacji**	**Wskaźnik produktu**				
				nazwa	**Jednostka miary**	**wartość**		**Źródło danych/sposób pomiaru**
						Początkowa 2024 rok	**Końcowa 2029 rok**	
P.2.1	Rozwój przedsiębiorczości w zakresie usług turystycznych, rekreacyjnych i gastronomicznych	- mieszkańcy obszaru LSR, w szczególności kobiety i osoby niepełnosprawne **(grupy w niekorzystnej sytuacji)**	konkurs	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego lub rozwinięciu istniejącego przedsiębiorstwa	szt.	0	6	Dane własne LGD, dokumentacja konkursu
P.2.2	Rozwój przedsiębiorczości w zakresie poprawy dostępu do usług dla lokalnych społeczności	- mieszkańcy obszaru LSR, w szczególności kobiety i osoby niepełnosprawne **(grupy w niekorzystnej sytuacji)**	konkurs	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego lub rozwinięciu istniejącego przedsiębiorstwa	szt.	0	6	Dane własne LGD, dokumentacja konkursu

C.3.	Nr identyfikacji wskaźnika	Cel	Wzmocnienie kapitału społecznego na obszarze LSR			
		Wskaźniki rezultatu dla celów	*Jednostka miary*	*Stan początkowy na 2024 rok*	*Plan do roku 2029*	*Źródło danych/sposób pomiaru*
w. 3.1	R.42 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego.		osoba	0	300	GUS, dane beneficjentów (ankiety monitorujące), dane własne LGD

Przedsięwzięcia C.3.		**Grupy docelowe**	**Sposób realizacji**	**Wskaźnik produktu**				
				nazwa	**Jednostka miary**	**wartość**		**Źródło danych/sposób pomiaru**
						Początkowa 2024 rok	**Końcowa 2029 rok**	
P.3.1	Włączenie społeczne i podniesienie wiedzy i kompetencji kluczowych ludzi młodych, seniorów i osób w niekorzystnej sytuacji	- ludzie młodzi do 25 roku życia, seniorzy, osoby w niekorzystnej sytuacji	Projekt grantowy	Liczba operacji służących podniesieniu wiedzy i kompetencji kluczowych	szt.	0	4	Dane własne LGD, dokumentacja konkursu

C.4.	Nr identyfikacji wskaźnika	Cel	Zwiększenie aktywizacji mieszkańców			
		Wskaźniki rezultatu dla celów	*Jednostka miary*	*Stan początkowy na 2024 rok*	*Plan do roku 2029*	*Źródło danych/sposób pomiaru*
w.4.1.1	Liczba osób, które zakończyły udział w działaniach kulturalnych, aktywizacyjnych lub edukacyjnych		osoba	0	270	Zaświadczenia/ dyplomy /potwierdzenie uczestnictwa
w.4.1.2	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu		osoba	0	270	Zaświadczenia/ dyplomy/ potwierdzenie uczestnictwa
w.4.2	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu		osoba	0	195	Zaświadczenia/oświadczenia/ankiety uczestników
w.4.3	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej		osoba	0	8	Zaświadczenia/oświadczenia/ankiety uczestników

Przedsięwzięcia C. 4.		Grupy docelowe	Sposób realizacji	Wskaźnik produktu				
				nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						Początkowa 2024 rok	Końcowa 2029 rok	
P.4.1	Aktywizacja społeczności lokalnej w placówkach edukacyjnych	wszyscy mieszkańcy obszaru objętego LSR	Projekt grantowy	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich objętych wsparciem w programie	osoba	0	350	Ankiety rekrutacyjne, listy obecności
				Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju	osoba	0	350	Ankiety rekrutacyjne, listy obecności
				Całkowita liczba osób objętych wsparciem	osoba	0	350	Ankiety rekrutacyjne, listy obecności

				Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	strategia	0	1	Zapisy LSR Lokalnej Grupy Działania Regionu Kozła
P.4.2	Budowanie potencjału społeczności lokalnej przez aktywizację	- mieszkańcy wykluczeni społecznie lub zagrożeni wykluczeniem społecznym oraz dzieci pochodzące z obszaru objętego LSR	Projekt grantowy	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoba	0	260	Ankiety rekrutacyjne, listy obecności
				Całkowita liczba osób objętych wsparciem	osoba	0	260	Ankiety rekrutacyjne, listy obecności
				Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	strategia	0	1	Zapisy LSR Lokalnej Grupy Działania Regionu Kozła
P.4.3	Rozwój usług w gospodarstwach opiekuńczych	mieszkańcy potrzebujący wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	Projekt grantowy	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoba	0	8	Ankiety rekrutacyjne, listy obecności
				Całkowita liczba osób objętych wsparciem	osoba	0	8	Ankiety rekrutacyjne, listy obecności
				Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	strategia	0	1	Zapisy LSR Lokalnej Grupy Działania Regionu Kozła

Załącznik 2 Plan działania

Cel	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa Wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C.1.	**Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury publicznej, turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej**													
Przedsięwzięcie P.1.1 Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Liczba rozwiniętych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	0 szt.	0%	5 szt.	63%	3 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.1.2 Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Liczba rozwiniętych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	0 szt.	0%	2 szt.	50%	2 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.1.3 Ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez rozwój infrastruktury kulturalnej	Liczba rozwiniętej infrastruktury kulturalnej	0 szt.	0%	2 szt.	67%	1 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.1.4 Ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez rozwój infrastruktury kulturalnej	Liczba rozwiniętej infrastruktury kulturalnej	0 szt.	0%	5 szt.	63%	3 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.1.5 Rozwój infrastruktury publicznej w zakresie poprawy bezpieczeństwa mieszkańców i turystów	Liczba obiektów infrastruktury publicznej	0 szt.	0%	0 szt.	0%	3 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.1.6. Promocja walorów turystycznych obszaru (operacja własna)	Liczba operacji promujących walory turystyczne obszaru	0 szt.	0%	0 szt.	0%	0 szt.	0%	1 szt.	50%	1 szt.	100%	0 szt.	100%	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.1	R.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie: liczba ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	0 os.		8000 os.		5000 os.		1000 os.		1000 os.		0 os.		PS WPR

Cel	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa Wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C.2.	**Rozwój gospodarczy obszaru LSR**													
Przedsięwzięcie P.2.1 Rozwój przedsiębiorczości w zakresie usług turystycznych, rekreacyjnych i gastronomicznych	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego lub rozwinięciu istniejącego przedsiębiorstwa	0 szt.	0%	4 szt.	67%	0 szt.	67%	2 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.2.2 Rozwój przedsiębiorczości w zakresie poprawy dostępu do usług dla lokalnych społeczności	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego lub rozwinięciu istniejącego przedsiębiorstwa	0 szt.	0%	4 szt.	67%	0 szt.	67%	2 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.2.1	R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR	0 os.		8 os.		0 os.		4 os.		0 os.		0 os.		PS WPR
C.3.	**Wzmocnienie kapitału społecznego na obszarze LSR**													
Przedsięwzięcie P.3.1 Włączenie społeczne i podniesienie wiedzy i kluczowych kompetencji ludzi młodych, seniorów i osób w niekorzystnej sytuacji	Liczba operacji służących podniesieniu wiedzy i kompetencji kluczowych	0 szt.	0%	0 szt.	0%	2 szt.	50%	2 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.3.1	R.42 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego.	0 os.		0 os.		150 os.		150 os.		0 os.		0 os.		PS WPR

Cel	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa Wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C.4.	**Zwiększenie aktywizacji mieszkańców**													
Przedsięwzięcie P.4.1 Aktywizacja społeczności lokalnej w placówkach edukacyjnych	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich objetych wsparciem w programie	0	0%	0	0%	200 os.	57%	150 os.	100%	0 os.	100%	0 os.	100%	
	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	0	0%	0	0%	200 os.	57%	150 os.	100%	0 os.	100%	0 os.	100%	
	całkowita liczba osób objętych wsparciem	0	0%	0	0%	200 os.	57%	150 os.	100%	0 os.	100%	0 os.	100%	
	Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	0	0%	0	0%	1 strategia	100%	1 strategia	100%	0 strategia	100%	0 strategia	100%	FEW EFS+
Wskaźnik rezultatu W.4.1.1	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	0		0		150 os.		120 os.		0 os.		0 os.		
Wskaźnik rezultatu W.4.1.2	Liczba osób, które zakończyły udział w działaniach kulturalnych, aktywizacyjnych lub edukacyjnych	0		0		150 os.		120 os.		0 os.		0 os.		
Przedsięwzięcie P.4.2 Budowanie potencjału społeczności lokalnej przez aktywizację	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	0 os.	0%	0	0%	80 os.	33%	180 os.	100%	0 os.	100%	0 os.	100%	
	Całkowita liczba osób objętych wsparciem	0 os.	0%	0	0%	80 os.	33%	180 os.	100%	0 os.	100%	0 os.	100%	
	Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	0 strategia	0%	0	0%	1 strategia	100%	1 strategia	100%	0 strategia	100%	0 strategia	100%	FEW EFS+
Wskaźnik rezultatu W.4.2	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	0 os.		0		60 os.		135 os.		0 os.		0 os.		

Cel	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa Wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C.4.	**Zwiększenie aktywizacji mieszkańców**													
Przedsięwzięcie P.4.3 Rozwój gospodarstw zielonych	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	0 os.	0%	0 os.	0%	4 os.	50%	4 os.	100%	0 os.	100%	0 os.	100%	FEW EFS+
	Całkowita liczba osób objętych wsparciem	0 os.	0%	0 os.	0%	4 os.	50%	4 os.	100%	0 os.	100%	0 os.	100%	
	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich objętych wsparciem w programie	0 os.	0%	0 os.	0%	4 os.	50%	4 os.	100%	0 os.	100%	0 os.	100%	
	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	0 os.	0%	0 os.	0%	4 os.	50%	4 os.	100%	0 os.	100%	0 os.	100%	
	Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	0	0%	0	0%	1 strategia	100%	1 strategia	100%	0	100%	0	100%	
Wskaźnik rezultatu W.4.3	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	0 os.		0 os.		4 os.		4 os.		0 os.		0 os.		

Załącznik 3 Budżet LSR

Formularz 3: Budżet LSR

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	**Program/Fundusz**			**Środki ogółem (EUR)**
	PS WPR	**EFRR***	**EFS+***	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	1 750 000,00	0	687 678,53	2 437 678,53
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	412 500,00	0	0,00	412 500,00
Razem	2 162 500,00	0,00	687 678,53	2 850 178,53

* Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych dla LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW.

** W wierszu odpowiadającemu danemu EFSI, z którego LSR nie będzie finansowana, należy wstawić wartość „0”.

Załącznik 4 Plan wykorzystania budżetu

Formularz 4: Plan wykorzystania budżetu LSR

Fundusz	środki zakontraktowane (w Euro) do:													
	2024-12-31		2025-12-31		2026-06-30		2026-12-31		2027-12-31		2028-12-31		2029-12-31	
	kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu	kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu	kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu	kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu	kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu	kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu	kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu
EFRROW	0	0	800 000,00	45,71%	100 000,00	51%	250 000,00	65,71%	387 500,00	87,86%	212 500,00	100%	0	100%
EFS+	0	0	0,00	0,00%	200 000,00	29,08%	100 000,00	43,63%	387 678,53	100%	0,00	100%	0	100%
EFRR	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM	0		800 000,00		300 000,00		350 000,00		775 178,53		212 500,00		0	